vern, în ultimul deceniu, constă în aceea că societatea britanică, modificată inevitabil și ea, este astăzi mai egoistă, interesul personal și imediat primează (după modelul american). Un exemplu elocvent oferea, în urmă cu cîteva luni, Peter Jenkins, cunoscut comentator al ziarului „The Independent" : proporția celor care afirmă că se pronunță pentru impozite mai mari, pentru a plăti servicii sociale mai bune, a sporit în timpul guvernării Thatcher — de la sub o treime în 1983, la jumătate în 1987 ; dar, cînd sînt întrebați dacă, nu cumva, propriile lor venituri sînt subtaxate, toți afirmă contrariul, în timp ce 61 la sută consideră că impozitele sînt fie „prea ridicate", fie „foarte ridicate"...

Firește, ansamblul acestor urmări ale politicii conservatoare, susținute fervent de cei care profită de ele, au fost și sînt criticate și au stîrnit nemulțumirea unei proporții însemnate a electoratului. Atunci, de ce a obținut partidul puterea în trei alegeri succesive ? La început, a fost vorba de o șansă acordată altei căi de soluționare a problemelor țării, dar, ulterior, principalul motiv a constat nu în reușita guvernului, ci în incapacitatea opoziției de a oferi o alternativă viabilă.

Ultimul deceniu al vieții politice britanice a fost, fără nici un dubiu, cel mai frămîntat din acest secol. Partidul Laburist a cunoscut, în această perioadă, trei lideri, grave disensiuni interne (care au dus chiar la desprinderea unei grupări), modificări structurale și de opțiuni apreciate de electorat ca prea radicale și, ca atare, respinse și, în sfîrșit, o perioadă de revizuire a structurilor, opțiunilor și programului, încă neîncheiată și, prin urmare, imposibil de prevăzut cu ce efecte. Modificările din societate, în general, au avut un impact direct asupra partidului. În ultimii 20 de ani, numărul lucrătorilor manuali (care constituiau, cîndva, bastionul laburiștilor) a scăzut de la 47 la sută la 34 la sută din electorat și, chiar și printre aceștia, doar 51 la sută au votat, în 1987, cu laburiștii. Într-o analiză publicată în ziarul „The Independent", Angela Lamberth scria : „Proporția declinului electoral al laburiștilor și pierderea sprijinului clasei muncitoare nu are egal în cazul nici unui partid socialist din Europa occidentală. Laburiștii vor avea nevoie de alte trei milioane de voturi în plus, dacă vor să formeze viitorul guvern. Mai mult, aceste voturi trebuie găsite nu în Nord, unde Partidul Laburist aproape că are prea multe. Trei sferturi din cei 229 deputați laburiști reprezintă, acum, circumscripții din Țara Galilor și din Nord. Zonele rurale nu i-au votat". Declinul sindicatelor, constant sprijinitoare ale laburiștilor, constituie o altă cauză ; dar, pe de o parte, trebuie subliniat că numai 41 la sută din sindicaliști au votat cu laburiștii la ultimele alegeri, iar, pe de altă parte, actuala conducere laburistă dorește, ea însăși, un nou gen de raporturi cu sindicatele, în care acestea să nu mai influențeze deciziile partidului. Toate frămîntările actuale și dorința actualului lider Neil Kinnock de a adapta partidul realităților britanice ale anilor '90 s-au reflectat în poziția, aproape egală, cu conservatorii în sondajele de opinie. Alegerile de acum constituie un nou test. Dar, pentru o eventuală victorie și în alegerile generale, mai sînt necesare, chiar potrivit laburiștilor, nu puține înnoiri.

Nu demult, revista „The Economist" era de părere că, doar dacă cele trei partide ale opoziției se unesc, vor reprezenta o amenințare reală pentru conservatori. Un asemenea proces pare, însă, exclus, în primul rînd deoarece, deocamdată, singurul partid major al opoziției rămîne cel laburist. Dar ideea trimite la alte modificări substanțiale ale scenei politice din ultimul deceniu. Partidul Liberal, cîndva puternic, s-a pierdut pur și simplu, nereușind să facă față cerințelor. În 1981, din disidenți laburiști (dar și liberali și conservatori) a fost alcătuit un nou Partid Social Democrat, ce părea să atragă adeziunile electoratului de centru. După cîțiva ani, acesta a format o coaliție electorală cu liberalii, tot infructuoasă, iar, după ultimele alegeri generale, s-a trecut la fuziune. Or, cum scria Peter Jenkins, „noul Partid Social și Liberal Democrat a avut dificultăți pînă și în a-și alege numele, ca să nu mai vorbim de definirea țelurilor". Se mențin divergențele, și opțiunile nu par nici astăzi prea limpezi, încît sprijinitorii sînt derutați. În plus, Partidul Social-Democrat continuă să fiinteze, condus de David Owen, un abil fost politician laburist, și să împartă opțiunile centrului cu „democrații". Împărțirea voturilor opoziției între toate aceste trei curente și, mai ales, indecizia și deruta nu pot fi decît în avantajul conservatorilor, care afișează o atitudine optimistă în perspectiva unui al patrulea mandat. Dar acumularea nemulțumirii și voința electoratului de a acorda șansă și altui program pot scurtcircuita acest optimism. În mai puțin de doi ani, schimbările sociale, economice și politice se vor accentua ; și nu este exclus ca ele să antreneze și o schimbare de guvern.

Stelian Țurlea

KHARTUM

Noi confruntări militare

La jumătatea săptămînii trecute, Statul Major al armatei sudaneze a dat publicității un comunicat în care informează că s-au reluat acțiunile militare împotriva Armatei Populare de Eliberare a Sudanului (S.P.L.A.) — mișcare rebelă din sudul țării, comandată de John Garang.

Comunicatul respectiv afirmă că bombardarea unei tabere a rebelilor a provocat moartea a peste 80 de combatanți ai gherilei sudaneze. Avînd în vedere cele de mai sus, observatorii politici, citați de agențiile internaționale de presă, apreciază că acțiunile forțelor armate guvernamentale pun capăt „oficial" acordului de încetare a focului — care, teoretic, intrase în vigoare la 1 aprilie a.c., zi pe care urmau să o respecte cele două părți, la cererea secretarului general al Națiunilor Unite, Javier Perez de Cuellar. Apelul acestuia viza realizarea unui armistițiu care să faciliteze distribuirea de alimente destinate populației din sud, puternic afectată și de seceta gravă care bîntuie în zonă de luni de zile.

Știrea reluării luptelor a intervenit la cîteva zile după ce forțele rebele ale S.P.L.A. cuceriseră, la 17 aprilie, orașul garnizoană Bor. Postul de radio controlat de insurgenți, citat de agenția „DPA", anunța că S.P.L.A. deține controlul deplin asupra acestui oraș, care este capitala provinciei Jonglei și cel de-al 11-lea oraș garnizoană pe care forțele rebele l-au ocupat de la sfîrșitul lunii ianuarie a.c.

Anterior, la 8 aprilie, la Addis Abeba (Etiopia), fuseseră reluate negocierile pentru instaurarea păcii în sud, între o delegație guvernamentală și reprezentanți ai S.P.L.A. După patru zile de tratative, într-un comunicat dat publicității, cele două părți s-au pronunțat pentru organizarea unei noi întîlniri la care să participe membri ai Comitetului de pace, condus de ministrul de externe de la Khartum, Sid Ahmed El Hussein (organism creat în luna martie a.c. de noul guvern) și lideri ai S.P.L.A.

Cînd, la sfîrșitul lunii martie, a prezentat în Adunarea Constituantă programul guvernamental, premierul Sadiq El-Mahdi i-a cerut lui John Garang să adopte o atitudine corespunzătoare față de demersurile Comitetului de pace, creat de noul cabinet pentru stabilirea de contacte cu insurgenții, în vederea identificării modalităților de aplicare a acordului de pace, la care s-a ajuns, la 16 noiembrie 1988, între Partidul Unionist Democratic (D.U.P.) din Sudan și S.P.L.A. Cu același prilej, premierul Mahdi a subliniat că noul guvern va acorda „o atenție specială problemelor păcii" în sud și a apreciat că situația internațională și regională favorizează, în prezent, eforturile depuse pentru reglementarea conflictului intern sudanez.

După ce Adunarea Constituantă a aprobat, cu majoritate de voturi, programul respectiv, Sadik El-Mahdi a declarat că a fost adoptat și acordul privind instaurarea păcii în sudul țării, semnat în noiembrie anul trecut, între D.U.P. și S.P.L.A. În același cadru, el a anunțat că aplicarea legislației islamice (sharia) — punctul central al dezacordurilor cu S.P.L.A. — va fi suspendată pînă la convocarea unei conferințe constituționale. Este adevărat, decizia respectivă, adoptată și de Adunarea Constituantă, a provocat demisia președintelui parlamentului, Mohammed Yosef Mohamed, membru al Frontului Național Islamic — partid ce nu mai este, în prezent, reprezentat în noul guvern și care a părăsit Adunarea împreună cu toți membrii săi. Noul președinte al parlamentului este Faruk Ali Al Briair (Partidul U.M.M.A.).

Așadar, reluarea incidentelor cu rebelii sudiști intervine într-un context care, inițial, se arătase promițător continuării dialogului spre restabilirea păcii și unității țării. Actualitatea consemnează, de asemenea, și sosirea în orașul Torit, din sud, a unor consilieri americani și israelieni, care, potrivit agenției „Taniug", vor instrui grupările înarmate ale S.P.L.A. Se remarcă, în acest sens, că, de curînd, Washingtonul a început să dezvolte raporturi strînse cu John Garang, acțiune care face parte dintr-un plan american mai amplu, ce vizează cîteva regiuni ale unor state din zonă — sudul sudanez, nordul etiopian, nordul somalez —, plan prin care se vizează, de fapt, obținerea controlului asupra Cornului Africii, regiune strategică deosebit de importantă.

Imixtiunile străine, sprijinul material acordat pe față sau mai discret rebelilor din zonele amintite nu fac decît să complice și mai mult o situație complexă, ce există de mai multă vreme. În același timp, ele reprezintă una dintre explicațiile deteriorării situației din sudul sudanez, după ce, un timp, apăruseră premise favorabile unui debut al reconcilierii și realizării unui armistițiu durabil și benefic la scara întregii țări.

Dumitru Constantin

Forum

Forumul forțelor de stînga, desfășurat la Helsinki, a prilejuit ample și utile schimburi de păreri privind căile de intensificare a mișcării de stînga din țară, sarcinile și formele de activitate în condițiile în plină schimbare din Finlanda și pe plan internațional. La forum au participat aproape 1 000 de reprezentanți ai unor partide politice, precum și ai organizațiilor de tineret, de femei și ai sindicatelor. În cadrul lucrărilor s-a propus ca mișcarea de stînga din Finlanda să ia inițiativa organizării unei întîlniri a forțelor de stînga din Europa occidentală pentru a dezbate problemele activității lor.

Seminar

În capitala Nigeriei a avut loc primul seminar regional al O.N.U. de pe continentul african, consacrat dezarmării. Participanții la acest forum s-au pronunțat pentru proclamarea Africii ca zonă denuclearizată, pentru asigurarea securității în Atlanticul de Sud și Oceanul Indian, pentru măsuri în direcția menținerii păcii în Africa.

Aproximativ 70 000 de oameni ai muncii au participat, recent, la Tokio, la un miting organizat în cadrul „ofensivei de primăvară" pentru îmbunătățirea condițiilor de trai

Respingere

Indonezia a respins o propunere recentă a Australiei și Japoniei de creare a unui sistem de piață comună între țările din regiunea Asiei și Pacificului, după modelul Comunității Economice (vest-) Europene. După cum a arătat la Jakarta un purtător de cuvînt guvernamental, aceasta ar afecta dezvoltarea industrială a țării.

Reactor

În Algeria a intrat în funcțiune primul reactor nuclear, cu ajutorul căruia specialiștii algerieni își vor putea desfășura cercetările în acest domeniu. Situat în apropierea localității Draria, reactorul, cu capacitatea de 1 MW, este destinat exclusiv utilizării în scopuri pașnice a energiei atomice, constituind principalul mijloc de formare a personalului tehnic și științific de care țara are nevoie și, totodată, baza în care se vor produce mici cantități de izotopi radioactivi (care, pînă acum, erau importați) pentru uzul medical, științific și industrial.

Ipoteze

„Istoria navigației din China" este o lucrare recent editată la Beijing, care avansează ipoteze originale, bazate pe descoperiri arheologice, în sensul că navigatori chinezi au traversat Oceanul Pacific în urmă cu circa 5 000 de ani, ajungînd pînă pe coasta de vest a Americii. După cum transmite agenția „China Nouă", cele trei volume ale lucrării, la elaborarea căreia au contribuit zeci de specialiști în oceanografie, trasează drumul parcurs de navigatorii chinezi prin Filipine, Sulwesi, Hawaii, Insulele Marchize și Insulele Cook, la bordul unor ambarcațiuni de bambus. Dezvoltarea acestei teorii se bazează pe vestigiile arheologice descoperite de-a lungul traseului, care atestă proliferarea unor obiecte de cult și de podoabă, statuete și unelte casnice provenite, neîndoielnic, din cultura și civilizația chineză a acelor timpuri.

Declarație

Procesul de pace în America Centrală este serios amenințat prin aprobarea de către S.U.A. de fonduri pentru forțele contrarevoluționare antisandiniste, a afirmat președintele republicii Nicaragua, Daniel Ortega, citat de agenția „Prensa Latina". El a arătat că inițierea convorbirilor dintre guvernul său și Statele Unite depinde, în primul rînd, de Administrația americană, întrucît Nicaragua este dispusă oricînd să negocieze problemele privind normalizarea relațiilor bilaterale. Președintele nicaraguan a adăugat că, dacă Europa occidentală ar acționa mai activ, ar contribui, concertîndu-și eforturile cu S.U.A., ca pacea să devină o realitate în regiunea centro-americană.

Ceremonie

La Kuala Lumpur s-a desfășurat, la 26 aprilie, ceremonia proclamării sultanului Azlan Shah ca suveran al Malayeziei. Noul suveran a fost ales la 2 martie 1989, pentru o perioadă de cinci ani, în Malayezia funcționînd un sistem monarhic eligibil, unic în lume.

Proiect

La Windhoek, informează agenția „TASS", cancelaria administratorului general al R.S.A. în Namibia a dat publicității proiectul Proclamației privind modalitățile de desfășurare a alegerilor pentru viitoarea Adunarea Constituantă a Namibiei. Documentul prevede că la alegeri — care, potrivit planului O.N.U., urmează să aibă loc în luna noiembrie — vor putea participa locuitorii ce au împlinit vîrsta de 18 ani, dacă ei sau măcar unul din părinții lor s-au născut în Namibia. Totodată, se are în vedere să se acorde drept de vot și celor care au locuit în Namibia, fără întrerupere, cel puțin patru ani înainte de momentul înscrierii lor pe listele electorale. (Această prevedere va permite participarea la vot a unor cetățeni ai R.S.A.). Pot fi formulate obiecțiuni și propuneri la acest proiect pînă la 16 mai.

Irigații

Un sistem computerizat de irigații prin canale a fost proiectat în India. Realizat de cercetătorii de la Centrul de studii pentru resurse hidraulice și energetice din New Delhi, sistemul permite o distribuire riguros programată a apei pe canalele de irigație, evitîndu-se risipa sau alimentarea insuficientă a suprafețelor agricole.

Reduceri

Italia își va reduce pînă la sfîrșitul acestui an efectivele militare cu 20 000 de combatanți, iar bugetul militar cu 1 300 miliarde lire, a declarat ministrul apărării, Valerio Zanone. Un plan de reformă a forțelor armate, care prevede noi reduceri în deceniul viitor, urmează să fie prezentat în curînd în parlament, a spus ministrul italian, citat de agenția „Taniug".

Recensămînt

Peste 10 000 de persoane participă la un recensămînt al animalelor și păsărilor sălbatice în India. Principalul scop al acestei acțiuni de amploare este determinarea exactă a regiunilor în care trăiesc specii rare de animale și păsări, în vederea luării unor măsuri eficiente de ocrotire a acestora.

Participanții la expediția sovieto-americană „Bering Bridge" au trecut, la 24 aprilie, frontiera U.R.S.S., intrînd în S.U.A. Fotografia alăturată a fost făcută în momentul trecerii din U.R.S.S. în Alaska, pe ghețurile arctice formate în strîmtoarea Bering

Lac

Cel mai mare lac al continentului african — Victoria — are apele excesiv de poluate cu reziduuri industriale toxice. Peştii sînt infestaţi cu mari cantităţi de mercur, clorură de cupru, plumb şi alte substanţe toxice deosebit de dăunătoare pentru sănătatea oamenilor. Potrivit primarului oraşului riveran Kisumu, substanţele poluante din lacul Victoria prezintă un pericol deosebit nu numai pentru om, dar şi pentru flora şi fauna din jur. Specii rare ale faunei africane care trăiesc pe malurile lacului sînt ameninţate cu dispariţia din pricina gradului ridicat de poluare a apelor acestuia.

Deficit

Deficitul bugetar a devenit una dintre principalele probleme cu care se confruntă actuala Administraţie a S.U.A., fiind considerat de experţi drept „călciiul lui Ahile" pentru economia americană. În 1988, pasivul bugetar s-a cifrat la 155 miliarde dolari şi se aşteaptă ca el să crească în următorii patru ani pînă la 165 de miliarde. Pe de altă parte, dezechilibrul dintre cheltuielile şi veniturile guvernamentale a devenit un factor de presiune asupra dobînzilor bancare, a căror rată nu a încetat să crească de la finele anului trecut.

Reumatism

Contrar a ceea ce se crede de regulă, poziţia aşezat, pe parcursul orelor de muncă, nu este foarte reconfortantă. Doctorul Wilfried Karmans din Berlinul occidental, consideră că în această situaţie corpul omenesc este supus la constrîngeri mai mari decît în poziţia în picioare. El a şi formulat teoria unei maladii care este favorizată de respectiva poziţie : „reumatismul de birou". Concluziile sale sînt confirmate statistic. Într-adevăr, mai mult de jumătate din femeile care au muncă de birou suferă de reumatism. De asemenea, mai mult de patru cincimi din femeile care muncesc în birourile unei administraţii din Hamburg se plîng de dureri cervicale şi lombare. O femeie din două se plînge de junghiuri dorsale, de dureri la mîini şi coate.

Decibeli

Din cele peste 3 milioane persoane care trăiesc la Roma, 2,2 milioane sînt supuse zi şi noapte unui zgomot egal sau superior nivelului de 65 de decibeli considerat de O.M.S. ca limită maximă tolerabilă pentru menţinerea sănătăţii. Principala cauză a excesului de zgomot o constituie traficul rutier, iar consecinţele pentru oameni sînt : creşterea iritabilităţii, vertijul, depresiuni, hiperactivitate glandulară şi reducerea cîmpului vizual. Din măsurătorile făcute la Roma, s-a ajuns la constatarea că în timpul zilei nivelul zgomotului ajunge pînă la 71,5 decibeli. Oficialităţi italiene au recunoscut că lucrurile stau relativ asemănător şi în alte oraşe italiene. Situaţia de la Roma este comparabilă, pe plan vest-european, cu cea existentă la Paris şi Copenhaga, alte două oraşe foarte zgomotoase.

Resurse

Miniştrii relaţiilor externe din ţările membre ale Pactului Amazonic — Bolivia, Brazilia, Columbia, Ecuador, Guyana, Peru, Suriname, Venezuela — vor analiza diferite propuneri privind apărarea resurselor naturale în cadrul unei reuniuni care va avea loc, în prima decadă a lunii mai, în oraşul brazilian Manaos — s-a anunţat oficial în capitala boliviană.

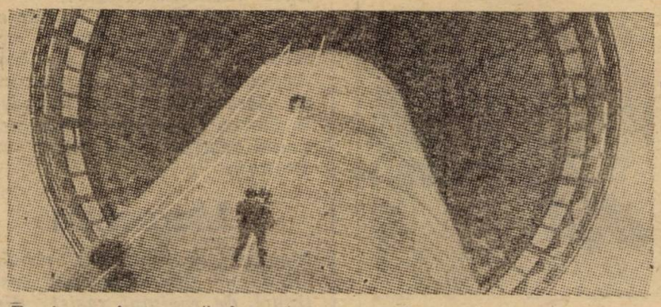

Pentru prima oară, în existenţa sa de două decenii, turnul de televiziune din centrul Berlinului, devenit emblemă a capitalei R.D. Germane, a fost examinat pe partea exterioară. O echipă de alpinişti a „escaladat" cilindrul de beton — turnul are o înălţime de 365 de metri — şi a fotografiat, în detaliu, suprafaţa acestuia, specialiştii urmînd să examineze, în laborator, imaginile, pentru a-şi da verdictul asupra „stării" acestei gigantice construcţii

Defecţiuni

În goana după profit, unele concerne militare din S.U.A. recurg la o serie de practici frauduloase — este concluzia mai multor recente rapoarte americane, care dezvăluie date ale unor mai vechi afaceri de acest fel. Într-o notă pe această temă, agenţia vest-germană de presă „D.P.A." arăta că rapoartele, care au suscitat discuţii aprinse, se referă, în special, la perioada în care, la Pentagon şi la Casa Albă, programele militare americane vizau posibilităţi de a realiza profituri în valoare de mai multe miliarde de dolari. În discuţie au intrat arme deosebit de periculoase, cum ar fi rachetele intercontinentale „MX", rachetele „Trident-2", rachetele de croazieră cu bază aeriană şi bombardierele „B-1". Unul din cei mai mari producători de armament din S.U.A., Corporaţia „Northrop", se află sub acuzaţia de a fi înşelat guvernul şi de a fi livrat — uzînd de date şi teste false — sisteme inutilizabile de dirijare pentru rachetele „Cruise" şi „MX".

Cea mai spectaculoasă nereuşită din ultimul timp s-a produs la 21 martie, cînd, în timpul desfăşurării primului test de pe un submarin aflat în imersiune, o rachetă „Trident-2" dotată cu focoase a ieşit la suprafaţa apei, la o altitudine de numai cîţiva metri, a descris cîteva traiectorii circulare şi, în cele din urmă, s-a autodistrus. Pentagonul a minimalizat accidentul, ale cărui cauze sînt încă necunoscute, relevînd că, din cele 20 de teste realizate pînă acum, numai patru au fost nereuşite. Pentru mulţi critici, o „rată de eşec" de 20 la sută este cam prea mare pentru un sistem care costă 26,5 milioane de dolari bucata şi care ar trebui în realitate să fie dotat cu opt pînă la 12 focoase nucleare.

Nici în cazul rachetelor „MX", situaţia nu este mai bună. Cu cîteva săptămîni în urmă, s-a aflat că, în 1988, una din aceste rachete, cu o lungime de 21 de metri, dotată cu zece focoase nucleare, s-a decuplat, din motive necunoscute, din sistemul de prindere al rampei sale de lansare din silozul subteran. Racheta, cu o greutate de 90 de tone, a alunecat 15—30 centimetri şi s-a avariat atît de grav încît, pentru a fi reparată, a trebuit să fie demontată şi scoasă din siloz. Ziarele americane au informat, la acea vreme, că forţele aeriene au îndepărtat, din motive de securitate, focoasele altor patru rachete „MX". Astfel, 10 la sută din totalul de 50 de rachete staţionate în silozul respectiv au fost, temporar, scoase din uz.

Cercetări în California au avut ca rezultat punerea sub acuzare a firmei „Northrop" şi a cinci colaboratori ai săi, firma fiind învinuită că a furnizat, de-a lungul anilor, date şi teste false privind sistemele de dirijare a rachetelor „MX" şi „Cruise", precum şi componente ale acestor arme care nu corespundeau standardului impus de Pentagon.

În cursul săptămînii trecute, flota americană de bombardiere „B-1", formată din 97 de avioane, a trebuit scoasă de două ori din funcţiune, din motive de securitate. La unul din aceste avioane (costul unui aparat este de 280 de milioane de dolari) s-a descoperit o pată de combustibil, a cărei prezenţă nu putea fi explicată. În cele din urmă s-a constatat că aripa variabilă a bombardierului avea un joc prea mare şi exercita, astfel, presiune asupra unui rezervor. Problemele pe care le pune acest bombardier — care, potrivit generalilor americani, este „cel mai bun în prezent" — nu sînt noi. În vara anului trecut, o anchetă oficială a constatat că o mare parte din aceste avioane nu puteau fi niciodată utilizabile, deoarece partea electronică nu funcţiona, lipseau piesele de schimb, iar echipele de piloţi aveau la dispoziţie numai un număr limitat de ore de antrenament !

Cu prilejul centenarului naşterii lui Charlie Chaplin, la Lausanne a fost deschisă o expoziţie conţinînd afişe, fotografii, documente, figurine consacrate genialului artist

Emblema celei de-a 42-a ediții a Cursei Păcii. Întrecerea cicliștilor va avea loc între 8 și 20 mai a.c.

Sursă

Guvernul filipinez a hotărît să aloce fonduri însemnate în vederea construirii a două centrale geotermice, în centrul țării. La încheierea lucrărilor — prevăzută pentru anul 1992 — cele două unități vor avea o capacitate însumată de 170 megawați. În prezent, în Filipine se află în funcțiune 10 centrale geotermice, cu o putere de 894 megawați. Specialiștii apreciază că această sursă alternativă de energie poate fi extinsă în continuare, avîndu-se în vedere condițiile deosebit de favorabile de care dispune țara.

Secetă

O situație deosebit de dificilă în ceea ce privește apa potabilă s-a creat în ultimul timp în Sardinia, ca urmare a secetei prelungite și a valului de căldură care s-au abătut asupra insulei. După cum apreciază specialiștii, o asemenea lipsă de apă nu s-a mai semnalat în Sardinia de 66 de ani.

Protest

Republica Irlanda a adresat Republicii Sud-Africane un protest în legătură cu furnizarea de arme de către această țară teroriștilor din Irlanda de Nord în schimbul planurilor unei rachete britanice — a arătat purtătorul de cuvînt al Ministerului irlandez de externe. Protestul a fost înmînat Ambasadei R.S.A. din Londra de către ambasadorul irlandez în Marea Britanie, Irlanda neavînd relații diplomatice cu Pretoria.

Mercenari

Membri ai grupării rebele „Renamo" din Mozambic, susținută de regimul rasist din Africa de Sud, sînt antrenați de mercenari de origine franceză — relevă publicația „Le Nouvel Observateur". În aceleași tabere secrete vin și mercenari recrutați de Pretoria pentru a participa la lupte în Namibia și sudul Angolei, de unde s-au retras sau se retrag forțele armate sud-africane.

Parlament

În capitala Ecuadorului s-a anunțat oficial constituirea Parlamentului Amazonic, organ regional consultativ, din care fac parte reprezentanți ai parlamentelor din Bolivia, Brazilia, Columbia, Ecuador, Guyana, Peru, Surinam și Venezuela, țări amazoniene — relatează agenția „EFE".

1000+1

Alertă

Organizația ecologistă din Austria a lansat un apel pentru oprirea procesului de distrugere a pădurilor tropicale ale globului. Potrivit datelor de care dispune organizația respectivă, din 1945 pînă în prezent, jumătate din pădurile tropicale au fost distruse prin ardere, nemaiexistînd, la ora actuală, decît aproximativ opt milioane kmp de pădure tropicală, și aceasta amenințată cu distrugerea. Arătînd că 1988 a fost un an „al primei alerte", organizația a arătat că distrugerea acestor păduri va avea efecte negative asupra vieții oamenilor. Unul dintre indicatorii cei mai alarmanți este că apele fluviului Mississippi și-au redus debitul cu 20 la sută.

Recent, a fost luată decizia unei acțiuni de cooperare sovieto-britanică în construirea și exploatarea baloanelor aerostatice, fiind cunoscută aplicabilitatea acestora în scopuri de cercetare științifică, în domeniul agriculturii etc. Imaginea alăturată surprinde startul unor asemenea baloane pe stadionul „Vistavocinîi", din capitala sovietică

Acord

La Phenian a fost semnat un acord între Federația Generală a Uniunilor Oamenilor de Litere și Artă din R.P.D. Coreeană și Federația Generală a Artiștilor Naționali din Coreea de Sud cu privire la „dezvoltarea comună a literaturii și artei naționale din Nord și Sud". Acordul — informează agenția „ACTC" — prevede ca oamenii de litere și artă, atît din Nord cît și din Sud, să-și consacre activitatea obiectivului reunificării independente și pașnice a Coreei.

Șomeri

Numărul șomerilor înregistrați oficial în țările membre ale Pieței comune se ridică la 15,6 milioane, ceea ce reprezintă o rată de 9,7 la sută din totalul populației apte de muncă, se arată într-un raport dat publicității la Bruxelles. Din totalul șomerilor, 18,5 la sută sînt tineri sub 25 de ani.

Centură

De la 27 aprilie, în Italia a intrat în vigoare legea privind obligativitatea purtării centurilor de siguranță de către automobiliști. Măsura se referă la toți automobiliștii, cu excepția celor care sînt mai înalți de 190 de centimetri sau mai scunzi de 150 de centimetri, a femeilor gravide, invalizilor și polițiștilor aflați în misiuni speciale. Copiii în vîrstă de pînă la 4 ani trebuie așezați în scăunașe speciale sau, de asemenea, legați cu centurile de siguranță. Această măsură a fost determinată de numărul mare de accidente de circulație cu urmări grave și deosebit de grave. În cazul nerespectării prevederilor noii legi, organele competente pot aplica amenzi de pînă la 100 000 lire.

Scrisoare

Într-o scrisoare adresată secretarului general al ONU, Javier Perez de Cuellar, Danemarca, Islanda, Norvegia, Finlanda și Suedia subliniază necesitatea consolidării Tratatului privind neproliferarea armamentelor nucleare. Ele apreciază că acest document a adus o importantă contribuție la menținerea păcii și stabilității pe plan mondial.

Transcontinental

Un adevărat „pod transcontinental" pentru transportul containerizat de mărfuri rutier, feroviar și naval este pe cale de a se constitui în provincia Jiangsu, din nordul Chinei. Pe această cale sînt transportate mărfurile între continentele Asia și Europa într-un timp mai scurt decît pe vechea rută care pornea din estul țării. După cum transmite agenția „China Nouă", noua rută are toate șansele să fie pe larg folosită în ambele sensuri.

Instantaneu din timpul lucrărilor de restaurare a celebrei Fontana di Trevi din Roma

Rubrică realizată de Vasile Crișu

Guvernul și „ofensiva de pace"

Guvernul de la Colombo a lansat — potrivit comentatorilor — o veritabilă „ofensivă de pace", adresînd forțelor rebele, tuturor forțelor interne, o chemare la dialog, în vederea soluționării problemelor existente, fără amestec extern, prin consultare, consens, conciliere.

Încă de la venirea sa la putere, în decembrie anul trecut, actuala conducere srilankeză și-a exprimat hotărîrea de a restabili pacea, ordinea și calmul în țară. În acest sens, noul președinte, Ranasinghe Premadasa, solicita grupărilor extremiste — a căror activitate a tulburat întreaga evoluție internă din ultimii ani — să depună armele și să renunțe la violență. Restabilirea păcii și ordinii, ca și eliminarea sărăciei constituie „pietrele de încercare pentru oricare dintre programele guvernamentale" — considera șeful statului, subliniind că „sarcina noastră este de a îndepărta orice factor de divizare și de a uni poporul sub un singur steag". Concepută ca un proces de durată, condiționat, totodată, de obținerea de progrese pe plan economic, pacea internă — se aprecia la Colombo — nu va putea fi realizată decît pe calea consultărilor, compromisului, consensului.

Evenimentele care au urmat au fost edificatoare atît pentru inutilitatea folosirii forței, a violenței, în încercarea de a găsi soluții problemelor de natură etnică din Sri Lanka, cît și pentru tenacitatea cu care conducerea acestui stat intenționează să urmărească înfăptuirea, prin dialog și consultare cu toate părțile implicate, a unui climat normal în țară.

În lunile din urmă, înfruntările etnice și corolarul lor, violența, au continuat să facă numeroase victime. În provinciile de nord și de est — cu densă populație de origine tamilă (minoritate srilankeză, de confesiune hindusă) —, în pofida măsurilor guvernamentale și a prezenței trupelor indiene din forțele de pace (desfășurate în aceste provincii, în conformitate cu prevederile acordului indiano-srilankez, din iulie 1987), focarele de tensiune s-au menținut. Extremiștii tamili, în mare parte, membri ai așa-numitei organizații „Tigrii eliberării poporului tamil" (LTTE), și-au continuat activitatea, bazată pe atacuri teroriste împotriva unor posturi ale armatei guvernamentale și ale unităților indiene de menținere a păcii, ca și împotriva etnicilor singalezi (populație majoritară în Sri Lanka, de confesiune budistă).

În sudul insulei srilankeze, își desfășoară activitatea o organizație extremistă singaleză — Janatha Vimukti Peramuna (JVP — Frontul de eliberare populară) — care, de la crearea sa în anii '60, de către un grup restrîns, în majoritate tineri, s-a extins la o formațiune cu numeroși membri și adepți și stufoase ramificații. De două ori interzisă, ea a fost relegalizată în aprilie anul trecut, într-o încercare a guvernului — care, însă, a condamnat-o pentru implicarea în incidentele violente izbucnite în regiunile sudice — de a-i canaliza activitatea spre perimetrul luptei politice.

Încă din primele sale luări de cuvînt, după ce a fost ales președinte, în decembrie 1988, Ranasinghe Premadasa a subliniat că acei care nu s-au integrat încă în procesul democratic vor trebui să o facă și, cît mai curînd, să participe la reglementarea pe cale politică a neînțelegerilor. În ceea ce o privește, noua conducere a insulei-stat și-a respectat promisiunea de a organiza alegeri legislative și de a adopta decizii urmărind restabilirea păcii și situației normale în țară. În urma scrutinului legislativ din 15 februarie anul acesta, Partidul Național Unit (PNU), de guvernămînt din 1977, în Sri Lanka, și-a menținut majoritatea parlamentară. Partidul Libertății, condus de fostul premier Sirimavo Bandaranaike, a rămas principala formațiune politică a opoziției, iar Frontul Unit de Eliberare Tamil, care a prezentat candidați în provinciile de nord și est, a obținut 10 locuri în noul parlament. Dar, atît în timpul alegerilor, cît și după ele, violența a marcat desfășurarea evenimentelor interne din insulă. Astfel, recent, intensitatea înfruntărilor izbucnite în provincia estică Kalmunai, între tamili și musulmani, a impus măsuri speciale, între care decretarea restricțiilor de circulație și deplasarea spre locurile incidentelor a unui efectiv sporit de trupe indiene. De asemenea, nu demult, provincia Tricomalee a fost scena unor grave incidente. Pe de altă parte, în perspectiva — conturată de unele informații — ca militanții singalezi să-și intensifice activitățile extremiste în sudul țării, la sfîrșitul lunii martie, guvernul de la Colombo, a decretat starea de alarmă maximă. Personalului forțelor armate i s-a cerut să se prezinte la cazărmi, permisiile au fost anulate. De asemenea, forțele de securitate și de poliție din regiunile centrală și sudică au fost puse în stare de maximă alarmă.

În același timp, conducerea srilankeză a făcut cunoscută o serie de decizii destinate să bareze calea violenței și să favorizeze dialogul. Astfel, la începutul lunii aprilie, președintele Premadasa a oferit rebelilor tamili și singalezi locuri în parlament, cu condiția ca ei să renunțe la violență.

Se consideră însă, că actuala „ofensivă de pace" a fost declanșată prin gestul guvernului de a decreta, la 12 aprilie, în ajunul anului nou singalez și tamil, o încetare unilaterală a focului, pe timp de șapte zile. Aproximativ 200 de centre de recepție au fost organizate, pe durata încetării focului, pentru primirea persoanelor implicate în acte de violență, dar decise să se predea. Comandantul forțelor armate, general-locotenent Hamilton Wanasinghe, a cerut acestor persoane să se predea, „folosind condițiile create de guvern, pentru a se pune capăt violenței".

Totodată, un stăruitor apel la dialog — — reînnoit de cîteva ori pe parcursul ultimelor săptămîni — a fost lansat de guvernul de la Colombo. Inițiativa guvernamentală s-a bucurat de sprijinul unei părți însemnate a opoziției politice, ca și a clerului budist. De pildă, dna Sirimavo Bandaranaike, liderul Partidului Libertății, principala formațiune politică a forțelor de opoziție, a apreciat că apelul la pace adresat de guvern militanților tamili din nordul și estul țării, ca și elementelor antiguvernamentale din sud, „este binevenit, în măsura în care el poate să pună capăt omorurilor lipsite de sens, perpetuate de-a lungul multor ani". De asemenea, doi prelați budiști, care se bucură de o mare influență în Sri Lanka, au cerut „tinerilor rătăciți să răspundă chemării guvernului, depunînd armele și revenind la procesul democratic".

Încetarea focului a fost respinsă, însă, atît de „Tigrii eliberării", cît și de JVP. În răspunsul său, JVP a condiționat efectuarea oricărui pas concret spre pacea internă de abrogarea tuturor „acordurilor afectînd integritatea și suveranitatea țării". Cunoscute fiind concepțiile acestei organizații, cererea sa a fost interpretată de comentatori ca o aluzie clară la acordul indiano-srilankez și prezența forțelor indiene de menținere a păcii.

Recent, de la Delhi, s-a anunțat că India a hotărît să retragă ,într-un viitor apropiat, o parte considerabilă a forței sale de menținere a păcii, aflată în Sri Lanka în legătură cu conflictul etnic tamilo-singalez. Totodată, India a salutat propunerea de dialog adresată de conducerea srilankeză, în efortul de a se pune capăt conflictului etnic din insulă. Sosirea unui trimis special indian este așteptată, pentru aceste zile, la Colombo.

Pledînd în favoarea rezolvării oricărora dintre neînțelegerile existente pe cale pașnică, președintele Premadasa a exprimat opinia că, „prin dialog, pot fi identificate motivele de conflict și dispută și remediate eventualele nedreptăți". „Doar pentru că o comunitate este mai mare, numericește, nu trebuie să existe discriminări la adresa altor comunități, ci trebuie ca toate să fie tratate egal" — a spus președintele. La o recentă întrunire a Comitetului Executiv al partidului de guvernămînt, el a lansat un puternic apel la pace și unitate pe plan intern, respingînd orice amestec din afară. Menționînd importanța unității dintre partidele politice din Sri Lanka pentru menținerea suveranității și independenței țării, șeful statului a precizat că guvernul de la Colombo poate soluționa, fără intervenție externă, problemele interne, pe calea consultărilor, consensului și reconcilierii.

„Ofensiva de pace", lansată de guvern, a început să prindă contururi concrete. Gruparea „Tigrii eliberării" a acceptat, în cele din urmă, invitația la discuții și un membru al aripii politice, A. Balasingham, a fost desemnat să reprezinte organizația. În consecință, între reprezentanții guvernului și cei ai acestei grupări au fost angajate convorbiri preliminare, descrise de ministrul de externe srilankez drept „sincere și cordiale". Guvernul este decis să organizeze discuții cu toate partidele politice, în legătură cu convorbirile angajate — a făcut cunoscut ministrul de externe, Ranjan Wijeratne, care a afirmat că se are în vedere colaborarea tuturor forțelor politice la luarea oricăror hotărîri.

Liana Enescu

COPENHAGA

În așteptarea unui consens parlamentar

Premierul conservator, Poul Schlueter, a anunțat prezentarea în Storting (parlamentul țării) a unui nou program economic, prin care va încerca soluționarea unor probleme cu care se confruntă Danemarca.

Cea de-a doua lună a acestei primăveri s-a încheiat cu finalizarea tuturor tratativelor pe care marile centrale sindicale și reprezentanții patronatului din Danemarca le-au inițiat cu aproape doi ani în urmă. Acordurile semnate, cu acest prilej, prevăd o creștere medie a retribuțiilor muncitorilor danezi de 3,5 la sută, în sectorul particular, și de numai 2,5 la sută în sectorul public. Acordurile privind stabilirea limitelor de creștere a retribuțiilor fac parte dintr-un program guvernamental, a cărui punere în practică este considerată, de premierul Poul Schlueter, drept „vitală pentru economia daneză". Așa cum a subliniat în repetate rînduri, primul ministru danez intenționează să schimbe radical cursul economic al țării, pentru ca aceasta să „poată concura și supraviețui pe piețele internaționale".

În luna iunie a acestui an, premierul Schlueter va prezenta, în Storting, o versiune revizuită a programului economic. Comentînd, în cadrul unei conferințe de presă, coordonatele principale ale noilor planuri economice, primul ministru a anunțat „schimbări drastice în bugetul național, care vor face posibile unele reduceri severe ale impozitelor". (Reamintim, în acest context, că, în Danemarca, se percep — fenomen comun țărilor nordice — impozite deosebit de mari. Astfel, impozitul maxim se poate ridica la aproape 70 la sută — și se aplică oricărui venit ce depășește cu numai 20 la sută cîștigul mediu al unui muncitor danez —, iar cel minim reprezintă 51 la sută din același salariu mediu).

Se pare că programul, ce va fi prezentat în Storting (parlamentul danez), este structurat pe liniile generale ale strategiei economice inițiate, anterior, de șeful echipei ministeriale daneze. Prin complexitatea sa, programul va cuprinde, însă, „cele mai extensive reforme din istoria economiei țării", după cum formulează primul ministru.

Astfel, unul din obiectivele prioritare rămîne, în continuare, reducerea deficitului balanței de plăți. În ultimii 25 de ani, Danemarca a înregistrat, la acest capitol, un deficit constant. La sfîrșitul anului trecut, datoria externă ajunsese să reprezinte 40 la sută din produsul național. Prin măsurile adoptate de guvernul Schlueter, s-a reușit, într-o oarecare măsură, ca starea de recesiune din ultimii ani să fie depășită, dar — comentează specialiștii — Danemarca se află încă departe de momentul marilor echilibre. Unele ameliorări observate la începutul acestui an — cînd s-a înregistrat chiar un surplus al balanței comerciale — au fost estompate de efortul financiar presupus de plata dobînzilor la datoria externă, dobînzi care însumează, în prezent, aproape 30 miliarde coroane. Revenirea economică este încă insuficientă, se crede, pentru a se putea preveni creșterea, în continuare, a ratei șomajului — în prezent de nouă la sută — și menținerea inflației.

Aplicarea unui nou sistem de impozite — un alt punct „fierbinte" al noului program — va încuraja investițiile și va mări producția industrială, consideră premierul Schlueter. În ordinea priorităților, se are în vedere o reducere a nivelului de impunere a profiturilor provenite din afaceri, a impozitelor pe venituri și a impozitelor indirecte, sumele implicate în acest proces totalizînd circa 60 miliarde coroane.

Se preconizează, de asemenea, o reducere a cheltuielilor publice. În prima fază, în 1990, bugetul pentru sectorul public ar urma să fie readus la nivelul anului 1987, guvernul exprimîndu-și, totodată, intenția de a redimensiona efectivele salariaților din acest sector. În final, vor fi concediate 100 000 de persoane, ceea ce reprezintă 15 la sută din totalul angajaților în domeniul public.

Acordurile de salarizare colective, încheiate pe termen de doi ani, deși au fost cele mai restrictive și moderate din ultimele trei decenii, nu vor putea oferi, se crede, șanse deosebite creșterii competitivității industriale daneze. Numai o majorare sensibilă a retribuțiilor din celelalte țări ale OECD, comentează economiștii, ar putea oferi posibilitatea unei poziții favorabile în planul competitivității.

De asemenea, se va avea în vedere o diminuare a consumului intern. Potrivit datelor unui sondaj de opinie efectuat, recent, de Institutul de psihologie al Universității din Aarhus, 90 la sută din danezii chestionați au fost de acord că, în ultimii 20 de ani, Danemarca a consumat „mai mult decît trebuia", iar 65 la sută au declarat că sînt gata să accepte o reducere a standardului de viață, dacă aceasta ar reprezenta o soluție pentru depășirea crizei economice prin care trece țara. O parte din subiecții chestionați și-au exprimat temerea că noul program va afecta sistemul de asigurări sociale. „Nu avem intenția să desființăm acest sistem", a menționat primul ministru. „Dar va trebui să-l ajustăm, cu multă severitate, pentru a ne putea încadra în limitele stricte ale capacității noastre economice". Comentînd rezultatele sondajului de opinie, Uffe Elleman-Jensen, liderul Partidului Radical, remarca faptul că, în rîndurile electoratului, se constată „o înțelegere, din ce în ce mai mare, a faptului că Danemarca nu mai poate continua drumul pe care s-a angajat în anii '60".

Punerea în practică a programului economic revizuit va fi „dură, dar danezii pot să o facă", a declarat primul ministru. Studiile efectuate de Ministerul economiei daneze confirmă existența unor obstacole obiective în calea noului program. Astfel, previziunile pentru anul 1989 indică o creștere de numai unu la sută pentru produsul național brut (care va fi realizată doar din exporturi), iar rata șomajului se va ridica la zece la sută. De asemenea, actualul deficit al balanței de plăți nu se va micșora prea mult, din cauza ratei ridicate a dobînzilor pe care Danemarca este obligată să le achite, în contul datoriei externe.

Piedicile în calea noului program nu sînt doar de natură economică, comentează observatorii. Pentru a asigura punerea în practică a planurilor sale, remarcă publicația britanică „The Financial Times", premierul Schlueter va trebui să adopte o strategie bazată pe „compromisurile și concilierile care stau la baza politicii daneze". Lider conservator al unui guvern de coaliție, minoritar (care nu s-a bucurat niciodată de o majoritate substanțială în Storting), primul ministru admite că, la rîndul său, trebuie „să lupte, în fiecare săptămînă, pentru a cîștiga majoritatea... guvernului său". Referindu-se la șansele ajungerii la un consens între formațiunile politice din țară (a căror opinie nu coincide, neapărat, cu cea a primului ministru), Poul Schlueter și-a exprimat speranța în realizarea unui dialog constructiv cu liderii celorlalte șapte partide politice din țară. În situația în care negocierile din parlament vor eșua, premierul Schlueter este hotărît să ceară sprijinul electoratului danez, prin organizarea unui referendum, procedeu la care a recurs cu trei ani în urmă, cînd a obținut acordul în ce privește obiectivul „pieței unice" în cadrul CEE. Atît primul ministru, cît și liderul radical, Uffe Elleman-Jensen, sînt convinși că răspunsul danezilor va fi favorabil. În același timp, însă, Niels Halveg Petersen, ministrul economiei, suporter al noului program inițiat de premierul Schlueter, sugera un posibil „aranjament" cu Partidul Social-Democrat, deținătorul celui mai mare număr de locuri în parlament. Cu toate că formațiunile politice daneze nu au reușit să găsească o temă care să constituie un posibil „liant" pentru o platformă electorală comună sau pentru o coaliție majoritară, precedentul creat de aprobarea, în parlament, a unei moțiuni privind politica de apărare, la care au subscris atît guvernul minoritar, cît și forțele din opoziție, poate constitui — e de părere Niels Halveg Petersen —, o soluție și pentru rezolvarea altor probleme controversate.

Pînă în prezent, Partidul Radical Liberal l-a asigurat pe primul ministru de sprijinul său. Acest partid are rol de „arbitru politic", iar votul său este determinant pentru menținerea guvernului. Unii observatori politici sînt de părere că după ce programul economic revizuit va intra în „circuitul" dezbaterilor din parlament, va exista o mare probabilitate ca forma sa originală să sufere modificări. Datorită structurii parlamentare, în care sînt reprezentate opt partide — remarcă ei— s-a întîmplat, deseori, ca, între intențiile prezentate în Storting și rezultatele dezbaterilor finale, să existe o mare deosebire.

Referindu-se la multitudinea partidelor reprezentate în Storting (și la diversitatea opiniilor și orientărilor acestora), Hillary Barnes, specialist în problemele țărilor nordice, atrăgea atenția în comentariul său, intitulat „Un ghid pentru o scenă politică înșelătoare", asupra confuziei ce se poate naște din interpretarea greșită a denumirii acestor partide. Astfel, Det Radikale Venstre Parti (literal, Partidul Radical de Stînga, sau Radicalii Liberali) nu este nici radical, nici de stînga, dar „pivotează", cu votul său, între forțele de stînga și cele de dreapta. În problemele politicii externe și ale apărării, radicalii se raliază forțelor de stînga, dar în cele privind politica internă, ei se alătură forțelor de dreapta, — un „clivaj" politic destul de neobișnuit, care provoacă mereu nemulțumiri. Pe de altă parte, Fremskkridtspartiet (Partidul Progresului) se opune oricărui progres : el

este, de fapt, un partid de extremă dreaptă, acuzat de generarea unor tensiuni rasiale și de încercări de destabilizare a țării. Oricum, conchide Hillary Barnes, situația este mai bună în prezent decît acum zece ani, cînd în Storting figurau zece partide.

Pe planul politicii externe, Danemarca s-a făcut remarcată, în ultimele săptămîni — notează observatorii —, prin atitudinea pe care a adoptat-o față de planurile NATO de modernizare a armamentelor nucleare. Privită deseori de aliații săi din cadrul organizației nord-atlantice, ca un partener dificil, Danemarca a „enervat", în repetate rînduri, atît Secretariatul general al NATO, cît și pe unii aliați, prin reticențele pe care le-a manifestat față de cererile Organizației de a-și mări contribuția de participare sau prin acțiunile întreprinse de guvernul danez în vederea interzicerii accesului navelor nucleare în porturile țării. Cu un buget de apărare ce reprezintă doar 2,2 la sută din produsul național brut Danemarca se situează pe ultimul loc în „clasamentul" statelor care fac parte din NATO, comentează publicația militară „NATO's Sixteen Nations". Acum cîteva săptămîni, Uffe Elleman-Jensen a făcut cunoscut Administrației Bush că țara sa se opune oricărei decizii a NATO privind modernizarea rachetelor cu rază scurtă de acțiune. „Aceasta nu ar fi o inițiativă înțeleaptă și nu ar fi acceptată de public", a declarat ministrul de externe danez. La Copenhaga, comentează presa daneză, nu va exista niciodată o majoritate, în parlament, care să sprijine modernizarea armelor NATO. Recent, în capitala daneză s-au desfășurat lucrările unei conferințe internaționale, care a examinat posibilitatea luării unor inițiative pentru împiedicarea acțiunii de modernizare a rachetelor cu rază scurtă de acțiune. Organizată din inițiativa Partidului Social Democrat, reuniunea a propus angajarea unor tratative privind reducerea armelor nucleare tactice, în paralel cu cele privind reducerea armelor convenționale.

Adrian Dascălu

ALGER

Opțiuni politice și economice

Recentele evenimente de pe scena politică algeriană — plenara Comitetului Central al Frontului de Eliberare Națională (F.L.N.), precum și sesiunea de primăvară a Adunării Populare Naționale (parlamentul) — au scos, din nou, în evidență preocuparea constantă a autorităților de la Alger de a pune în practică reformele politico-economice, hotărîte în urma celor două referendumuri naționale (3 noiembrie 1988 și 23 februarie 1989) și a celui de-al VI-lea Congres al F.L.N. din toamna trecută.

Deschizînd lucrările plenarei C.C. al F.L.N., șeful statului algerian, președintele Frontului, Chadli Bendjedid, a subliniat — potrivit cotidianului „El Moudjahid" — că „Algeria s-a angajat, în 1987—1988, în reforme economice, politice și structurale profunde", întrucît țara „trebuie să trăiască în propriul ritm", schimbările fiind rodul convingerii naționale, ele nefiind „impuse de către instanțe străine". Referindu-se la noua Constituție, numită semnificativ a „întregii națiuni", aprobată de electoratul algerian în urma referendumului din februarie, președintele Bendjedid a precizat că ea este „legea după care se vor conduce instituțiile și societatea, fiind lipsită de un program politic". Răspunzînd indirect celor care s-au întrebat dacă Algeria va urma calea socialismului după ce, în noua Constituție, nu a mai apărut articolul referitor la caracterul socialist al statului, șeful statului algerian a spus: „Socialismul nu poate fi impus printr-un articol al Constituției sau printr-un decret prezidențial. Socialismul trebuie să emane din voința poporului, care să se concretizeze în fapte prin intermediul reprezentanților săi. Articolul referitor la dreptatea socială este elocvent din mai multe rațiuni, întrucît socialismul este un mijloc pentru realizarea dreptății sociale, care este o realitate și un principiu intangibil printre principiile F.L.N. și ale națiunii". Explicînd, președintele Bendjedid a subliniat că, în domenii ca medicina, învățămîntul și construcțiile de locuințe, statul îi va sprijini pe cei cu venituri modeste, cei bogați fiind chemați — „ceea ce este cu totul just" — să contribuie, cu propriile mijloace, alături de stat, întrucît țara „traversează o perioadă dificilă", urmînd ca, după depășirea situației, această „problemă să nu se mai pună".

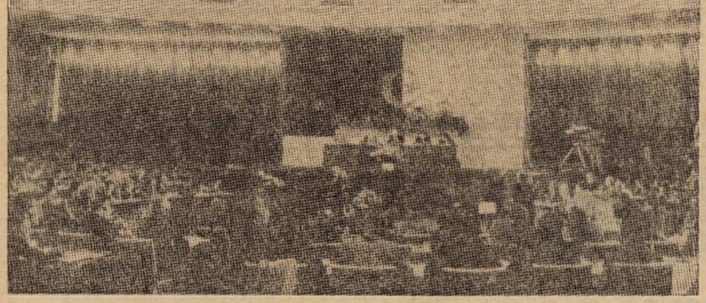

Imagine din timpul lucrărilor Plenarei Comitetului Central al FLN, prezidate de șeful statului algerian, Chadli Bendjedid

În legătură cu asociațiile cu caracter politic, președintele Bendjedid a spus că, „în conjunctura actuală, nu cred într-un sistem multipartit... Noi — a arătat, în același timp, Chadli Bendjedid — considerăm ca just articolul din Constituție referitor la crearea asociațiilor politice, care vor activa într-un cadru legal și nu vom tolera nici o activitate în afara acestui cadru".

În ceea ce privește rolul F.L.N., Chadli Bendjedid a subliniat că „puterea este în mîinile Frontului de Eliberare Națională". Parlamentul este constituit din deputați aparținînd F.L.N., guvernul este compus din membrii C.C. al F.L.N., programul guvernamental este cel al Frontului. „Noi toți, — a spus Chadli Bendjedid — Adunarea Națională, guvernul aparținem F.L.N., inclusiv președintele Republicii, din moment ce eu însumi voi rămîne mereu atașat principiilor fundamentale ale F.L.N. Poporul algerian își va exprima întotdeauna încrederea în F.L.N., care și-a demonstrat eficacitatea sa în timpul războiului de eliberare și a luptei pentru construcția patriei", a conchis președintele Bendjedid.

În plan economic, programul guvernului, condus de Kasdi Merbah, are în vedere „consolidarea și diversificarea ramurilor economice", precum și folosirea mai accentuată a tuturor mijloacelor în vederea creșterii productivității. Un punct important al acestui program îl constituie ocuparea forței de muncă. În acest sens, creșterea constantă a cererii de locuri de muncă, din partea tinerilor absolvenți, impune crearea anuală a 200 000 de asemenea locuri. Programul acordă prioritate înființării de noi locuri de muncă în agricultură, în întreprinderile mici și mijlocii, în servicii și turism. În acest context, „obiectivul global este de a asigura, în special tinerilor, posibilități de încadrare în viața economică și socială."

În domeniul educației, obiectivul guvernului, în perioada imediat următoare, este de a ridica nivelul învățămîntului și de a oferi tinerilor posibilitatea să se formeze și să se dezvolte în funcție de aptitudinile și dorințele lor, asigurînd, în același timp, mîna de lucru calificată de care „țara are nevoie". Semnificativ, în acest sens, este faptul că, în domeniul învățămîntului, s-a făcut un salt uriaș. Dacă, înainte de dobîndirea independenței, 96 la sută din populația Algeriei era analfabetă, în prezent, învățămîntul este generalizat, fiind frecventat de peste șase milioane de elevi. De asemenea, dacă în 1962 numărul studenților nu depășea 500, astăzi el s-a ridicat la 210 000, datorită înființării de universități în principalele orașe ale țării.

Analizînd situația economiei algeriene din ultimii ani, președintele Bendjedid sublinia „conjunctura economică și financiară defavorabilă", relevînd impactul negativ pe care l-a avut criza economică mondială asupra economiei țării sale. Această situație, a spus șeful statului algerian, „a impus necesitatea elaborării unei reforme globale" în ceea ce privește gestiunea economică, a cadrului general în care au fost propuse reformele, precum și a legilor privitoare la noua organizare economică.

Ștefan Cârjă

9 mai — zi de sărbătoare a poporului cehoslovac

În viața fiecărui popor, a fiecărui stat există evenimente de însemnătate crucială, adevărate jaloane ale dezvoltării lor istorice. Un asemenea eveniment îl reprezintă pentru poporul cehoslovac ziua de 9 mai 1945, zi în care, odată cu victoria împotriva fascismului hitlerist, s-a încheiat și lupta de eliberare a Cehoslovaciei. Revoluția din mai a poporului ceh și Insurecția Națională Slovacă, organizate și conduse de Partidul Comunist din Cehoslovacia, au reprezentat punctele culminante ale luptei armate, politice și economice împotriva ocupanților fasciști și a colaboraționiștilor lor, au conferit luptei de eliberare națională un caracter profund revoluționar care, în desfășurarea ulterioară a evenimentelor, au dus la încheierea victorioasă a revoluției democratice și naționale.

În cei 44 de ani care au trecut de atunci, oamenii muncii din Cehoslovacia, sub conducerea partidului comunist, au obținut realizări de seamă în toate domeniile, sporindu-și considerabil potențialul economic, social și cultural.

Cehoslovacia este astăzi un puternic stat socialist, ce se bucură de prestigiu pe plan internațional, oferind cetățenilor săi depline certitudini de muncă și de viață. Aceste certitudini se întemeiază pe transformările structurale petrecute în țara prietenă : poporul și-a luat puterea în propriile mîini, își gospodărește singur viața și interesele, rezultatele muncii sale aparțin tuturor, de ele se bucură fiecare membru al societății. Tînăra generație nu știe ce sînt sărăcia, șomajul, foamea, lipsa de locuință.

Economia cehoslovacă, ca și viața socială au cunoscut, în ultimii 44 de ani, schimbări care au avut și au un sens fundamental pentru fiecare cetățean. Sute de noi uzine, cu un înalt nivel tehnic, au înnoit harta economică a Cehoslovaciei și au dus la creșterea de 7,5 ori, față de anul 1937, a potențialului economic, respectiv a venitului național.

Transformări cu adevărat revoluționare a cunoscut și agricultura cehoslovacă. În perioada construcției socialiste, volumul producției agricole la hectar a crescut de aproape două ori. Pe o linie ascendentă se înscriu și elementele componente ale nivelului general de trai. De exemplu, în perioada postbelică au fost construite 3 320 000 de locuințe noi, în care s-au mutat peste 9,5 milioane de locuitori ai țării, din totalul de 15,5 milioane cît numără în prezent Cehoslovacia.

Printre marile realizări ale politicii partidului comunist se înscrie și transformarea Slovaciei înapoiate într-o regiune cu o industrie modernă și o producție agricolă dezvoltată. Înflorirea Slovaciei a consolidat potențialul economic al întregii țări, creînd totodată baza economico-socială pentru relații de deplină egalitate în drepturi între cehi și slovaci. Ponderea Slovaciei în producția industrială a țării, care reprezenta în anul 1937 doar 7,8 la sută, a crescut în anul 1960 la 18,7 la sută, în 1970 la 29 la sută, iar în momentul de față a depășit 30 la sută. Într-o perioadă istorică scurtă, Slovacia a cunoscut o puternică dezvoltare din punct de vedere industrial.

În prezent, eforturile oamenilor muncii cehoslovaci sînt concentrate asupra transpunerii în viață a hotărîrilor Congresului al XVII-lea al Partidului Comunist din Cehoslovacia, a direcțiilor principale ale dezvoltării economice și sociale a Republicii Socialiste Cehoslovace în perioada 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000. Cel de-al XVII-lea Congres al P.C. din Cehoslovacia a stabilit strategia accelerării dezvoltării social-economice. Ea se bazează pe folosirea complexă a factorilor intensivi ai dezvoltării economice, în primul rînd pe creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și a consumului de energie în procesul de producție, pe aplicarea pe scară mai largă a progresului tehnico-științific, a metodelor moderne de conducere, pe ridicarea în și mai mare măsură a calității produselor, pe participarea mai largă a economiei cehoslovace la diviziunea internațională a muncii.

Poporul român urmărește succesele popoarelor ceh și slovac cu sentimente de caldă prietenie și solidaritate, sentimente pe care le-a nutrit dintotdeauna față de lupta acestora pentru împlinirea năzuințelor lor naționale și sociale.

O pagină de neșters în cronica relațiilor româno-cehoslovace a fost înscrisă în anii războiului antihitlerist, cînd armata română, luptînd eroic alături de armata sovietică, de detașamentele de partizani cehi și slovaci, a dat grele jertfe pentru izgonirea cotropitorilor hitleriști, pentru înfrîngerea fascismului, aducîndu-și astfel contribuția de sînge la redobîndirea independenței de stat a Cehoslovaciei. Efectivul total al forțelor românești participante la luptele pentru eliberarea Cehoslovaciei s-a ridicat la peste 248 000 de militari, din care 66 495 și-au pierdut viața, au fost răniți sau dispăruți. Trupele române au luptat vitejește pe pămîntul cehoslovac, forțînd patru cursuri de apă, străbătînd zece masive muntoase și au eliberat numeroase localități, între care 31 de orașe. A rămas în amintirea oamenilor eroismul ostașilor români în luptele pentru eliberarea unor orașe ca Lučenec, Banska Bystrica sau Zvolen. Numai în cimitirul din Zvolen se odihnesc 11 000 de ostași români, care și-au dat viața pentru eliberarea Cehoslovaciei de sub robia fascistă.

Relațiile tradiționale de prietenie și colaborare dintre România și Cehoslovacia s-au ridicat pe o treaptă superioară în anii edificării socialismului. Stimulate puternic de comunitatea de orînduire, de țelurile comune, aceste relații s-au dezvoltat impetuos pe multiple planuri — politic, economic, tehnico-științific, cultural, ca și pe plan internațional, în lupta pentru securitate și cooperare pe continentul nostru, pentru progres și pace în întreaga lume.

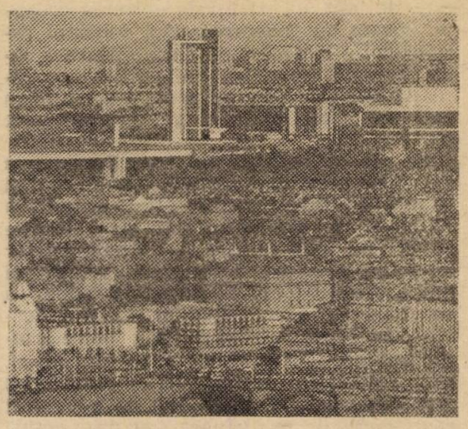

Praga — oraș în care noile construcții completează armonia arhitectonică

Rolul major în dezvoltarea colaborării româno-cehoslovace revine celor două partide comuniste ale țărilor noastre, care au acționat și acționează în vederea extinderii și adîncirii continue a relațiilor dintre cele două țări. În acest cadru, deosebit de importante sînt întîlnirile și convorbirile la nivel înalt — devenite tradiționale —, precum și înțelegerile convenite cu aceste prilejuri. Astfel, convorbirile la nivel înalt care au avut loc anul trecut la București între secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, tovarășul Miloš Jakeš, au pus din nou în evidență hotărîrea comună a celor două partide de a extinde în continuare raporturile româno-cehoslovace, în ansamblul lor, de a se depune eforturi în vederea îndeplinirii Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări pînă în anul 2000, un accent deosebit fiind pus în actuala etapă pe lărgirea cooperării și specializării în producție. Se extind în continuare legăturile între guverne, parlamente, organizații de masă și obștești, schimburile de experiență în diferite domenii ale construcției socialiste.

România și Cehoslovacia conlucrează, totodată, pe planul vieții internaționale, alături de celelalte țări socialiste, de forțele înaintate, realiste de pretutindeni, aducîndu-și contribuția la eforturile pentru înlăturarea primejdiei nucleare și pentru înfăptuirea dezarmării, pentru destindere, înțelegere și cooperare în Europa și în întreaga lume.

Vera Maria Toth

În această săptămînă...

Situația din sud-vestul Africii. Reuniunea comisiei tripartite

Comisia tripartită de verificare a acordurilor privind situația din sud-vestul Africii, care reunește reprezentanți ai Africii de Sud, Angolei și Cubei, s-a întrunit joi și vineri la Capetown. Comisia a examinat, în principal, modalitățile retragerii luptătorilor Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO), care, conform acordului realizat la precedenta reuniune a comisiei, de la Mount Etjo, din 9 aprilie, trebuiau să părăsească teritoriul Namibiei pînă sîmbătă 29 aprilie.

La Capetown s-a aflat, cu acest prilej, și șeful delegației celor șase observatori sovietici care au participat la reuniunea comisiei, ambasadorul itinerant Ustinov. Este prima oară — de la întreruperea, în anul 1956, a relațiilor diplomatice dintre cele două țări — cînd un reprezentant sovietic s-a aflat, în mod oficial, în Africa de Sud. Este, de asemenea, pentru prima oară cînd delegațiile angoleză și cubaneză s-au aflat, în mod oficial, în Africa de Sud.

La reuniunea comisiei tripartite au participat, totodată, reprezentantul special al secretarului general al ONU pentru Namibia, Marti Ahtisaari, și secretarul general adjunct al ONU însărcinat cu operațiunile vizînd menținerea păcii, Marrack Goulding.

Complexul „MIR" — la capătul unei noi etape

La 27 aprilie, a revenit pe Terra „trio"-ul cosmic sovietic — **Aleksandr Volkov**, comandant de echipaj, **Serghei Krikaliov**, inginer de bord, și medicul **Valeri Poliakov**, cercetător-cosmonaut —, care a lucrat, timp de mai multe luni, ca echipaj de bază al complexului științific orbital „MIR" — „SOIUZ-TM" — „QUANT".

Înainte de a părăsi ospitaliera stație multimodulară „MIR", cei trei protagoniști ai misiunii spațiale de durată au procedat la o verificare minuțioasă a sistemelor de bord, a aparaturii științifice și instalațiilor tehnice din dotarea laboratorului orbital, în vederea conservării acestora, întrucît complexul spațial a fost trecut în regim de zbor automat. În prealabil, ei au încheiat transbordarea pe „MIR" a întregii încărcături de combustibil, apă, materiale consumabile, adusă pe orbită de nava automată „Progres-41", și au făcut intense pregătiri — exerciții fizice și antrenamente de readaptare la condițiile vieții terestre.

Așadar, în activitatea pilotată a complexului cosmic „MIR" — „SOIUZ-TM" — „QUANT" intervine o pauză de cîteva luni. Potrivit precizărilor conducătorilor Centrului sovietic de dirijare a zborurilor cosmice, această suspendare a activității echipajelor, care va dura pînă în luna august a.c., se datorează unei întîrzieri în realizarea noilor module specializate și dotării lor cu aparatură științifică și instalații tehnice suplimentare, necesare extinderii ariei de investigație spațială, ca și a „producției cosmice". Este vorba de un modul științific care va facilita, între altele, ieșirile cosmonauților în spațiul cosmic deschis, inclusiv folosirea, în cursul unor asemenea incursiuni, a mijloacelor de zbor individuale, precum și de un alt modul „tehnologic", prevăzut să devină operațional către sfîrșitul anului viitor-începutul anului 1991. Acest din urmă modul se prezintă ca o „miniuzină" spațială, fiind destinat producerii, în condițiile imponderabilității, a unor cristale pentru echipamente electronice și tehnica laserilor ; același modul dispune de un compartiment rezervat cercetărilor biotehnologice.

Marcînd reluarea activității pilotate, lansarea celor două module, din vara acestui an, va fi precedată de startul echipajului de bază al complexului (start programat inițial pentru 19 aprilie a.c.). Membrii echipajului — Aleksandr Viktorenko și Aleksandr Balandin — urmează să asigure preluarea și punerea în funcțiune a noilor module și să rămînă la post, pe orbită, aproximativ o jumătate de an.

În ansamblul lor, noile componente ale complexului științific orbital, împreună cu modulul astrofizic „QUANT", atașat la stație în aprilie 1987, vor determina, după estimările specialiștilor, ridicarea considerabilă a eficienței cercetărilor de pe orbită, materializată în venituri de ordinul a miliarde de ruble. De remarcat că, prin atașarea celor două module menționate, masa totală a „trenului spațial" se va dubla.

Într-o perspectivă nu prea îndepărtată, complexul științific orbital se va întregi cu patru module specializate — a declarat Viktor Blagov, adjunct al conducătorului misiunilor spațiale sovietice, precizînd că, pentru asigurarea unei bune funcționări a acestora, va fi nevoie și de o sporire de 3—4 ori a numărului de membri ai echipajelor. Aceasta presupune, de asemenea, și o frecvență cu mult mai mare a zborurilor navelor automate de tip „Progres", care reaprovizionează sistematic complexul, aducînd pe orbită alimente, combustibili, aparatură și materiale consumabile. În acest fel, stația „MIR", care dispune, după cum se știe, de 6 noduri de cuplare, tinde să devină tot mai mult o... insulă cosmică zburătoare, o platformă de transbordare a materialelor aduse de pe Terra și, în viitor, o bază de plecare a aparatelor cosmice pe trasee mai îndepărtate.

În legătură cu rezultatele misiunilor cosmice recent încheiate, conducătorii programului de zbor relevă că echipajul Volkov-Krikaliov-Poliakov a desfășurat o activitate deosebit de fructuoasă, care a inclus cercetări astrofizice și astronomice, experimente geofizice și tehnologice, medicale și biologice, realizarea de fotografii ale suprafeței terestre, de măsurători a radiațiilor cosmice în spațiul circumterestru, cartografierea zonei centrale a galaxiei noastre în diapazonul Röentgen, studierea proceselor fizice ce se produc în ionosferă și în păturile superioare ale atmosferei etc. Fiecare dintre membrii echipajului a avut partea sa de contribuție la bilanțul general al misiunii. Sosiți în compania unor expediții itinerante, ei au format un colectiv închegat, un echipaj de bază compatibil. Medicul expediției, Valeri Poliakov, aflat la prima deplasare în Cosmos, a înscris la activ o performanță remarcabilă : opt luni de ședere neîntreruptă în condițiile imponderabilității. El a sosit pe orbită la finele lunii august anul trecut, în componența colectivului cosmic itinerant sovieto-afgan, rămînînd să lucreze un timp (pînă la 21 decembrie 1988) în compania celebrului echipaj de bază Titov-Manarov, deținător al recordului absolut al zborurilor cosmice prelungite (366 zile), lucrînd apoi, pînă în momentul reîntoarcerii pe Pămînt, cu Volkov și Krikaliov. Aceștia din urmă și-au început, la rîndul lor, activitatea în noiembrie 1988, mai întîi în calitate de membri ai echipajului itinerant sovieto-francez, după care, împreună cu medicul expediției, au devenit protagoniștii misiunii, timp de 153 de zile, în Cosmosul periterestru.

Practic, timp de 880 de zile, pe stația orbitală „MIR" s-au aflat continuu echipaje de cosmonauți. Principiul construcției modulare a complexului științific, noile rezolvări tehnico-inginerești aplicate la joncțiunea aparatelor și la detașarea lor în momentul încheierii misiunii, precum și experiența acumulată în operațiunile de conservare și la lucrările de montaj-întreținere a părților componente ale ansamblului spațial au permis ca activitatea cosmonauților să se încheie cu un bilanț fructuos. În total, la bordul complexului s-au efectuat peste 200 de experimente științifice pentru obținerea, în condițiile imponderabilității, de cristale de materiale semiconductoare, ale căror calități sînt net superioare materialelor similare realizate pe Terra. Totodată, a fost pusă la punct o tehnologie eficientă de purificare și dezintegrare a unor substanțe biologice active. Rezultatele investigațiilor asupra resurselor geologice, din diferite zone ale Uniunii Sovietice, au fost puse la dispoziția geologilor. De asemenea, rezultatele cercetărilor medicale, inclusiv date asupra dinamicii stării funcționale a organismului uman și a capacității de muncă a cosmonauților în diferitele etape ale zborului, precum și cele înregistrate de aparatura automată de diagnosticare au fost, prompt, preluate, trecîndu-se la folosirea lor în procesul de pregătire a echipajelor pentru viitoarele misiuni de durată în Cosmos.

Trio-ul Volkov-Krikaliov-Poliakov a fost cel de-al patrulea echipaj de bază care a îndeplinit misiuni de durată la bordul complexului orbital „MIR" în cei peste trei ani de evoluție pilotată a acestuia. În acest interval, sub directa conducere sau supraveghere a echipajelor, la nodurile de docare ale stației multimodulare au fost cuplate și decuplate, pe lîngă navele de transport pilotate de cosmonauți, nu mai puțin de 17 nave automate de tip „Progres", fiecare avînd o încărcătură de aproximativ două tone (combustibil, aparatură tehnică și științifică, alimente și apă, materiale consumabile). Savanții și specialiștii sovietici apreciază că rezultatele investigațiilor și experimentelor făcute pînă acum de membrii echipajelor complexului orbital, imaginile luate din Cosmos și observațiile consemnate în jurnalul de bord prezintă o mare însemnătate științifică și practică, contribuind la dezvoltarea științei și economiei.

Mihai Coruț

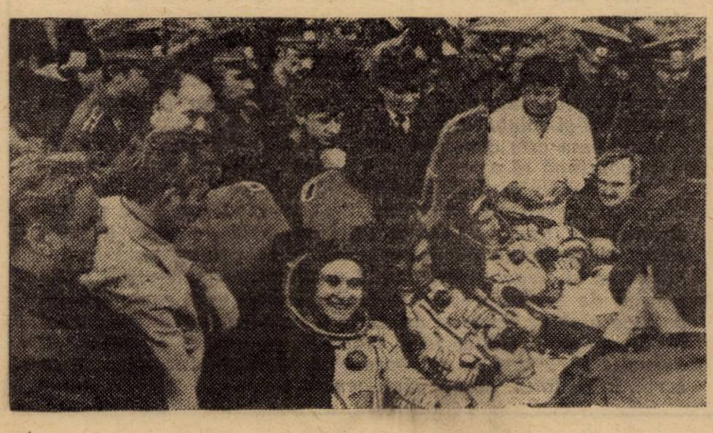

Cosmonauții sovietici Valeri Poliakov, Aleksandr Volkov și Serghei Krikaliov — după aterizarea capsulei de coborîre, la 140 km de orășelul Djezkazan, din stepa kazahă

Agenţia E.F.E.

CRIZA ECONOMICĂ LATINO-AMERICANĂ — GRAVE CONSECINŢE SOCIALE

ŢĂRILE Americii Latine — ale căror datorii externe au ajuns la 450 miliarde dolari şi unde sărăcia afectează 165 milioane persoane— au fost confruntate cu o adîncire a crizei economice în anul 1988. Potrivit datelor furnizate de diverse organisme oficiale şi particulare, Produsul Intern Brut (PIB) al ţărilor din regiune a crescut cu numai 0,7 la sută, produsul pe locuitor a scăzut cu 1,5 la sută, iar inflaţia a înregistrat o sporire record de 472,8 la sută.

Conform unor rapoarte ale Comisiei Economice O.N.U. pentru America Latină (CEPAL), regiunea amintită este confruntată şi cu grave probleme sociale şi politice. Există, totodată, regiuni unde s-a cronicizat războiul civil, unde se constată înrăutăţirea dramatică a condiţiilor de viaţă (în special, în zona Caraibilor) sau unde se înregistrează revolte violente ale populaţiei, ca urmare a nemulţumirilor sociale (mai ales în conul sudic al continentului). La toate acestea se adaugă imensa povară a datoriei externe. Se apreciază că nu se aşteaptă o ameliorare pe viitor a situaţiei economice dificile a Americii Latine.

CEPAL a propus o reducere a serviciului datoriei externe latino-americane, astfel încît ţările din regiune să îşi poată dezvolta capacităţile de producţie şi să acţioneze în direcţia relansării economice.

Dintre cele 17 state în curs de dezvoltare cu datoriile externe cele mai ridicate, 12 sînt latino-americane sau caraibiene. În America Latină şi regiunea Caraibilor există ţări care — în perioada 1982-1988 — au înregistrat scăderi cu 30 pînă la 50 la sută ale salariilor reale. Se poate spune că recesiunea a fost caracteristica deceniului actual pentru regiune. Dar este posibil ca, pe viitor, să se ceară sacrificii economice şi mai mari popoarelor latino-americane şi din regiunea Caraibilor, ceea ce va presupune o înrăutăţire a situaţiei sociale şi politice. În anii '80, America Latină s-a afundat într-o criză economică, care s-a adîncit în anul 1988.

Chiar dacă, în perioada 1984—1988, economiile ţărilor latino-americane au reuşit să menţină indici pozitivi de creştere, dezvoltarea s-a redus de la an la an, astfel încît, în 1988, s-a ajuns la situaţia ca produsul pe locuitor să fie din nou negativ — după ce, patru ani la rînd, fusese pozitiv.

Mai grav este faptul că economia latino-americană a fost incapabilă să facă faţă problemelor sociale, care se acumulează şi încep să se transforme într-o bombă cu explozie întîrziată, care — aşa cum s-a constatat în America Centrală şi, mai recent, în Venezuela — poate să explodeze în orice moment.

În acelaşi timp, este necesar să fie subliniat faptul că cele mai afectate de criza cu care este confruntată regiunea au fost păturile sărace. În pofida faptului că se prevăzuse o reducere a indicelui sărăciei, sectoarele cele mai defavorizate şi-au sporit rîndurile, astfel că, dacă în anul 1970, erau înregistraţi în regiune 112 milioane de săraci, în anul 1980 s-a ajuns la 130 milioane şi se apreciază că, în anul 2000, în America Latină şi zona Caraibilor se va ajunge la circa 170 milioane de săraci.

În 1980 se ştia că există ţări latino-americane cu un număr mare de săraci — între care se numărau Brazilia, Columbia, Peru, Honduras şi Panama. Dacă se are în vedere înrăutăţirea înregistrată în ultimii ani în economia latino-americană, se poate afirma că, în curînd, vom vorbi despre „armată a săracilor latino-americani". Diverşi experţi apreciază că, dacă nu va fi găsită rapid o soluţie pentru situaţia precară a economiilor latino-americane şi a principalei probleme a acestora — datoria externă —, există pericolul ca războaiele civile şi revoltele populare, care sînt mai mult sau mai puţin localizate, să se transforme într-un element caracteristic pe continent, slăbind tot mai mult sistemele politice, şi aşa extrem de fragile, din America Latină.

„O statistică a delictelor" *)

Între cele mai cutremurătoare „statistici ale delictelor" se află şi bilanţurile anuale ale Băncii Mondiale şi ale F.M.I. privind datoriile ţărilor în curs de dezvoltare. Este drept că ele cuprind numai date privind situaţia economică şi financiară şi nu fac referiri la cei care mor de foame, la victimele epidemiilor, la şomeri, la cei fără adăpost şi la analfabeţi, la mortalitatea infantilă şi a mamelor în cele mai sărace ţări ale Asiei, Africii şi Americii Latine. Ţările imperialiste cele mai bogate, care deţin conducerea în cadrul Băncii Mondiale şi F.M.I., determină ca datoriile să crească tot mai mult.

În anul 1988, datoriile au crescut cu 39 la sută, ridicîndu-se la 1 320 miliarde dolari. Astfel, datoriile ţărilor sărace au ajuns la 50 la sută din produsul lor naţional brut — jumătate din ceea ce produce, într-un an, majoritatea omenirii ! Începînd din 1982, datoriile s-au dublat, iar ratele de amortizare s-au triplat. Acela care doreşte să afle unde au rămas cei 1 320 miliarde dolari, nu trebuie să-i caute în ţările în curs de dezvoltare, ci în metropolele capitalului. Cea mai intensă pauperizare de către statele imperialiste are loc în Africa neagră. În 1988, datoria sa a crescut cu 6,5 la sută — de două ori mai rapid decît întreaga datorie a ţărilor în curs de dezvoltare. Datoriile acestor ţări sînt de 3—5 ori mai mari decît veniturile obţinute de ele la export. Cu toate acestea, Banca Mondială, privind retrospectiv la anul 1988, observă tendinţe pozitive. Motivările sînt, pur şi simplu, cinice şi sarcastice : raporturile dintre creditori şi debitori s-au destins, iar obligaţiile financiare au putut fi transformate în participare de capital în întreprinderile ţărilor debitoare. Pentru anul 1989, jefuitorii recomandă celor jefuiţi să continue, în mod consecvent, aşa-numitele programe de ajustare, adică perpetuarea deplinei dependenţe de monopolurile imperialiste.

*) *Neues Deutschland nr. 70/1989.*

ISRAEL

Anul 41

La 10 mai se împlinesc 41 de ani de la proclamarea independenţei de stat a Israelului — sărbătoarea naţională a acestei ţări. În anii ce au trecut de la evenimentul din mai 1948, poporul israelian a înregistrat o serie de progrese importante în dezvoltarea industriei şi agriculturii, a altor sectoare din economie. Realizări majore au cunoscut şi domeniile culturii, învăţămîntului, asistenţei medicale etc.

În cei peste 40 de ani de existenţă, statul israelian s-a confruntat cu probleme deosebit de complexe, în condiţiile situaţiei conflictuale ce se menţine în regiunea Orientului Mijlociu de patru decenii, eforturile depuse de poporul israelian pentru dezvoltarea economico-socială a ţării, ca şi ale celorlalte popoare din zonă pe calea propriei propăşiri fiind umbrite de starea de perpetuă încordare. Aceasta nu a făcut decît să ducă la irosirea unor uriaşe surse în scopuri militare, cu repercusiuni grave asupra păcii generale.

Evenimentele din regiune — mai vechi sau mai noi — atestă, cu puterea faptelor, că problemele litigioase nu pot fi soluţionate pe calea forţei şi a ameninţării cu forţa, unica modalitate viabilă fiind aceea a negocierilor pe bază de egalitate, bunăvoinţă, înţelegere şi respect reciproc. De asemenea, realizarea unei păci durabile, juste şi globale se înscrie ca o cerinţă obiectivă a vieţii internaţionale, care ar avea urmări deosebit de favorabile, dînd posibilitatea tuturor popoarelor din regiune să-şi consacre toate energiile muncii paşnice.

În spiritul politicii sale consecvente de coexistenţă paşnică cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, România a stabilit şi dezvoltat relaţii politice şi economice cu Israelul, corespunzător intereselor reciproce, cerinţelor generale ale înţelegerii şi colaborării între popoare.

După cum este cunoscut, România a susţinut de la început — şi continuă să o facă cu neabătută consecvenţă — soluţionarea conflictului din Orientul Mijlociu pe cale paşnică, politică, în acest sens pronunţîndu-se, în mod constant, pentru organizarea unei conferinţe internaţionale de pace, la care să participe toate părţile interesate, în primul rînd Statul Palestina şi Israelul, precum şi membrii permanenţi ai Consiliului de Securitate al ONU. Realizarea unei reglementări politice globale, juste şi durabile a problemelor din Orientul Mijlociu ar permite, fără îndoială, poporului israelian să dezvolte raporturi de colaborare cu ţările vecine, ceea ce ar servi, întru totul, cauzei păcii generale.

The Economist

LONDRA

„ÎN ZIUA DE NAȘTERE A NAMIBIEI INDEPENDENTE...“ *)

RAREORI, Africa de Sud joacă cinstit în relațiile cu vecinii ei de culoare. Dar rareori i s-a oferit o scuză atît de bună pentru a juca murdar, cum i-a oferit recent o greșeală a forțelor de gherilă, cu care a luptat timp de 23 de ani în Namibia, și incapacitatea jenantă a forței O.N.U. de menținere a păcii de a-și face datoria, și anume de a controla punerea în aplicare a soluției de pace în Namibia.

În luptele care au făcut ravagii în nordul Namibiei la 1 aprilie, în momentul în care trebuia să înceapă procesul de decolonizare, soldații sud-africani au ucis mai mulți luptători ai SWAPO decît în oricare altă confruntare a acestui îndelungat război. Ministrul de externe sud-african, Pik Botha, amenințase, în mod public, că va împiedica independența Namibiei și se pare că a fost convins să nu o facă de către Margaret Thatcher, care se afla la Windhoek cînd au început luptele. Președinții „statelor din prima linie“ au condamnat genocidul sud-african.

Luptele au început la 1 aprilie, cînd sud-africanii au pretins că 600—800 soldați ai SWAPO au trecut frontiera din Angola în Ovamboland, teritoriul de origine al partidului lor ; în următoarele zile — au adăugat ei —, alți 500 de luptători li s-au alăturat. Acordul de independență semnat la Geneva, în luna august, obliga gherilele SWAPO ca, la 1 aprilie, să se afle la nord de paralela 16, la 120 mile în interiorul Angolei, lăsînd liber teritoriul namibian. Americanii, care au mediat acordul între angolezi, sud-africani și cubanezi, au omis să includă SWAPO. Dar președintele organizației, Sam Nujoma, l-a informat în scris pe secretarul general al O.N.U. că oamenii săi vor rămîne la nord de paralela 16.

Națiunile Unite urmau să controleze accesul la independență. Cînd gherilele și-au făcut apariția, nu au putut face nimic pentru a-i împiedica. Sud-africanii au cerut, deci, forțelor O.N.U. să-și facă datoria, iar reprezentantul O.N.U. a acceptat. Circa 2000 de forțe paramilitare de menținere a ordinii, 600 forțe auxiliare și cîteva elicoptere militare au pornit în urmărirea forțelor SWAPO. O.N.U. a acceptat, apoi, ca armata sud-africană din Namibia — Forța Teritorială a Africii de sud-vest — să desfășoare trei batalioane. (Această forță, asemenea celei a SWAPO, urma ca, la 1 aprilie, să rămînă în cadrul bazelor ei și să fie desființată pînă la 13 mai.)

Pe la mijlocul săptămînii, circa 200 luptători ai SWAPO și 20 membri ai forțelor de securitate își pierduseră viața. SWAPO afirmă că oamenii săi s-au aflat, de la început, în Namibia. Partea adversă contestă.

O N.U., care încearcă să fie un mediator onest, oricum nu avea pe nimeni la fața locului. Grupul său de asistență era cît se poate de neadecvat pentru a face față situației dificile create. În ciuda protestelor statelor africane, Consiliul de Securitate redusese numărul soldaților de la 7 500, cît era prevăzut inițial, la 4 650. Dar, chiar și sosirea acestui contingent mai redus a fost întîrziată : la 1 aprilie, la fața locului se afla mai puțin de un sfert din această forță. Cînd au început luptele, O.N.U. avea doar 100 de militari în nord, din care majoritatea erau ingineri și auxiliari. Americanii au promis, tardiv, să transporte un batalion de finlandezi, înarmați cu pistoale.

În cel mai bun caz, se spera că cei 4 650 de observatori se vor fi aflat la fața locului pînă la 20 aprilie, adică cu trei săptămîni prea tîrziu. Între timp, oficialități ale O.N.U. au obținut o încetare a focului. Marrack Goulding, șeful operațiunilor de menținere a păcii, a acționat pentru înțelegere în numele Angolei, în timp ce reprezentantul special în Namibia, Martti Ahtisaari, s-a deplasat în zona luptelor.

Chiar dacă luptele au încetat, acordul de pace a fost grav prejudiciat. Ambele părți au putut constata slăbiciunea forțelor O.N.U. SWAPO și simpatizanții săi le condamnă, pentru că le-a permis sud-africanilor să-și părăsească bazele. Civilii, surprinși recent în schimbul de focuri, s-ar putea să nu mai aibă încredere în protecția O.N.U.

Cel mai important este, însă, impactul luptelor asupra Africii de Sud, care ar putea bloca acordul de independență. Miniștrii, inclusiv Pik Botha — ministrul de externe care a negociat acordul de tranziție —, au sugerat că, dacă O.N.U. nu va putea controla SWAPO, aceasta trebuie să plece.

O.N.U. arată că unitățile SWAPO nu au avut și nu au „intenții agresive“. În schimb, sud-africanii au amenințat că vor ucide pe combatanții SWAPO care nu s-ar preda. Ei insistă că O.N.U. trebuie să condamne SWAPO și speră că acest incident va reduce șansele acestei mișcări în campania electorală. Cu toate acestea, planul de pace este încă în viață, spre deosebire de cei 200 de namibieni care au fost uciși după 1 aprilie.

*) „The Economist“ nr. 7597/1989.

PROFIL

ALAN GARCIA

președintele Republicii Peru

Alan Garcia a devenit președinte al Republicii Peru în urma alegerilor din primăvara anului 1985, fiind instalat ca șef al statului — conform tradiției — la 28 iulie același an, cu prilejul aniversării zilei naționale a țării. În cadrul scrutinului prezidențial, Alan Garcia a candidat din partea Alianței Populare Revoluționare Americane (A.P.R.A.), partid fondat în 1924 de Victor Raul Haya de la Torre. Preluînd prerogativele supreme, noul președinte peruan a devenit, la data respectivă, cel mai tînăr șef de stat din America Latină.

Născut la 29 mai 1949, la Lima, Alan Garcia a urmat studii de drept la Universitatea Catolică, din capitala peruană, și la Universitatea San Marcos, din același oraș. Și-a perfecționat, apoi, pregătirea prin cursuri postuniversitare de științe politice și sociologice la Paris (Sorbona) și Madrid.

În 1978, Alan Garcia a fost ales secretar cu probleme organizatorice al A.P.R.A. Un an mai tîrziu, va deveni membru al Adunării Constituante, iar, în 1980, deputat în parlamentul țării. După moartea lui Victor Raul Haya de la Torre, desfășoară, în același timp, o intensă activitate în cadrul A.P.R.A., introducînd o serie de reforme și modificări în viața partidului. În 1982, Alan Garcia devine secretar general al A.P.R.A., funcție pe care o va deține pînă în 1985, cînd este ales președintele acestui partid de veche tradiție politică. Din 1983, A.P.R.A., formațiune de orientare social-democrată, face parte din cadrul Internaționalei Socialiste, ceea ce a permis intensificarea colaborării sale externe cu alte partide de pe continent și din diverse regiuni ale lumii.

În cadrul mandatului său, președintele Alan Garcia s-a pronunțat pentru o politică de promovare a dreptului la dezvoltare independentă a țării. A sprijinit, de asemenea, măsuri de ridicare a nivelului de trai al marilor mase, de lichidare a violenței și terorismului, de însănătoșire a economiei peruane. Pe plan regional, președintele Perului — țară membră a „Grupului celor opt“ — s-a declarat în favoarea lărgirii și adîncirii cooperării dintre statele latino-americane, obiectiv menit să asigure un progres mai rapid al țărilor respective, ca și stimularea conlucrării acestora în vederea depășirii problemelor comune, între care povara datoriei externe. Peru se pronunță, în acest sens, pentru o abordare politică, echitabilă a problemei datoriei externe a statelor în curs de dezvoltare, pentru respectarea dreptului lor la asigurarea unei constante creșteri economice. De asemenea, ca stat membru al „Grupului de sprijin“ față de „inițiativa de la Contadora“ în America Centrală, Peru se declară în favoarea intensificării eforturilor vizînd o reglementare negociată, politică a crizei din această regiune.

„Fascismul trebuie împiedicat să renască"

Orășelul Braunau-am-Inn, situat în nord-vestul Austriei, în imediata vecinătate a frontierei cu Republica Federală Germania, a trăit ultimele săptămîni într-o atmosferă de puternică tensiune și nervozitate. Străzile și pieţele localităţii au fost patrulate continuu de echipe întărite ale poliţiei și, din cînd în cînd, cîte un elicopter survola orășelul. După cum afirmă locuitorii din Braunau, localitatea aceasta „a avut ghinion" : aici s-a născut, în urmă cu o sută de ani, „cel mai mare criminal al secolului" : Adolf Hitler, cel de al cărui nume sînt legate cel mai sîngeros război din istoria umanităţii, lagărele de concentrare, un monstruos genocid și ruinarea a milioane și milioane de vieţi omenești.

R.F.G. Capătă amploare demonstraţiile împotriva oricăror forme de manifestare ale neofascismului

Cei care nesocotesc învăţămintele istoriei, membrii grupărilor neonaziste, care cunosc o deosebită proliferare în condiţiile crizei care afectează ţările occidentale, cei care se proclamă „urmașii spirituali" ai sîngerosului Adolf, au încercat să transforme localitatea Braunau-am-Inn într-un loc de adunare. Firește, n-au lipsit scrisorile de amenințare. Majoritatea adresate primarului Gerhard Skiba, care a aprobat ridicarea unui monument de granit, prin care sînt comemorate victimele fascismului, chiar în fața casei natale a lui Hitler. Pe piatra memorială, care provine din cariera lagărului de concentrare de la Mauthausen, se poate citi : „Pentru pace, libertate și democraţie. Milioane de morţi avertizează : fascismul trebuie să fie împiedicat să mai renască".

În pofida cordoanelor de poliţie, un grup de neonazişti italieni au reușit să pătrundă pînă în fața casei cu pricina. Cu mîna ridicată, în poziţia rău-famatului salut nazist, și scandînd lozinci provocatoare, ei au încercat să pătrundă spre monument, dar au fost, în cele din urmă, împiedicaţi.

În ultima vreme, grupările neonaziste, neofasciste și întreaga extremă dreaptă din Europa occidentală au organizat, în RFG și în alte ţări vest-europene, acţiuni provocatoare, de o mare diversitate — de la mitinguri, la răspîndirea de manifeste cu caracter rasist și xenofob. Printre organizatorii cei mai activi ai acestor acţiuni nefaste se numără și Leon Degrelle, fost general SS, criminal de război, condamnat la moarte, dar care a reușit să se sustragă pedepsei capitale și, acum, trăiește nestingherit în Spania.

Una din principalele arene ale recentelor adunări neonaziste a fost oraș-port vest-german Hamburg, unde au fost răspîndite manifeste conţinînd amenințări că vor fi organizate pogromuri împotriva tuturor magazinelor și cafenelelor aparţinînd imigranţilor. Ca urmare a acestui fapt, majoritatea acestora, precum și școlile unde învaţă copii de imigranţi au fost închise în timpul manifestaţiilor neofasciștilor care amenințaseră cu represaliile în cazul cînd copiii se duc la școală. Ciracii cunoscutei căpetenii neofasciste Michael Kühnen, fost locotenent al Bundeswehrului, au invitat, în landul Hessa, mai multe sute dintre neofasciștii din celelalte regiuni ale RFG, la un mare miting. În multe localităţi vest-germane, școlile n-au funcţionat normal, ca urmare a amenințărilor neofasciștilor că vor veni „să le viziteze". De pildă, la o școală din Braunschweig, aproape nici unul din cei 105 copii de imigranţi nu au fost prezenţi la ore, anunţa postul de radio local. Cazuri similare s-au înregistrat la Düsseldorf, Wuppertal, Mainz și în alte localităţi. În apropiere de Garmisch-Partenkirchen, neofasciștii au aprins, pe un versant muntos, un rug în formă de zvastică, care s-a putut vedea timp de o oră și jumătate din localităţile din zonă.

Poliţia, în stare de alertă, a zădărnicit o mare adunare neofascistă la Mainz, capitala landului Rhenania-Palatinat. Totuși, la Nürnberg, unde se ţineau, de obicei, reuniunile de partid ale hitleriștilor, a avut loc un miting al extremei drepte, prin care gruparea neofascistă, autointitulată „Uniunea poporului german", a încercat să-și atragă electoratul în perspectiva alegerilor pentru parlamentul vest-european din această vară. O contra-demonstraţie antifascistă, organizată de sindicate, a cerut, însă, interzicerea participării la alegeri a formaţiunilor neofasciste și de extremă dreaptă.

În aproape toate ţările occidentale au avut loc, zilele trecute, acţiuni provocatoare ale grupurilor neofasciste. La Roma, de pildă, peste unul din podurile din centrul orașului, a fost desfășurată o pancartă cu zvastica și inscripţia „Heil Hitler". Chiar și în Brazilia, o serie de grupări neonaziste și-au făcut simţită prezenţa, îndeosebi în orașul Sao Paulo. Agenţiile de presă notau că, în prezent, există, în această ţară latino-americană, circa 12 grupări neonaziste.

Desigur, aceste manifestaţii au constituit un prilej de reflecţie pentru opinia publică din întreaga lume. Cunoscutul istoric Sebastian Haffner, de pildă, își exprima, într-un interviu acordat ziarului „Die Welt", îngrijorarea faţă de recrudescenţa fenomenului neonazist și evoca, în acest context, proliferarea formaţiunilor de extremă dreapta. Iar „Bild-Zeitung", ziar de mare tiraj, releva : „Azi este o zi rea în Germania federală, rea pentru străini, rea pentru (vest)-germani. Extremiștii de dreapta au reușit să instaureze un climat de teamă prin teroare psihică : imigranţii turci nu îndrăznesc să iasă pe stradă și multe din școlile noastre se află sub paza poliţiei". „Kieler Nachrichten" este și mai categoric : „Neonaziștii, extremiștii de dreapta sînt cam ușor și chiar ușuratic categorisiţi doar drept rătăciţi, orbi la învăţămintele istoriei și reacţionari ce nu mai pot fi salvaţi. Dar ei sînt oameni de azi, trăiesc printre noi, sînt activi, provoacă teamă și atiță noi sentimente xenofobe. Acţiunile lor, se spune, ar fi limitate. Să fie chiar așa sau ne aflăm pe drumul de reîntoarcere la perioada cea mai întunecată din istoria germană ? Oare fantoma naţionalismului și rasismului începe să capete din nou consistenţă ?" Ziarul „Mannheimer Morgen" avertizează: „Dacă se are în vedere faptul că în această ţară se aud tot mai intens tonalităţi naţionaliste — tonalităţi care, între timp, s-au concretizat și în voturi ale electoratului —, faptul nu trebuie ignorat... 44 de ani de la sinuciderea lui Hitler, succesele electorale — atît de ușor obţinute de extrema dreaptă în Bremen, Berlinul occidental și Frankfurt pe Main — trebuie să facă să răsune clopotele de alarmă".

Și în străinătate s-au putut citi opinii similare. Ziarul francez „Le Monde" releva : „Două treimi din populaţia Germaniei occidentale au convingeri antinaziste ferme, dar o treime mai este încă sensibilă la mitul lui Hitler. În această categorie se numără mulţi bătrîni, care nu au învăţat nimic din ceea ce s-a întîmplat, și tot mai mulţi tineri". O idee ce se regăsește și într-un editorial din publicaţia „Presse de la Manche" din Cherbourg, care, atrăgînd atenţia asupra răspîndirii ideilor neonaziste în rîndul tineretului, scria : „Această reacţie este cu atît mai alarmantă cu cît își găsește concretizarea și în alegeri. De mai multe luni, extrema dreaptă strînge puncte în orașele unde trăiesc numeroși imigranţi. Iar, anul trecut, președintele Bundestagului, Jenninger, a trebuit să demisioneze după o cuvîntare foarte «străvezie», care a provocat indignare".

O deosebită îngrijorare provoacă și proliferarea grupărilor și acţiunilor neonaziste în alte ţări occidentale. Chiar la 20 aprilie, ziarul britanic „The Independent" publica un articol în care atrăgea atenţia că fenomenul este cu atît mai pernicios cu cît grupările extremiștilor de dreapta întreţin strînse legături cu așa-numiţii „skinheads" (capetele rase) și formaţii de muzică rock, care contribuie la răspîndirea ideologiei nefaste a nazismului. La Londra, de pildă, poliţia a ajuns să înregistreze, în medie, zilnic, șase incidente rasiste. De altfel, chiar renumita Carnaby Street din Londra a devenit un punct de întîlnire al grupărilor radicale de dreapta, de orientare fascistă. Recent, Jeremy Cor-

byn, deputat în Camera Comunelor, a cerut, la o conferință de presă, Consiliului municipal Westminster să ia măsuri neîntîrziate pentru interzicerea acestei activități. În Carnaby Street, nu departe de Piccadilly Circus, au fost deschise, în ultimul timp, mai multe magazine care vînd inele, brățări, steaguri, tricouri și alte obiecte cu simboluri sau lozinci fasciste, precum și discuri și casete cu cîntece naziste. De asemenea, aici sînt difuzate discuri ale grupurilor rock neofasciste britanice, în cîntecele cărora se elogiază antisemitismul, rasismul, violența și războiul. Grupările neonaziste britanice au creat o asociație autointitulată „Sînge și onoare", care colaborează cu organizații similare din alte țări capitaliste, inclusiv cu Ku-Klux-Klanul din SUA și neofasciștii din RFG.

Dar împotriva recrudescenței fenomenului neofascist se desfășoară puternice acțiuni ale largii mișcări antifasciste din țările occidentale, care, prin demonstrații, mitinguri și alte acțiuni de protest, și-a exprimat indignarea că neofasciștii sînt lăsați să-și facă, și astăzi, de cap și să-și propage ideile nocive. Acțiunile provocatoare ale neonazismului s-au lovit de stavila fermă a frontului larg al forțelor progresului, care au demascat periculozitatea reînvierii unor idei revolute, ce au dus la mari tragedii, în anii de tristă amintire ai fascismului. În RFG, de pildă, s-au desfășurat „Zilele de acțiune împotriva neofascismului și rasismului", care au avut un larg ecou în rîndurile opiniei publice vest-germane. Îngrijorată de posibilitatea reînvierii nazismului, opinia publică nu a rămas cu brațele încrucișate, știind unde poate conduce o asemenea atitudine.

R. Nădășan

Rinascita

„Radiografia mafiei siciliene" *)

S-a spus că există o primă grupare a Mafiei care corespunde unui fel de „armată criminală de rezervă". Din zonele urbane ale Siciliei, un număr foarte mare de tineri, fără nume și fără identitate socială, se învîrt în jurul societății criminale organizate, căutînd spații și mijloace de afirmare sau, pur și simplu, de supraviețuire : furturile, vînzarea de droguri, răpirile, actele de huliganism sînt primele manifestări și dovezile de debut ale disponibilității lor pe piața criminală.

Această grupare, afirmă susținătorii primului model definitoriu, este guvernată de Mafia care obține în felul acesta : a) profituri economice în controlarea acestui gen de microcriminalitate ; b) alibi pentru a revendica o funcție socială, avînd în vedere faptul că împarte „legi și ordine" — funcție ce ar urma să o acrediteze și să o scuze în fața omului de rînd ; c) prilej de recrutare a mandatarilor crimelor și selecție de „cadre".

Cine acceptă această schemă definitorie recunoaște, totodată, că Mafia contribuie, în mod paradoxal, „pozitiv" la guvernarea zonelor urbane ale Siciliei, prezentîndu-se drept unica organizație în măsură să răspundă cu solicitudine nevoilor tinerilor marginalizați, oferindu-le prilejul de a face „carieră".

A doua grupare a Mafiei, ca structură criminală, se ocupă de „controlul economic al teritoriului" prin gestiunea acelor activități ilicite (rafinarea și desfacerea drogurilor, extorcări), care găsesc în teritoriu dimensiunea lor optimă de manifestare. În această fază, protecția politică este indispensabilă pentru a obține înlesniri concrete pentru accesul la activități antreprenoriale (licențe, credite, concesionări).

Formele de violență proprii acestei grupări sînt execuția, omuciderea, atentatul. Execuția este acoperită adesea de simbologii „pedagogice" (piatra în gură), omuciderea este în esență o autentică acțiune de război între diversele „clanuri" ale organizației rivale pentru controlul teritoriului.

Am ajuns la cea de-a treia grupare, cu o imagine incertă și greu de definit, în care controlul și utilizarea crimei comune se amestecă și se combină cu alte genuri de crime în scopul exercitării unei influențe globale asupra societății. În această fază, structura criminală mafiotă se autopropune ca un „subiect politic" autonom, asumînd forme clasice de autoamenințare și autoreproducere. Un strat, ne putem închipui, în care acționează, pe ascuns, grupuri de persoane aflate într-o serie de poziții cheie ale vieții economice și instituționale ale regiunii, unite printr-o rețea de obligații reciproce, în scopul monopolizării resurselor financiare disponibile, de o concepție comună și specifică despre putere. Forma cea mai obișnuită de violență a acestui grup este atentatul terorist care, potrivit unei logici precise costuri-beneficii, „demonstrează" controlul absolut al teritoriului.

Potrivit unei alte scheme definitorii, elaborată în principal de judecătorul Giovanni Falcone, Cosa Nostra (acesta este numele adevărat al Mafiei) nu este și nu s-a identificat niciodată cu acea putere ocultă și răspîndită despre care se vorbește. Și, în același timp, este greșit să opunem unei Mafii vechi, înțeleasă ca expresie chiar distorsionată a unui „sentiment comun" al unor straturi simple ale populației din Sicilia, o nouă Mafie orientată în întregime spre activitatea economică. Cosa Nostra, susține Falcone, este o organizație criminală — unică și unitară — care a avut întotdeauna obiective delincvente. „Elementul de bază îl constituie «familia», fiecare alcătuită în medie din 50 de «persoane onorabile» sau «soldați», dar care poate fi sau mult mai mică sau mult mai mare, ajungînd să cuprindă două-trei sute de «soldați»". Cosa Nostra este răspîndită în toate provinciile din Sicilia și, îndeosebi, la Palermo. Toate organizațiile sînt conduse și coordonate de un organism regional numit „comisie" sau, pur și simplu, „regiune". O serie de familii nu au sediul în Sicilia (au fost descoperite în Calabria, Campania, Piemont), deși sînt afiliate la Cosa Nostra. Același lucru este valabil și pentru străinătate — pentru S.U.A., America Latină, Franța : sînt toate familii care depind de provincia Palermo.

Falcone subliniază că, în această fază, nu există „terțe niveluri de nici un fel care să influențeze sau să determine orientările Mafiei. În alianțele pe care le stabilește cu organizații similare, Cosa Nostra nu acceptă însă poziții de subordonare ; prin urmare, este exclus, conchide Falcone, ca alții, indiferent cine ar fi, să poată condiționa această organizație și să îi conducă din exterior activitățile".

Acestea sînt deci modelele definitorii ale Mafiei, care trebuiau prezentate înainte de a sintetiza un posibil model al economiei mafiote în Sicilia. Acest model pare să se bazeze pe trei mecanisme legate între ele. Primul mecanism : destinația fondurilor obținute în urma acțiunilor criminale (cote-părți, extorcări) atît pentru activități ilicite ulterioare — de pildă trafic de stupefiante —, cît și spre activități licite realizate cu acoperirea unor societăți controlate de persoane care prezintă încredere absolută.

Reamintim că organizația mafiotă Cosa Nostra intră în marele trafic de stupefiante începînd cu a doua jumătate a anilor '70 grație structurilor organizatorice, canalelor de reciclare și disponibilităților financiare experimentate în activitatea de contrabandă cu tutun.

Comparativ cu anii trecuți, se pare că în Sicilia intră o cantitate mai mică de bani proveniți din traficul de droguri (participarea ei la controlul traficului internațional al drogurilor — 400 000 de miliarde de lire în 1987 — a scăzut, potrivit judecătorului Falcone, de la 30 la 5 la sută), în timp ce crește volumul afacerilor provenite din extorcare.

Al doilea mecanism se bazează pe reciclarea banilor. Cosa Nostra, afirmă Falcone, a utilizat în acest sens organizații internaționale care operează în Italia și de care se servea încă din perioada contrabandei de țigări, chiar dacă, după cum este firesc, relațiile au devenit mai intense ca urmare a încasărilor enorme provenite din traficul de stupefiante. Cu timpul, sistemele de reciclare s-au perfecționat și într-o anumită perioadă a fost utilizat pentru reciclare și sistemul bancar. Recent, însă a fost confirmată și implicarea altor țări în operațiunile bancare de schimbare a valutei externe.

Alte sisteme de reciclare la modă, potrivit magistraților, par a fi acelea ale falselor facturări ale operațiunilor de import-export. Se emit facturi pentru importuri inexistente sau se suprafacturează exporturile.

În fine, al treilea mecanism se bazează pe integrarea în sectorul civil, fapt ce presupune controlul antreprizelor și însușirea unor ample fluxuri de cheltuieli publice.

Aceste trei mecanisme contribuie la procesul de dezvoltare a economiei mafiote, un proces care impune ritmuri de acumulare tot mai mari.

De asemenea, Cosa Nostra nu are o strategie de grup. Ipotezele potrivit cărora Cosa Nostra este un fel de holding cu un organ guvernamental financiar, o masă de comandă care decide marile investiții de grup nu sînt reale. În schimb, este un element cert faptul că Cosa Nostra se străduiește să devină o întreprindere, să dispară în spatele societății capitalurilor, tinde să devină acționară. Dar o face după un plan de necesități și de convietuire. Tendința este aceea de a se disimula în spatele societăților, în spatele partenerilor excelenți, de a ascunde capitaluri, asigurîndu-și venituri uriașe.

*) Rinascita nr. 2/1989.

Savanții avertizează

Trăim pe o planetă fragilă!

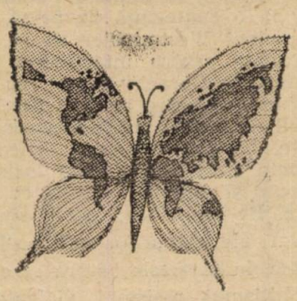

2

La jumătatea lui martie, naveta spațială Discovery pleca pentru cîteva zile într-o nouă misiune, pe o orbită circumterestră. Părea că va fi mai degrabă un zbor de rutină, ca atîtea altele și că nimic neprevăzut n-ar putea surveni. Discovery era la cel de-al 28-lea zbor al său și la primul din cele planificate pentru 1989. Și totuși, misiunea navetei n-avea să decurgă chiar atît de normal pe cît s-ar fi crezut. La sistemul de alimentare cu energie electrică al navetei s-a produs o defecțiune care risca, la un moment dat, în cel mai bun caz, să ducă la scurtarea cu o zi a misiunii și la renunțarea efectuării unora din activitățile proiectate, pentru economisirea la maximum a energiei electrice. O navetă fragilă, evoluînd undeva în spațiul cosmic și pe care oamenii se străduiau — și au reușit pînă la urmă — să o readucă în stare normală de funcționare.

Dar o navetă fragilă, ce evolua în jurul unei planete fragile, am putea adăuga. Pentru că una din activitățile la care ar fi urmat să renunțe, din cauza lipsei de curent electric, astronauții aflați la bordul lui Discovery, era înregistrarea pe peliculă a unor imagini ale planetei noastre așa cum este ea văzută din Cosmos, pentru un film ce urmează a se numi „Pămîntul fragil".

După ce defecțiunea din sistemul electric al navetei a fost remediată, astronauții au trecut și la îndeplinirea acestui punct din programul lor de activități. Cu camere de film pe formatul de 70 mm, astronauții-cineaști ad-hoc au fotografiat lacul Victoria și muntele Kilimandjaro, zonele deșertice din jurul lacului Ciad, delta despădurită a fluviului Niger și pămînturile pîrjolite de secetă din bazinul fluviului Limpopo, din sudul continentului african.

Echipajul a filmat, apoi, efectele recentelor ploi torențiale din Peru, dezastrele pricinuite de uraganul Gilbert în Jamaica, în toamna anului trecut, vulcanul Pacaya din Guatemala, care a erupt chiar în luna martie, și un uriaș incendiu de pădure, izbucnit într-un parc național din sud-vestul Statelor Unite. A mai fost imortalizată pe peliculă o puternică furtună care a devastat coastele Australiei, în zona portului Brisbane, și fenomenul aurorei boreale, care a cunoscut, în această perioadă, o dezvoltare deosebită, ca urmare a unei puternice activități solare.

Toate acestea, deci, pentru un film documentar, ce va fi realizat de N.A.S.A. și de Muzeul național al aerului și al spațiului din Washington, film care se va numi „Pămîntul fragil".

Ciad, Aral, Erie

Aplecîndu-se asupra uneia din fotografiile planetei luate din spațiul cosmic pentru acest film, cercetătorii au rămas stupefiați. Lacul Ciad, care pe hărți era reprezentat ca o întindere de apă, în lungime de peste 200 de kilometri, în realitate a dispărut aproape total. „Toate hărțile existente azi conțin o greșeală enormă în ce privește reprezentarea lacului Ciad — exclamă dr. Charles Wood, administratorul Biroului pentru observații asupra Pămîntului al navetei spațiale, din cadrul N.A.S.A. Pe o hartă făcută acum după fotografiile luate de pe navetă, lacul aproape că n-ar exista". Wood apreciază că suprafața lacului Ciad a scăzut cu 95 la sută din 1966. Scăderea într-o proporție dramatică a suprafeței lacului a fost consemnată meticulos de astronauți în ultimii 23 de ani. În 1966, în cadrul programului Gemini, imaginile foto ale lacului Ciad indicau o suprafață de 26 500 kmp. În iulie 1985, fotografiile luate din Cosmos arătau că lacul măsura numai 2 400 kmp. În sfîrșit, fotografii ale regiunii realizate în septembrie 1988, confirmau că suprafața lacului se micșorează, în continuare, cu repeziciune.

Din punctul de vedere al observației din Cosmos, zona lacului Ciad este privilegiată, datorită vizibilității perfecte (respectiv a nebulozității zero în permanență). Din punctul de vedere al ecologiei, declinul uneia din cele mai mari întinderi de apă dulce de pe continentul african este dramatic și el nu face decît să demonstreze, încă o dată, ritmurile și proporțiile tot mai preocupante în care se desfășoară fenomenul de deteriorare a mediului înconjurător al omenirii.

Un slogan uzual al deceniilor trecute cerea omului să îmblînzească, să domine sau să transforme natura. Și omul s-a străduit să răspundă acestui obiectiv. Dar, aveau să se întrebe la un moment dat oamenii de știință, cu ce preț? „Într-o perioadă foarte scurtă, din scurta sa istorie — observa încă în urmă cu două decenii

Recent, revista americană „Impact" a consacrat un număr special problemelor ecologice

cercetătorul Michel Botisse, inginer și fizician, în «Courrier de L'UNESCO» — omul a înstăpînit atît de bine natura încît e pe cale să o ucidă". La această reflecție a sa, de o amară ironie, cercetătorii aveau să adauge, în aceste două decenii, și o alta, care decurge din spusele specialistului menționat: distrugînd natura, omul nu înseamnă oare că-și distruge propriul său mediu, mediu în care el viețuiește și care-i asigură condițiile necesare vieții? „Atentatele" comise de om asupra naturii, în numele — bineînțeles — al progresului, sînt multiple. Să ne oprim, acum, asupra cîtorva exemple.

Lacul Erie a fost cîndva una din cele mai întinse și mai pitorești suprafețe de apă dulce din lume. Procesul de degradare pe care l-a cunoscut a fost, însă, rapid și brutal. În 1956, din apele limpezi ale lacului erau extrase 6,9 tone de pește pe an. În 1963, cifra avea să devină derizorie. Între timp, lacul se transformase într-un adevărat „coș de gunoi" pentru substanțe chimice, apele sale devenind atît de periculoase încît cei ce aveau intenția să se scalde în ele erau sfătuiți ca mai întîi să-și facă un vaccin împotriva tetanosului. La un moment dat se calculase că ar fi mai ieftin ca lacul să fie complet secat decît să se efectueze o operațiune de epurare a apelor sale.

O situație apreciată drept „alarmantă" se constată și în ce privește Marea Aral. O imensă întindere de apă, despre care învățam la orele de geografie, în școală, că este al treilea mare lac al globului. Dar în decurs de numai două decenii, suprafața Aralului s-a redus cu 37 la sută, iar nivelul apei a scăzut cu peste 12 la sută. „Acum — constată scriitorul sovietic Abdijamil Nurpeisov — Aralul nu mai este decît un vast teren sărăturos, care seamănă cu o piele sărată așternută în praful unui deșert peste care vîntul hălăduiește după placul său".

În ultimii 20 de ani, Marea Aral a încetat practic să mai existe — după cum fac cunoscut cercetătorii — iar acest fapt a antrenat o accentuare a austerității climatului — și așa excesiv continental — al acestei regiuni. Perturbarea echilibrului ecologic a determinat furtuni de nisip foarte puternice, ceea ce face ca, în fiecare an, pînă la 75 milioane tone de praf amestecat cu sare să se ridice deasupra pustiului pentru ca apoi să fie dispersat în atmosfera planetei. Unii cercetători sovietici apreciază că Aralul este astăzi „poluantul cel mai puternic al mediului de pe teritoriul U.R.S.S.". Pe imaginile fotografice luate din spațiu, remarca unul din ei, se constată că trombele de nisip ridicate din zona Mării Aral ating pînă la 400 kilometri în lungime și 40 kilometri în lățime. Iar în regiunea respectivă, fiecare hectar de pămînt irigat primește anual „din cer" sute de kilograme de sare, ceea ce duce la salinizarea solului și la scăderea fertilității sale. Care sînt cauzele acestei situații, pe care specialiștii o dezbat în reuniuni și în presă? Faptul că această întindere de apă seacă într-un ritm atît de rapid nu se datorează faptului că fluviile care o alimentează ar fi secat. Aportul anual al Amu Dariei și Sîr Dariei, fluviile care „hrănesc" Aralul, este de 114,7 kmc de apă, debit apreciat ca fiind mai mult decît suficient pentru menținerea nivelului natural al mării. Dar, în prezent, întreaga rezervă anuală de apă a acestor două fluvii se află în lacuri artificiale, fiind folosită în întregime pentru irigarea plantațiilor de bumbac, a orezăriilor, a ogoarelor și pentru satisfacerea nevoilor industriei. „Desigur — scrie revista «Ogoniok» — grație intervenției omului, aceste regiuni odinioară nelocuite și-au schimbat aspectul. Apa adusă prin canale le-a adus viața. Și ce viață! Impetuoasă și bogată, ea a ameliorat rapid întregul mod de viață al locui-

torilor regiunii. Dar cu prețul căror sacrificii ?“ — se întreabă revista.

Pentru restabilirea ecologică a zonei Aral a început să se acționeze în baza unui plan de măsuri de primă urgență al cărui obiectiv este ameliorarea utilizării resurselor hidraulice ale țării, și care prevede între altele economisirea și utilizarea rațională a resurselor hidraulice, prezervarea bazinelor cursurilor de apă și a lacurilor împotriva poluării și epuizării.

Atenție la relația natură-om-tehnică !

Relația devastatoare a omului modern cu mediul reflectă o viziune egocentrică asupra a ceea ce ne înconjoară. Fiecare societate umană și-a creat propriile mituri și credințe despre originea Pământului. În antichitate, chinezii au asemănat haosul cu un ou imens, care s-a rupt în două — Pământul și cerul, yin și yang. Grecii credeau că Pământul, Geea, a fost creat imediat după haos și a dat naștere zeilor. Multe societăți antice vedeau Pământul ca pe o mamă, o femeie fertilă, dătătoare de viață ; natura, solul, pădurea, marea erau considerate divinități cărora tot ce este muritor trebuie să li se supună.

Mai tîrziu, încrederea nemărginită a omului în sine, împreună cu viziunea iluministă asupra unui univers mecanicist, au creat impresia că omul poate transforma natura după propria sa voință, cu ajutorul științei. Optimismul exuberant, rezultat din această viziune, a născut cele mai mari realizări ale timpurilor moderne : inventarea mașinii, descoperirea anestezicelor și a vaccinurilor, dezvoltarea transporturilor și a sistemelor de comunicație. Treptat, însă, progresul tehnologic s-a dovedit a avea și o față întunecată. Da, e adevărat că folosirea îngrășămintelor chimice a sporit producțiile, dar a poluat apele. Inventarea automobilului și a avionului cu reacție a revoluționat transportul, dar a infestat atmosfera terestră.

Și totuși, progresul tehnologic nu a distrus admirația și, deopotrivă, spaima atavică a omului în fața naturii. Revoluția industrială din Anglia, cu „morile ei satanice“ a coincis cu înflorirea poeziei romantice, cu glorificarea naturii în literatură. În secolul nostru, mulți am fost cuprinși de un sentiment de duioșie și tandrețe cînd ni s-au înfățișat primele imagini fotografice ale Pământului văzut de pe Lună. Chiar și cei mai prozaici astronauți au simțit nevoia de a descrie mingea luminoasă suspendată într-un vid vîscos, care este Pământul. Edgar Mitchell, care a zburat cu Apollo 14, în 1971, spunea că planeta noastră este „ca o piatră prețioasă, aruncînd străluciri albastre și albe în marea densă a unui mister întunecat“. „Pământul-mamă nu ne va mai apărea niciodată la fel“, scria geologul Preston Cloud la vederea primelor fotografii din Cosmos. „Niciodată nu va mai putea gîndirea omenească să creadă că această planetă mică este o scenă infinită de acțiuni, depozitară de inepuizabile resurse pentru om, care ne-a răspuns cu o altă dimensiune la fiecare nouă cerință a noastră, fără nici o limită“. Iată un adevărat imperativ după șocurile care au zguduit lumea în anul 1968.

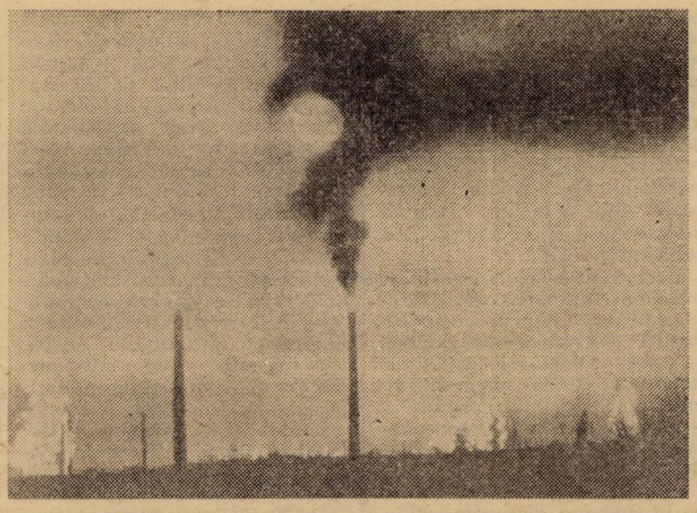

Bioxid de carbon emanat de o topitorie de cupru din Arizona, SUA

Nu mai putem să ne facem iluzii. Acțiunea efectivă, pentru a opri distrugerea masivă a mediului, necesită acum mobilizarea generală, cooperarea internațională ; umanitatea se află deja într-un război pe care cel mai corect ar fi să-l numim o luptă pentru supraviețuire. Este un război în care toate națiunile trebuie să fie aliate, în care trebuie să recunoaștem că toate cauzele și efectele care amenință omenirea sînt globale, și ele nu pot fi abordate decît ca atare. „Toate națiunile sînt legate printr-un destin comun. Toți avem de înfruntat aceeași unică problemă : cum să facem viabil Pământul pe care trăim ?“ — remarcă directorul Grădinii botanice din Missouri (SUA).

În pragul ultimului deceniu al secolului 20, viitorul depinde de cei care trăiesc, astăzi, pe Pământ. „Nu avem la dispoziție decît ani pentru a încerca să punem capăt acestei stări de lucruri“. Avertismentul aparține președintelui Institutului Worldwatch, Lester Brown. Fiecare individ de pe planetă trebuie să devină conștient de vulnerabilitatea sa și de necesitatea imediată de a o proteja. Fiecare individ, fiecare gospodină, fiecare țăran, fiecare muncitor, fiecare fermier trebuie să admită să-și modifice stilul de viață. Să uităm ce înseamnă risipa și nepăsarea, să recondiționăm, să ne îndeplinim ritmurile cotidiene cu totul altfel decît pînă acum. Nu este numai ceea ce ne datorăm nouă înșine, ci și ceea ce datorăm copiilor noștri și generațiilor nenăscute, care vor moșteni Pământul. Mai mult decît oricînd, omenirea are nevoie să ajungă la înțelesul superior al misiunii sale — nu la o interpretare îngustă sau militară — pentru a salva planeta. Dacă omenirea întreagă nu îmbrățișează această cauză, total și fără nici o întîrziere, s-ar putea să ne trezim direct în fața holocaustului nuclear sau a unei lente, dar implacabile extincții.

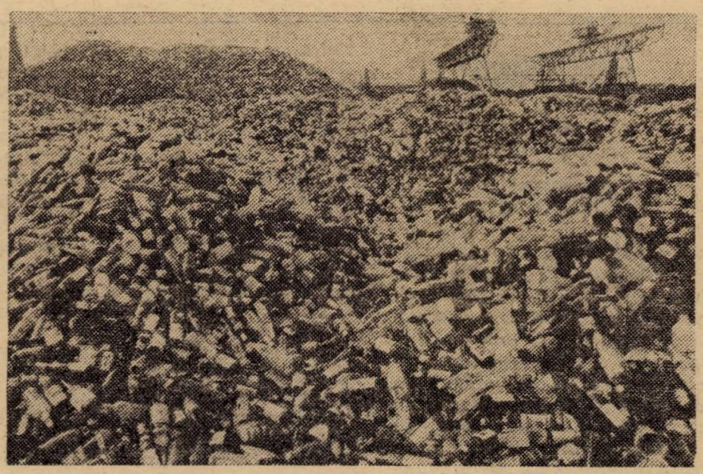

Resturi menajere nereciclate „inundă“ mari suprafețe de teren din R.F.G.

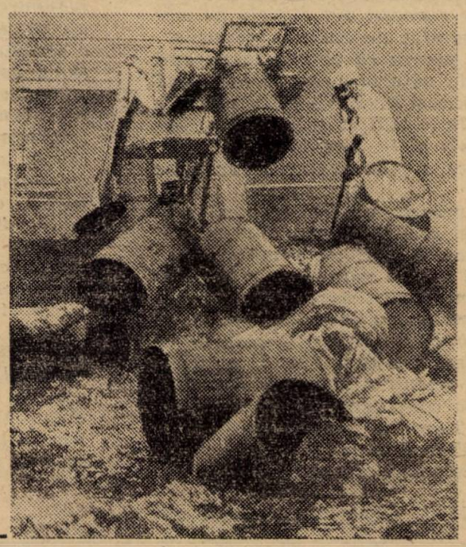

Reziduuri chimice toxice în New Jersey (S.U.A.)

Munți de reziduuri nocive

O altă dilemă mondială și de mare complexitate : cum trebuie să scăpăm planeta de maldărele sufocante de produse secundare pe care le-a creat civilizația, fără să se pericliteze sănătatea oamenilor, sau să se distrugă mediul ambiant ?

Puține țări au rămas neatinse de acest flagel. De la zonele industriale ale Bonn-ului pînă la canalele pline cu deșeuri ale Calcuttei. În Hong Kong — unde o populație de 5,7 milioane de oameni trăiește pe o suprafață de 1 136 km², în care se află 49 000 de fabrici — se aruncă, zilnic, circa 1 000 tone de material plastic — de trei ori mai mult decît cantitatea de deșeuri din Londra. Gunoi rău mirositor macerează Riul Regilor din Thailanda. Și nu e vorba doar de reziduuri care agresează simțurile — cînd sînt arse gunoaiele, gaze periculoase invadează atmosfera ; deșeurile industriale se dovedesc letale, cînd acizi corozivi, materii organice stabile, metale aruncate pe terenuri industriale ajung să contamineze apa potabilă și să polueze terenuri rezervate agriculturii.

Ponderea industrială a Statelor Unite ale Americii presupune și o cantitate excesivă de reziduuri. Anual, S.U.A. aruncă 16 miliarde de fese, 1,6 miliarde de pixuri, 2 miliarde

de brice și lame, 220 de milioane de anvelope. Se aruncă aluminiul cu care s-ar putea reconstrui, la fiecare trei luni, întreaga flotă a aviației civile a țării.

Ce se poate face cu atîtea reziduuri ? Multe țări au început să curețe zonele în care au fost depozitate gunoaie și reziduuri lichide, dar puține au reușit să găsească metode adecvate pentru „a controla" întreaga cantitate de reziduuri industriale. De fapt, nu sînt decît cîteva metode pentru a înlătura, efectiv, deșeurile, și fiecare dintre ele are anumite inconveniente. Pe măsură ce sînt umplute gropile în care se depozitează reziduurile, este tot mai greu și tot mai scump să găsești altele. Crematoriile pentru gunoaie, care înseamnă investiții împovărătoare, au, și ele, anumite limite : să ne gîndim doar la faptul că și cenușa contaminată necesită, la rîndul ei, un loc de depozitare.

Dintre țările dezvoltate, puține au creat un regulament privind debitul cotidian de reziduuri ; dar încă mai puține beneficiază de tehnologia necesară sau de personalul anume instruit pentru a înlătura, fără pericol, reziduurile. În țările africane și asiatice, firmele străine construiesc încă uzine care nu sînt prevăzute cu echipamentul adecvat — într-adevăr, costisitor — de înlăturare a reziduurilor. Iar acolo unde există, noile tehnologii sînt adeseori improprii. La Lagos, capitala Nigeriei, cinci uzine noi de ardere a deșeurilor stau nefolosite, pentru că nu pot trata decît reziduuri conținînd sub 20 la sută apă ; în schimb, mare parte din gunoiul orașului este, în proporție de 30 pînă la 40 la sută, lichid.

Obstacole sociale incredibile în calea eliminării deșeurilor se ridică și în țările cu o industrie foarte dezvoltată. Cînd se pune problema locurilor de depozitare și a construirii de crematorii, reacția obișnuită a locuitorilor diverselor comunități este : „Da, dar nu în grădina mea !"

În prezent, în Statele Unite, 80 la sută din deșeurile solide sînt depozitate în 6 000 de gropi speciale. Numărul locurilor în care se pot arunca reziduuri scade, însă, vertiginos, pe măsură ce fiecare groapă este umplută : în ultimii cinci ani, 3 000 de asemenea gropi au fost închise, iar, pînă în anul 1993, se vor mai umple, pînă la refuz, încă 2 000. În R.F.G., 35 000 pînă la 50 000 de locuri de depozitare a deșeurilor au fost declarate periculoase, pentru că ar putea polua apa freatică.

Ce se poate face ca lumea să nu ajungă „o baltă de reziduuri ?" Cel mai sigur ar fi să se scadă cantitatea de gunoi la sursă : în cazul industriașilor delincvenți, să se perceapă amenzi și taxe mai mari, sancțiunile să fie mai aspre. Industriile trebuie, de asemenea, să-și revizuiască procesele de producție. Acest mod de abordare a început să fie în uz în Minnesota, unde firma Mining and Manufacturing Co. a redus la jumătate cantitatea de reziduuri, folosind mai puține substanțe chimice toxice, punînd deoparte deșeurile ce pot fi refolosite și înlocuind substanțele nocive cu materii prime adecvate. Firma din Minnesota a obținut, astfel, în 1988, o economie de 420 de milioane de dolari. În Olanda, firma de produse chimice Duphar și-a modificat procesul de producere a pesticidelor pentru a reduce cu 95 la sută cantitatea de deșeuri.

Reutilizarea reziduurilor este, desigur, cea mai bună soluție. Japonia refolosește peste 50 la sută, Europa occidentală — peste 30 la sută, dar Statele Unite numai 10 la sută, respectiv, 16 milioane tone pe an sînt reutilizate și numai într-un număr de state există reglementări legate de constrîngere.

Reutilizarea eficientă a produselor secundare nu exclude, însă, rebutul. Chiar și sistemele cele mai bine gîndite de înlăturare a reziduurilor se vor compune, în continuare, din crematorii și gropi speciale pentru depozitare, cel puțin în viitorul pe care ni-l putem imagina astăzi. Ar fi util, pe de altă parte, să se folosească rebuturile pentru a produce energie. Statele Unite folosesc numai 6 la sută din reziduurile industriale pentru producerea energiei electrice, pe cînd în R.F.G. procentajul respectiv este de 30 la sută.

În ultimă analiză, „criza reziduurilor" trebuie rezolvată eliminîndu-se cauzele : să se aplice sancțiuni drastice exportului de reziduuri periculoase pentru mediul înconjurător în țările care nu dispun de tehnologie necesară pentru neutralizarea sau izolarea lor. În ultimii doi ani circa 3 milioane tone de reziduuri nocive au fost expediate din Statele Unite și Europa occidentală pe nave în țările lumii a treia.

„Aruncarea reziduurilor într-o altă țară echivalează cu o declarație de război", remarca Saad M. Baba, înalt funcționar al Națiunilor Unite. Echivalează, de fapt, observă un ziarist de la „Time", cu un război împotriva planetei.

Corneliu Vlad

(Va urma)

Permanent și temporar

A fost o vreme cînd cîteva supra-puteri digerau, triumfător, restul lumii. O făceau cu o aroganță mistică, fără angoase și fără reticențe birocratice. Atlasul era, ah !, mai amplu decît în hărți, geografia opulentă, subsolul virgin, iar populațiile locale se lăsau înjugate în realitate și pergamente, scrîșnind, însă, fără să creeze perturbări alarmante în metropolă. Cei mai tari s-au instalat, astfel, la un festin de o crasă indolență, care părea fără sfîrșit și perfect legal.

Au trecut vremurile acelea, au venit altele, supra-puterile de odinioară s-au moleșit, s-au retras în mătci mai modeste și alte supra-puteri, la fel de acaparatoare, s-au înfipt țanțoșe pe scena lumii, pîndind, pe aproape sau dincolo de orizonturi, mișiile... cuvenite. În paralel, au apărut „mănușile", disimulările și intriga politică, pentru că popoarele nu mai conveneau, cu „entuziasmul" de odinioară, să se lihnească pentru a îngrășa potentați de aiurea. Rivalitățile... rezonabile de altădată s-au transformat în rivalități ireductibile, pasionate, dominate de un patetism al ireconciliabilității care, în era nucleară, a angajat întreaga planetă într-o dușmănie fără seamăn și fără sens.

Cîteva decenii, două supra-puteri politice, economice și militare au fabricat, pentru uzul propriu și pentru consumul general, doctrine și strategii menite să ridice părul măciucă și să moaie genunchii. Cele mai subtile sugestii de masă, cele mai apăsate puneri în scenă, un torent tenace de argumente sofisticate și ditirambe emoționante au inundat opinia publică, speriind la grămadă și năucind tineri și bătrîni. Spectrul invaziei inamice s-a vînturat non-stop, ziua și noaptea, pe toate canalele, transformînd omenirea într-o masă paralizată de groază și avînd singura convingere realistă că ziua de mîine va fi făcută țăndări. Teoria și practica spaimei au făcut o carieră glorioasă, echilibrul terorii mutînd omenirea din ale ei pe o sîrmă înaltă, sub care s-a masat, cu o majoră eficiență, neantul.

Vremurile acelea sînt pe cale de dispariție. Puterile militare nu mai sînt, neapărat, și economice. Puterile economice nu mai sînt, neapărat, politice. În plus, lumea nu mai este bipolară, ci multipolară, ceea ce complică pînă și simplifică procesul de apariție a unor flexibilități complexe. Pe acest drum, clubul celor mari nu mai este nici restrîns, nici etanș, nici omnipotent, pentru că, în afara noilor repartizări din topul puterii, a apărut o putere nouă, multiformă, dinamică, imprevizibilă și absolut firească : restul lumii. Politica pumnului de fier, diplomația canonierelor, baletul de forță au devenit ingrediente tot mai toxice pentru autori. Motivul este elementar : democrația internațională decantează „meniul" politicii de forță cu o promptitudine din ce în ce mai promițătoare, transformîndu-l într-un efect bumerang.

Este, aceasta, o evoluție ireversibilă, definitiv încheagată, realmente stabilă ? Bineînțeles că nu. Legalitatea deplină, democrația deplină, rațiunea colaborării și, pînă la urmă, logica păcii mai fac anticameră, iar statutul lor, deși consfințit lapidar pe hîrtie, devine, uneori, difuz pe terenul faptelor. Dar începutul a fost făcut. Toate marile prefaceri se inaugurează printr-o modestă fisură în edificiile de granit ale imuabilității care își ajunge. Cîndva, lordul Palmerston a scandat pentru posteritate o indicație metodologică subtilă și cu vocație de perenitate : nu există prieteni sau inamici permanenți, ci numai interese permanente.

În lumea de ieri, interesul permanent remorca o putere „permanentă". Vom recunoaște și cealaltă evidență : că lucrurile s-au împăcat, la fel de bine, și invers. Lumea de azi se schimbă, însă, năvalnic, angrenează, într-un proces fastuos și dramatic, furtunos și fertil, oamenii, mediul lor înconjurător, ideile, tradițiile, speranțele. Interesele se schimbă, puterile se schimbă, iar specia umană, purtătoare a acestei poveri complexe, apelează la computer pentru a ține pasul cu viteza impusă de propria ei grabă de a decide instantaneu și corect. În toată această avalanșă de transformări, pe toată această scenă flexibilă, cu personaje care intră și ies din distribuție vertiginos, să mai existe, oare, un interes permanent ? Desigur. Interesul fiecărui om și al tuturor, în ansamblu, de a trăi cum se cuvine : în pace, în bunăstare, în demnitate și libertate. Dar cînd a fost altfel ?... Niciodată. Numai că, azi, omenirea a palpat global cît de mult merită să intre în normal...

Radu Budeanu

POSTA REDACȚIEI

Walvis Bay

R. Popescu, București. Înconjurată de dunele de nisip ale pustiului Namibiei, enclava Walvis Bay nu are farmecul orașelor de port. Locuitorii acestuia luptă de zeci de ani împotriva nisipurilor invadatoare. Dar portul are o importanță strategică, întrucît reprezintă o bază militară și este un oraș garnizoană pentru Republica Sud-Africană. De asemenea, este și cel mai important cap de pod, nu numai pentru Namibia, dar și pentru întreaga zonă. Uraniul, diamantele, cuprul, plumbul și celelalte minereuri care se extrag în Namibia, reprezentînd 85 la sută din exportul lor, trec prin portul Walvis Bay. De aici pleacă și unica linie ferată care îl leagă de R.S.A.

Pretoria nu renunță la pretențiile sale. În septembrie anul trecut, aceasta a desfășurat în apele din jur cele mai mari manevre ale forțelor sale maritime cu scopul „apărării portului". În momentul de față, în port se efectuează lucrări de lărgire și modernizare a instalațiilor militare, în valoare de 10 milioane dolari. Președintele Peter Botha a vizitat portul Walvis Bay pentru a-i încredința pe cei 10 000 de locuitori albi ai săi că „acesta va rămîne sud-african". Scopul este clar. R.S.A. dorește să aibă un cap de pod militar și economic de unde să controleze, iar, dacă este nevoie, și să blocheze viața Namibiei independente.

SWAPO respinge categoric aceste pretenții și declară că Walvis Bay va constitui o parte componentă a Namibiei libere. Dar, din anumite motive legate de obținerea independenței, președintele organizației, Sam Nujoma, a declarat că, avînd ca scop evitarea unui eșec al acestui proces, eșec urmărit de R.S.A., SWAPO nu va ridica, acum, problema portului, ci după obținerea independenței.

Aceasta înseamnă că portul și teritoriile din jur, de circa 1 124 kmp, vor constitui una din problemele principale pentru independența Namibiei pe care R.S.A. va încerca s-o folosească, exercitînd presiuni cu promisiunea că „aceasta ar putea constitui obiectul unor tratative, dar numai cu un guvern namibian prieten".

„Efectul de seră" — noi date

Ilie Gheorghe, Iași. Concluzia la care au ajuns specialiștii care au participat, la Paris, la un seminar internațional dedicat așa-numitului „efect de seră", este că acest fenomen nu este suficient studiat, în momentul actual neexistînd soluții universal valabile pentru combaterea sa. Participanții au constatat că au fost elaborate soluții tehnice permițînd reducerea cantității de substanțe nocive emanate în atmosferă, dar nici una din căile propuse pînă acum nu poate fi preferată din considerente de eficacitate.

Tot în legătură cu această problemă — pentru care vă manifestați interesul — vă semnalăm că, într-un studiu intitulat „Pericolele căldurii", editat la Londra, sub egida organizației ecologiste „Prietenii pămîntului" și de Universitatea britanică din Anglia de est, se cere reducerea imediată a consumului de energie, pentru a fi evitat „efectul de seră". Studiul relevă că, în următorii 40 de ani, „efectul de seră" — dacă se va păstra ritmul actual — va duce la creșterea cu 1,65 m a nivelului mării lîngă coastele britanice, determinînd inundarea unor mari suprafețe de teren. Numai în Marea Britanie — scrie agenția „EFE" — vor fi necesare investiții în valoare de 5000—8000 milioane lire sterline pentru construirea unor diguri de protecție a coastelor și terenurilor amenințate de creșterea nivelului rîurilor. Pe de altă parte, se vor înregistra o reducere a producției agricole, dispariția unor varietăți de plante. Efecte similare vor fi înregistrate și în alte țări limitrofe Mării Nordului — Danemarca, Olanda, Belgia și Franța.

Ion Atanasescu, Cluj-Napoca. 1. Primul loc în producția mondială de automobile îl ocupă Piața comună, cu 13 milioane unități în 1988, urmată de S.U.A. (12 milioane) și Japonia (9 milioane) — se arată într-un studiu publicat de Banca de comerț vest-germană — „Commerzbank". În ce privește exporturile, țările membre ale C.E.E. se află pe locul doi, cu aproape 2 milioane automobile, pe primul loc situîndu-se Japonia (peste 4 milioane), în timp ce Statele Unite au exportat doar 500 000 unități.

2. Alaska a fost cumpărată de Statele Unite de la Rusia țaristă, la 30 martie 1867, pentru suma de 7 milioane 200 mii dolari.

Descoperirile de la Luxor

Alexandru Vasile, Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud. În templul de la Luxor (726 kilometri sud de Cairo) s-au găsit, în luna februarie, într-o ascunzătoare, cinci statui uriașe de pe vremea noului imperiu faraonic (1555 — 1080 î.e.n.). Recent, în același loc, au fost dezgropate alte 15 statui. Potrivit egiptologilor, preoții de la vremea aceea au ascuns statuile în sala lui Amenofis III, fondatorul templului, pentru a le proteja de atacurile invadatorilor. Statuile reprezintă trei faraoni, suita lor de pază și zeițele lor. Alături de statui au fost găsite fragmente de bronz și teracotă. Între statui se află cea a lui Ramses II, îngenuncheat și fără cap, înaltă de 75 centimetri. Statui ale lui Ramses II au fost găsite pe întreg teritoriul egiptean : cei patru coloși ai fațadei templului de la Abu Simbel, la 1 249 kilometri sud de Cairo, sau statuia, aproape total distrusă, care, la origine, avea o înălțime de peste 17 metri, aflată la Ramaseum, monumentul său funerar. O statuie gigantică și intactă a lui Ramses II se află în piața din fața gării din Cairo, căreia i-a dat și numele ; statuia urmează a fi mutată la Mit Rahina, din apropiere de Ghizeh, unde a fost descoperită.

În ascunzătoarea din templul de la Luxor au mai fost găsiți patru sfincși, unul din marmură, din epoca lui Tutankamon, iar ceilalți trei, din granit roz. Sfincșii — corp de leu cu cap uman, ce încarnau un faraon sau un zeu — erau așezați ca niște paznici în fața templelor. Sfinxul cel mai celebru este cel de la Ghizeh.

După descoperirea, în februarie, a celor cinci mari statui reprezentînd doi faraoni — Amenofis III și Horenheb — și trei divinități — Atum, Hathor și Aymet — și, mai ales, după cea recentă, ministrul egiptean al culturii, Faruk Hosni, a declarat : „Trebuie să continuăm lucrările, în ciuda faptului că apele freatice de sub templu au o înălțime de un metru".

Ioan Crivăț, Slatina. 1. Într-adevăr, în seria de timbre emise de Administrația poștală a Națiunilor Unite privind drapelele naționale a 112 state membre din cele care fac parte din O.N.U. — între care și cel al României, pe care l-am prezentat cu un alt prilej —, se află și cele ale Maldivelor, Etiopiei, Iordaniei și Zambiei (vezi **imaginea**).

2. În legătură cu evoluția situației din Sudan, inclusiv despre recentele negocieri dintre delegația guvernamentală și cea a rebelilor sudiști, am scris în numerele trecute ale revistei noastre.

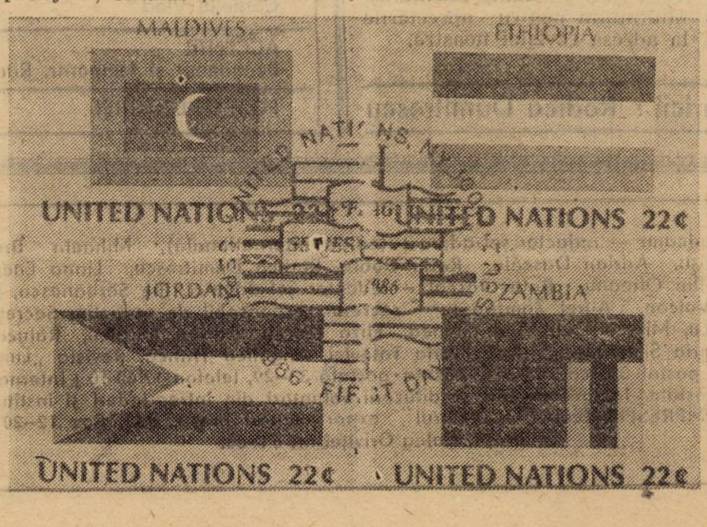

Viorel Pardău, București. Tom Bradley ocupă funcția de primar al orașului Los Angeles (California, SUA) de 16 ani. La 12 aprilie, Bradley, care este negru, a fost reales pentru a cincea oară în această funcție, în cadrul scrutinului administrativ. Los Angeles are o populație de 3,3 milioane locuitori.

O. Socor, București. Vă mulțumim pentru scrisoarea cu observații. După cum ați putut constata, în primul caz este o eroare de cifră. În ce privește informația despre romanul „Alaska" al lui James Michener, aceasta a fost publicată ca atare în revista „Newsweek" nr. 26/1988, în cadrul rubricii „Newsmakers".

„Stealth"

Victor Ionescu, București. Despre „Stealth", avionul „invizibil", revista noastră a mai scris. Vom încerca, de această dată, să răspundem interesului dv reproducînd un fragment din revista **„Newsweek"**, publicat cu prilejul prezentării avionului, spre sfîrșitul anului trecut :

Conceput inițial ca alternativă de înaltă tehnicitate la controversatul B-1, avionul B-2, cunoscut sub denumirea

POSTA REDACȚIEI

de „Stealth" (invizibil), a fost învăluit în cel mai strict secret tot deceniul cît a durat materializarea proiectului. Cînd și-a făcut apariția, la sfîrșitul lui 1988, prototipul avea o înălțime de 8,235 m, o lungime de 21,045 m și măsura, în linie dreaptă, 52,46 m, dintr-un vîrf al aripii la celălalt vîrf de aripă — un strănepot al proiectului Northrop de la sfîrșitul anilor 1940, cunoscut sub numele de YB-49 Flying Wing (Aripa Zburătoare). Aripa Zburătoare s-a prăbușit în perioada de verificări și a fost considerat instabil de la naștere. Dar purtătorii de cuvînt ai Forțelor Aeriene au promis că noul proiect va zbura fără riscuri, fiind stabilizat de un sistem de computere la bord. Dacă YB-49 însuși era greu detectabil prin radar, după spusele lor, B-2 va fi aproape invizibil, fiind construit dintr-un amestec de materiale antiradar. Fațeta atractivă a problemei, cel puțin din perspectiva Forțelor Aeriene este că SAC (Comandamentul Forțelor Aeriene) se alege atît cu B-1, cît și cu B-2, cu toate că militarii speră, pur și simplu, ca noul avion să zboare mai bine decît B-1-urile care au fost marcate de două prăbușiri costisitoare. Totuși, problema lui B-2 rămîne controversată chiar dacă zboară perfect. Pe de o parte, avionul este relativ mic. Încărcătura de bombe este estimată la 37 de tone, în comparație cu cele 52 de tone purtate de B-52. Ca urmare, criticii argumentează că Stealth nu va atinge niciodată performanțele calului de bătaie bun la toate, B-52 — bombardierul folosit în orice fel de urgențe militare. Singura misiune a lui B-2 este să zboare într-un spațiu advers foarte bine apărat în căutare de rampe mobile de lansare de rachete. Dar chiar Forțele Aeriene admit, deocamdată, că nu au fost încă inventați senzorii necesari echipajelor avioanelor B-2 pentru detectarea acelor rachete. Pe scurt, B-2 arată ca un monument construit în cea mai bună tradiție a bombardierelor pilotate, într-o eră cînd rolul unui astfel de armament este din ce în ce mai mult pus sub semnul întrebării.

Problema care îi unește pe cei ce sînt împotriva B-2-ului este, de fapt, costul lui. Estimat la 21,9 miliarde de dolari în 1981, prețul unei flotile de 132 de avioane, cu echipamentul de bază, a crescut, acum, la 57 de miliarde de dolari, calculat la valoarea dolarului din 1988. Cînd toate cele 132 de bombardiere vor fi construite, pe la sfîrșitul anilor '90, costul lor pare să crească la 80 de miliarde sau mai mult de 600 de milioane per avion. (Unii critici susțin că prețul va fi chiar mai mare — ajungînd de la 750 de milioane pînă la un miliard un avion). Ca urmare, Forțele Aeriene par să fie foarte presate să găsească banii necesari finanțării cîtorva proiecte în studiu în momentul de față — ca, de exemplu, avionul perfecționat tactic de vînătoare și avionul C-17 de transport. Dar ironia cea mai mare constă în faptul că programul B-2 va intra în competiție directă cu versiunea americană a unei arme pe care B-2 este plănuit să o atace — o rachetă balistică intercontinentală mobilă.

Stan Dușmanu, Orăștie. Statele Unite Mexicane (Estados Unidos Mexicanos) sînt formate din 29 de state federale, două teritorii federale (Baja California și Quintana Roo) și un district federal (Distrito Federal). Capitala este Ciudad de México. Vă prezentăm, în ordine alfabetică, lista celor 29 de state federale : Aguascalientes, Baja California, Campeche, Chiapas, Chihuahua, Coahuila, Colima, Durango, Guanajuato, Guerrero, Hidalgo, Jalisco, México, Michoacán, Morelos, Nayarit, Nuevo León, Oaxaca, Puebla, Querétaro, San Luis Potosi, Sinaloa, Sonora, Tabasco, Tamaulipas, Tlaxcala, Veracruz, Yucatán, Zacateras. Mulțumim pentru aprecierile la adresa revistei noastre.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

18 (1330) — 4 mai 1989

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Manifestare patriotică a unității întregii națiuni în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU 1

Glorios drum de luptă revoluționară, pentru continua propășire liberă și independentă a patriei. N. Pătrașcu 3

Reuniunile de la Viena. La începutul unei noi runde a negocierilor. I. Madoșa 4

O reevaluare care reclamă trecerea la dezarmarea nucleară. S. Pop 6

Sesiune a O.N.U. asupra așezărilor umane 7

N.A.T.O. Între presiunile pentru modernizarea nucleară și exigențele unei a „treia opțiuni zero". Doina Topor 8

Bonn. Proiectul N.A.T.O. și refuzul vest-german. Vasile Crișu 10

Tokio. În perspectiva unei demisii. Mihaela Brumă 11

Ciudad de Panama. Alegeri în contextul sporitelor tensiuni în raporturile cu S.U.A. Anca Voican 12

Londra. Semnificațiile unor teste electorale. Stelian Turlea 14

Khartum. Noi confruntări militare. Dumitru Constantin 15

Colombo. Guvernul și „ofensiva de pace". Liana Enescu 19

Copenhaga. În așteptarea unui consens parlamentar. Adrian Dascălu 20

Alger. Opțiuni politice și economice. Ștefan Cârjă 21

9 mai — zi de sărbătoare a poporului cehoslovac. Vera Maria Toth 22

1 000 + 1 16–18

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Complexul „MIR" — la capătul unei noi etape. Mihai Coruț 23

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Agenția EFE, Neues Deutschland, The Economist 24

PROFIL

Alan Garcia, președintele Republicii Peru 25

DIN LUMEA CAPITALULUI

„Fascismul trebuie împiedicat să renască". R. Nădășan 26

„Radiografia mafiei siciliene" 27

SERIAL

Savanții avertizează. Trăim pe o planetă fragilă ! (2) Corneliu Vlad 28

ACCENTE

Permanent și temporar. Radu Budeanu 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu — șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal — redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor — șef de secție, Stelian Turlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu — secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Adrian Ionescu, Raluca Ionescu, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici, Angelica Trancă. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 15

POLICROMIA CÎMPURILOR ÎNFLORITE... ORICÎND ÎN GARDEROBA DUMNEAVOASTRĂ

O paletă bogată de ţesături imprimate din diverse amestecuri de fire tip bumbac, in, cinepă, vă oferă in orice sezon şi in această LUNĂ A IMPRIMEURILOR, magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat

Lei 5

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr. 19 11 mai 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

ROMÂNIA
Mari idei în acţiune

O politică de pace şi largă colaborare internaţională

Din actualitatea săptămînii

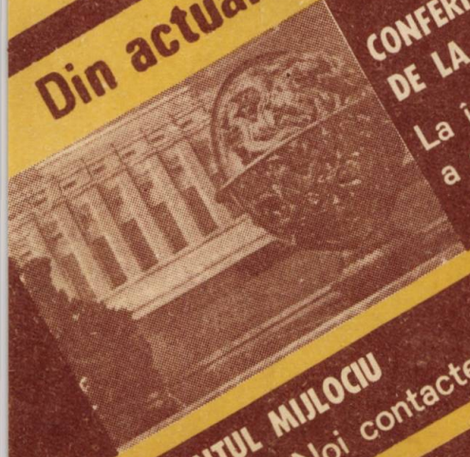

CONFERINŢA PENTRU DEZARMARE DE LA GENEVA
La încheierea primei runde a sesiunii de primăvară

ORIENTUL MIJLOCIU
Noi contacte şi demersuri politice

ARGENTINA
Atmosferă preelectorală

PUNCTE DE VEDERE

1000 + 1

POŞTA REDACŢIEI

ROMÂNIA — O POLITICĂ DE PACE ŞI LARGĂ COLABORARE INTERNAŢIONALĂ

Largi posibilităţi pentru extinderea conlucrării cu ţările în curs de dezvoltare

La mijlocul lunii trecute s-a anunţat că, în urma întrunirii numărului de ratificări necesare, a intrat efectiv în vigoare, începînd să fie aplicat, Sistemul Global de Preferinţe Comerciale (SGPC) între ţările în curs de dezvoltare, la care participă, alături de alte 47 de ţări, şi România. Participarea la SGPC — instrument de importanţă deosebită în colaborarea şi conlucrarea acestor ţări — confirmă linia politică fundamentală a României de lărgire şi aprofundare continuă a relaţiilor pe multiple planuri cu statele în curs de dezvoltare, de solidaritate activă cu lupta lor pentru independenţă economică şi politică, pentru soluţionarea echitabilă a gravelor probleme economice internaţionale actuale.

Această opţiune politică de bază a României a fost reafirmată din nou, cu putere, la mijlocul lunii trecute, cu prilejul evenimentului de mare semnificaţie din viaţa economică şi politică a ţării — anunţarea lichidării datoriei externe. **„Vom acorda o atenţie deosebită** — sublinia, cu această ocazie, preşedintele **Nicolae Ceauşescu — colaborării cu ţările în curs de dezvoltare şi doresc să reafirm şi la plenară că România va rămîne întotdeauna împreună şi în strînsă conlucrare cu ţările în curs de dezvoltare. Considerăm că există largi posibilităţi pentru o extindere a colaborării, cooperării şi realizării în comun a diferite obiective, care să asigure progresul economic şi social al ţărilor în curs de dezvoltare, care conlucrează împreună".** Sînt posibilităţi largi, deschise tocmai de lichidarea de către România a datoriei externe.

Lichidarea datoriei externe — extinderea schimburilor externe

Aşa cum a apreciat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, plata integrală a datoriei externe (care, la începutul anilor '80, depăşea 11 miliarde dolari) constituie un rezultat strălucit al muncii poporului, o expresie a forţei şi vitalităţii economiei socialiste româneşti, o mare victorie a naţiunii în consolidarea independenţei economice şi politice a ţării, un factor cu contribuţie substanţială pe linia realizării obiectivelor de perspectivă propuse privind făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate pînă la sfîrşitul secolului, o premisă favorabilă pentru intensificarea participării ţării la diviziunea internaţională a muncii şi, în acest cadru, pentru extinderea schimburilor şi cooperării economice cu ţările în curs de dezvoltare.

Este pentru prima dată în istoria ţării că România nu mai are nici un fel de obligaţii financiare faţă de străinătate, indiferent de natura lor (tributuri, reparaţii, datorii) şi, prin lichidarea datoriei externe, România face figură unică pe arena mondială într-un context în care datoriile pe plan internaţional nu încetează să crească şi să compromită eforturile de progres ale multor state.

Eforturi interne intense au fost depuse pentru plata integrală a datoriei externe într-un răstimp scurt, dar aceste eforturi au fost necesare pentru a nu fi afectată dezvoltarea pe termen lung a ţării. România este, practic, singura ţară în curs de dezvoltare care a lichidat datoria externă, scăpînd, astfel, din cercul vicios al îndatorării şi blocajului economic pe care l-au determinat condiţiile grele de creditare-rambursare impuse de capitalul financiar occidental. Din cauza acestor condiţii, multe ţări în curs de dezvoltare sînt obligate să continue a se îndatora pentru a-şi achita datoriile şi să efectueze, anual, în contul acestora, plăţi mai mari decît creditele noi primite, ajungînd în situaţia nefirească de a subvenţiona ţările bogate.

De remarcat în legătură cu lichidarea datoriei externe este faptul că România a reuşit această performanţă concomitent cu dezvoltarea sa în continuare ; în anii '80, România a obţinut ritmuri de creştere economică mult superioare standardelor internaţionale ale perioadei. Este rodul eforturilor interne depuse, al strategiei economice adoptate, la a cărei formulare preşedintele Nicolae Ceauşescu a avut o contribuţie determinantă. Eforturile depuse sînt, acum, răsplătite. Pe de-o parte, prin realizările obţinute în anii '80, România are toate condiţiile de a-şi atinge obiectivul propus ca, pînă la încheierea actualului cincinal (1986—1990), să treacă la un nou stadiu — acela de ţară socialistă mediu dezvoltată. Pe de altă parte, prin lichidarea datoriei externe, se creează premisele necesare pentru înfăptuirea Programului de trecere pînă în anul 2000 la stadiul superior de ţară socialistă multilateral dezvoltată.

Totodată, sporesc posibilităţile pentru o participare mai intensă a ţării la schimburile mondiale. România, aşa cum a declarat preşedintele Nicolae Ceauşescu, are în vedere ca, în viitor, să-şi realizeze întreaga dezvoltare pe baza mijloacelor proprii, fără a mai apela la credite externe — o lege în acest sens fiind adoptată —, dar nu prin autarhie, ci printr-o largă colaborare internaţională. Lichidarea datoriei externe duce tocmai la majorarea mijloacelor proprii în vederea dezvoltării economiei naţionale, inclusiv a celor destinate lărgirii participării acesteia la diviziunea internaţională a muncii. România nu mai este obligată să degajeze, anual, excedente de circa 2,5 miliarde dolari în conturile comerciale externe pentru plata datoriei. Scurgerile nete de venit naţional spre exterior, pe această cale, încetează. Se creează condiţii pentru urmărirea unei eficienţe superioare la export şi se relaxează constrîngerile la import. Ritmurile de creştere economică, de peste 8 la sută, prevăzute pentru perioada rămasă din actualul cincinal, precum şi pentru cincinalul următor (1991—1995), evidenţiază că piaţa românească este în expansiune — şi, deci, de interes pentru partenerii comerciali străini — din punctul de vedere atît al potenţialului de export, cît şi al capacităţilor de import.

Atenţie deosebită acordată cooperării cu ţările în curs de dezvoltare

Anunţînd lichidarea datoriei externe a ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a accentuat, în mod deosebit, asupra dezvoltării mai puternice a schimburilor economice externe ale României, menţionînd noile posibilităţi create. În acest cadru, o atenţie aparte a fost acordată extinderii şi aprofundării relaţiilor comerciale şi de cooperare economică cu ţările în curs de dezvoltare, întăririi colaborării şi conlucrării cu aceste ţări în înfăptuirea obiectivelor de progres economic şi social de sine stătător, în soluţionarea justă a problemelor complexe din economia mondială, inclusiv şi în primul rînd a celei grave a datoriilor externe. **„Ca ţară socialistă în curs de dezvoltare** — a subliniat preşedintele **Nicolae Ceauşescu — România acţionează în strînsă unitate cu ţările în curs de dezvoltare, pentru lichidarea**

subdezvoltării, pentru noua ordine economică mondială. Doresc să menționez din nou că, indiferent de nivelul de dezvoltare al României viitoare, ea va rămîne întotdeauna împreună și va conlucra strîns cu țările în curs de dezvoltare în realizarea obiectivelor de lichidare a subdezvoltării, de progres economic și social al fiecărei națiuni, de realizare a unor relații noi de colaborare economică pe principiile echității și egalității, a unei noi ordini economice mondiale. Aceasta corespunde intereselor tuturor țărilor lumii, atît ale țărilor în curs de dezvoltare, cît și ale celor dezvoltate. Menținerea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace nu va face decît să ducă la încordarea relațiilor internaționale, va aduce daune grave tuturor statelor lumii".

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, colaborarea, solidaritatea și unitatea de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare au o însemnătate de prim ordin pentru promovarea în viață a obiectivelor lor de progres economico-social, pentru luarea în considerare, pe plan internațional, a cerințelor lor legitime, pentru instaurarea unei noi ordini economice modiale. Aceste exigențe de colaborare și unitate de acțiune s-au accentuat și mai mult în ultimii ani, în condițiile în care climatul dezvoltării globale s-a deteriorat, și țările occidentale industrializate și-au înăsprit sever politicile economice față de țările în curs de dezvoltare, prin noi presiuni asupra prețurilor, prin ridicarea de bariere protecționiste suplimentare și, mai ales, prin înrăutățirea fără precedent a termenilor de creditare-rambursare (îndeosebi datorită majorării excesive a dobînzilor). În asemenea condiții, fluxurile Sud-Sud capătă o semnificație sporită : nu ca substitut al fluxurilor Nord-Sud, ci ca o modalitate de sprijinire reciprocă între țările sărace din Sud, inclusiv pe linia determinării unei schimbări în conținutul relațiilor acestora cu țările bogate din Nord.

Relații în interesul și folosul reciproc

Pe calea intensificării cooperării lor pe multiple planuri — comercial, tehnologic, financiar, monetar etc. — țările în curs de dezvoltare își pot susține, pe baze mutuale, înfăptuirea obiectivelor lor de dezvoltare economico-industrială ; ele pot, în acest mod, înlătura, treptat, dependențele nefirești de țările capitaliste industrializate ; ele pot, în acest fel, să-și îmbunătățească, gradual, participarea la circuitul economic mondial, sub raportul cuantumului și al eficienței ; oferindu-și reciproc debușeuri externe stabile pentru produsele tinerelor lor industrii, ele își pot înlesni una alteia realizarea unor transformări adînci, moderne în economia lor. Se evidențiază, astfel, importanța unui tratament preferențial în schimburile reciproce, fapt de natură să creeze un cadru propice impulsionării lor puternice. Prin toate acestea, colaborarea economică dintre țările în curs de dezvoltare se constituie într-un instrument de bază al dinamizării procesului de eliminare a subdezvoltării și de reducere a decalajelor economice între state.

Astfel, România a înțeles să-și intensifice permanent — și înțelege s-o facă cu atît mai mult în viitor — legăturile economice externe cu țările în curs de dezvoltare, văzînd în aceasta o modalitate activă de potențare și dinamizare a eforturilor reciproce pe drumul înfăptuirii obiectivelor de progres pe care le împărtășesc deopotrivă, un mijloc concret prin care poate conlucra cu țările respective, în interesul și beneficiul mutual, prin care — în raport cu potențialul său — poate contribui la sprijinirea lor, participînd la fluxul de tehnică nouă către ele, acordînd asistență tehnică, construind în cooperare obiective industriale, pregătind specialiști etc.

Față de numai 30 la începutul anilor '60, România are, în prezent, legături economice cu peste 100 de țări în curs de dezvoltare. Schimburile economice cu aceste țări au constituit, pe termen lung, cel mai dinamic flux în cadrul comerțului exterior românesc. Ca urmare, a sporit și ponderea țărilor respective în totalul schimburilor, România fiind, actualmente, țara socialistă europeană membră a CAER în al cărei comerț de ansamblu relațiile cu statele în curs de dezvoltare dețin procentajul cel mai ridicat (aproape o cincime). Peste 15 000 de tineri din țări în curs de dezvoltare se pregătesc în institutele de învățămînt superior din România și un număr relativ similar de specialiști români acordă asistență tehnică în țări în curs de dezvoltare.

Se lărgește și se intensifică continuu cooperarea în producție, știință și tehnică cu țările în curs de dezvoltare. În anii '80 au fost în derulare circa 180 de astfel de acțiuni de cooperare cu țări în curs de dezvoltare : construcții de obiective industriale, valorificări de resurse energetice și de zăcăminte de materii prime, lucrări de irigații și ameliorări funciare, amenajări hidrotehnice, livrări de echipamente și executări de servicii de producție etc.

La toate aceste acțiuni de cooperare — ca și într-o bună parte a schimburilor comerciale propriu-zise — un rol substanțial îl au contrapartidele în compensație, care asigură, în general, un echilibru de plăți și posibilități de dezvoltare stabile a relațiilor economice. O serie de societăți mixte de producție și comercializare funcționează cu participare românească în unele dintre țările respective.

Largă conlucrare pe plan internațional

În ce privește solidaritatea țărilor în curs de dezvoltare în promovarea cerințelor lor în cadrul raporturilor cu țările industrializate, trebuie subliniat că, numai acționînd unite, țările respective pot dobîndi rezultate într-o atare direcție, că, dimpotrivă, existența unor fisuri în solidaritatea lor înlesnește manifestarea obstrucțiilor și tergiversărilor din partea țărilor industrializate. Această solidaritate decurge din preocupările și obiectivele comune ale țărilor în curs de dezvoltare, în ciuda diferențierilor inerente între ele, legate de diversitatea și specificitatea condițiilor privind situarea geografică, gradul dezvoltării, potențialul economic, nivelul și structura resurselor etc.

Iată dar importanța deosebită a unor reuniuni internaționale ale țărilor în curs de dezvoltare, desfășurate în ultimii ani, în cadrul „Grupului celor 77" sau sub egida ONU, și consacrate special intensificării schimburilor economice, cooperării tehnice și conlucrării țărilor respective. Cu prilejul acestor reuniuni, precum și al altora (ca, de pildă, sesiunile UNCTAD) au fost stabilite o serie de măsuri care, în concepția României, se cer a fi transpuse urgent în practică, în beneficiul mutual, spre a se da colaborării dintre țările în curs de dezvoltare acea nouă și autentică dimensiune de care este nevoie pentru a o transforma într-un instrument eficace de promovare a progresului reciproc și de impulsionare a procesului de radicală restructurare a economiei mondiale în ansamblul ei.

Un rol de prim ordin revine în acest sens, în opinia României, Sistemului Global de Preferințe Comerciale (SGPC) între țările în curs de dezvoltare. Punerea în aplicare a SGPC este de natură să faciliteze satisfacerea, într-o mai mare măsură, a necesităților reciproce de materii prime, resurse energetice, produse industriale și tehnologii, să impulsioneze acțiunile de cooperare economică, industrială și tehnică atît pe plan bilateral, cît și multilateral, reprezentînd un pas concret în direcția dezvoltării conlucrării și unității țărilor respective, nu numai pentru intensificarea colaborării economice între ele, dar și pentru întărirea poziției lor în raporturile cu țările industrializate.

În cadrul SGPC, România a convenit schimburi de facilități vamale cu 25 de țări participante, ea înscriindu-se astfel, printre principalii protagoniști ai primei runde de negocieri. În vederea consolidării și dezvoltării rezultatelor obținute, România, exprimîndu-se pentru noi runde de negocieri, evidențiază exigența extinderii preferințelor și la alte domenii decît cel vamal, ca și a creșterii numărului țărilor participante (deocamdată, 48). România consideră că, în acest fel, s-ar întări caracterul global al SGPC și ar crește avantajele implicate de acest sistem comercial preferențial, în folosul tuturor țărilor participante, precum și al cauzei dezvoltării în continuare a cooperării economice Sud-Sud.

Totodată, România întărește colaborarea cu țările în curs de dezvoltare în cadrul „Grupului celor 77", al ONU și instituțiilor sale specializate, în promovarea intereselor lor comune, a acțiunii lor unite pentru luarea în considerare a cerințelor legitime în raporturile economice cu țările industrializate, pentru lichidarea subdezvoltării și restructurarea, pe baze echitabile, a relațiilor economice internaționale. Poziția și politica României dau curs aspirațiilor fundamentale ale țărilor respective, vital interesate în afirmarea atributelor esențiale ale ființei lor naționale, în asigurarea dezvoltării lor de sine stătătoare.

Primirea, în 1976, a României ca membru în „Grupul celor 77" a consfințit o îndelungată colaborare pe plan internațional, în spiritul năzuințelor și preocupărilor comune, a țării noastre cu statele în curs de dezvoltare, a constituit un act în care și-a găsit o consacrare firească dezvoltarea colaborării, prieteniei și solidarității acesteia cu țările în curs de dezvoltare.

În vederea întăririi solidarității și unității de acțiune a acestor state, președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru organizarea unei conferințe la nivel înalt a țărilor respective, care să stabilească noi măsuri concrete și eficiente pentru intensificarea cooperării economice reciproce, precum și o strategie comună de negociere cu țările dezvoltate, în scopul deschiderii largi a pieților în fața produselor țărilor în curs de dezvoltare, soluționării globale și echitabile a problemei datoriilor externe ale acestor țări, instaurării unei noi ordini economice internaționale.

dr. Ilie Șerbănescu

Un principiu fundamental: neamestecul în treburile interne

Așezarea relațiilor internaționale pe baze cu totul noi reprezintă una din exigențele majore ale contemporaneității, o parte componentă și un factor stimulator al procesului de mari prefaceri sociale prin care trece omenirea. De aceea, lupta pentru respectarea regulilor elementare ale legalității și eticii internaționale, pentru aplicarea neabătută, de către toate statele și față de orice stat, a principiilor coexistenței pașnice, ale egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, ale neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța constituie o condiție de bază a însănătoșirii climatului politic, a edificării unor raporturi interstatale normale, pașnice, care să permită desfășurarea favorabilă a eforturilor popoarelor spre o viață mai bună, spre progres economic și social.

Acționînd într-un înalt spirit de răspundere atît față de propriul popor, cît și față de destinele umanității, România, președintele Nicolae Ceaușescu oferă un permanent exemplu de acțiune neobosită, consacrată coexistenței pașnice, dezvoltînd relații bune cu toate statele, fără deosebire de orînduirea lor socială, cu dorința sinceră de a instaura, pretutindeni în lume, un climat de colaborare, stimă și respect, care să deschidă calea unei păci trainice, a progresului pentru toate popoarele lumii. România a așezat principiile noi de raporturi internaționale la temelia întregii sale politici externe, acționează cu consecvență pentru statornicirea lor în viața internațională.

Pentru țara noastră, dreptul fiecărei națiuni de a fi stăpînă pe propriile destine este sacru și inalienabil, iar neamestecul în afacerile interne ale altor state — un principiu fundamental al raporturilor între state. Viața a arătat adesea că, împiedicînd procesul firesc al dezvoltării de sine stătătoare a popoarelor, imixtiunea unor state în treburile interne ale altora a adus încordare și instabilitate internațională — situație favorabilă cercurilor imperialiste pentru a-și menține dominația, pentru instituirea unor zone de influență.

Subliniind importanța principiului neamestecului în treburile interne, România, președintele Nicolae Ceaușescu au permanent în vedere caracterul indivizibil al ansamblului principiilor de relații între state, faptul că acestea pot fi concepute numai aplicate integral, fără nici un fel de știrbiri. Nesocotirea sau încălcarea unuia dintre principii duce implicit la încălcarea și a celorlalte : amestecul în treburile interne sau externe ale unui stat aduce atingeri grave independenței și suveranității sale ; orice lezare adusă principiului egalității ar însemna, de fapt, și contestarea principiilor suveranității, independenței naționale și neamestecului în treburile interne, ar da posibilitatea unor țări să intervină în afacerile interne ale altora. Șeful statului român atrage atenția că nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că mai au loc, uneori în forme dintre cele mai acute, manifestări de nesocotire și încălcare a acestor principii — interesele păcii și înțelegerii internaționale impunînd condamnarea fermă și respingerea energică a oricăror asemenea încercări.

Înscrisă în Carta O.N.U., neintervenția a devenit un principiu de bază al dreptului internațional, bucurîndu-se, astăzi, de o largă recunoaștere internațională. Principiul neamestecului în treburile interne ale altui stat stă înscris în numeroase documente, precum Actul final al Conferinței general-europene, în acte constitutive ale unor organizații ca O.U.A., U.N.E.S.C.O., O.S.A. ; de asemenea, în diferite convenții internaționale, în rezoluții ale Adunării Generale a O.N.U., precum și în declarații solemne ale unor state.

Decurgînd logic din recunoașterea dreptului fiecărui stat, indiferent de mărime, la independență și suveranitate națională, la egalitate deplină în drepturi, principiul neamestecului scoate în afara legii orice imixtiune a unuia sau unor state în afacerile interne sau externe ale altui stat. Potrivit principiului neamestecului, sînt condamnabile orice acte de violență ale unui stat împotriva altui stat, orice formă de ingerință sau orice amenințare îndreptată împotriva ființei unui stat sau împotriva structurilor sale politice, economice și culturale, folosirea sau încurajarea unor măsuri economice, politice sau de orice altă natură în scopul de a constrînge un alt stat, de a subordona exercitarea drepturilor sale suverane sau pentru a obține din partea lui avantaje, de orice natură ar fi acestea (rezoluția Adunării Generale a O.N.U. nr. 2131/din 21 dec. 1965). În această lumină — relevă președintele Nicolae Ceaușescu —, orice ingerință, indiferent de forma în care se produce, inclusiv „exportul" de revoluție sau de contrarevoluție, orice încercare de a prescrie sau impune altor popoare cum să-și organizeze viața, cum să-și dezvolte economia, ce orientări să adopte pe plan internațional nu reprezintă decît lezări și negări în practică ale suveranității și independenței statelor, surse de discordie și tensiune, de animozitate și neîncredere, de pericole pentru cauza păcii. Condamnabile și incompatibile cu principiul neamestecului sînt și încercările, din ultimul timp, de ingerințe în treburile interne ale altor state, „motivate" de preocuparea pentru drepturile omului sau de aspecte privind minoritățile naționale.

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

Abordînd problema afirmării plenare în raporturile dintre state a principiilor și normelor legalității internaționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în cuvîntarea rostită la plenara din 12—14 aprilie a C.C. al P.C.R. : **„În dezvoltarea colaborării și cooperării în Europa, hotărîrile adoptate la reuniunea de la Viena, în acest an, nu trebuie, în nici un fel, să fie folosite de unele cercuri sau țări pentru amestec în treburile altor state. În fiecare din țările europene, ca de altfel din întreaga lume, sînt multe probleme economice, sociale, inclusiv umanitare, de soluționat. Nimeni nu poate pretinde că are dreptul să impună modul său de gîndire și de soluționare a problemelor. O asemenea cale este sortită eșecului și nu poate duce decît la încordare în relațiile dintre state. Numai calea colaborării pe principiile deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, întrajutorării și colaborării economice reciproc avantajoase corespunde intereselor tuturor popoarelor — și numai aceasta asigură progresul fiecărei națiuni !"**

În pofida incompatibilității sale cu normele dreptului internațional, imixtiunea, practicată într-o gamă variată de forme, constituie încă un instrument al politicii cercurilor imperialiste, al luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii, pentru instituirea de zone de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante de către unele state și grupări de state.

Modalitățile de ingerințe străine în afacerile interne și externe ale statelor merg de la amestecul în treburile politice și economice pînă la forma deosebit de gravă a intervențiilor militare. Un mijloc de presiune, de imixtiune în treburile unei țări îl constituie și practica învrăjbirii naționale, a atițării manifestărilor șovine, menite să submineze unitatea de luptă a popoarelor în apărarea drepturilor și intereselor lor. Sub acest aspect, argumentele României sînt tendințele de cultivare a învrăjbirii naționale într-un șir de țări în curs de dezvoltare, unde îndelungata dominație colonială a lăsat moștenire o seamă de probleme nerezolvate, inclusiv de ordin național. Tocmai acestea sînt întreținute de cercurile imperialiste, amplificate în mod artificial și transformate în surse de neînțelegere și tensiune. Conflictele din și între unele state africane — ca să ne limităm doar la un singur exemplu — pun în lumină faptul că aproape nu a existat situație în care să nu fi avut un rol, mai mult sau mai puțin important, aspectele de natură etnică, factorii de învrăjbire națională. Promovarea dezbinărilor naționale a fost și este încă folosită ca prilej sau pretext de amestec în treburile interne, în interesul atragerii unei țări sau alteia în sfera de influență sau dominație a diferitelor puteri.

Amestecul străin în afacerile interne sau externe ale unui stat se produce și pe canalele politico-diplomatice. Ingerințele politice se manifestă prin dezinformare, prin presiuni, recurgerea la amenințări pentru a impune soluționarea într-un anumit fel a unor probleme sau pentru a determina modificări în politica unor state. Protestele diplomatice, ultimatumurile, restrîngerea, suspendarea sau ruperea relațiilor diplomatice sînt căi predilecte pentru acest gen de imixtiune. Dar intervenția politică găsește teren de manifestare și pe plan ideologic. În acest caz, amestecul străin constă în arogarea, de către forurile oficiale ale unor state, a „dreptului" de a se pronunța, de a judeca, aprecia în probleme fundamentale, care țin exclusiv de voința suverană a popoarelor. Intervenția politico-ideologică duce la declanșarea așa-zisului „război ideologic", la propagandă neprietenoasă față de alte state, cu scopul de a slăbi încrederea cetățenilor în autoritățile lor naționale, de a le slăbi pe plan intern și extern.

Imixtiunile de natură economică se concretizează în pătrunderea și acapararea de poziții-cheie în economia altor state, în presiuni decurgînd din măsuri financiare și comerciale discriminatorii, neîndeplinirea angajamentelor asumate prin acorduri, convenții, tratate, restrîngerea sau întreruperea relațiilor economice, blocada economică etc. Scopurile urmărite prin asemenea metode se referă la stabilirea de raporturi inechitabile, neavantajoase pentru statul-partener,

schimbarea condițiilor și situației economice dintr-o țară. De cele mai multe ori, presiunile economice urmăresc mobiluri politice: acordarea ajutorului economic, promovarea relațiilor economice sînt condiționate — prin astfel de metode — de schimbări în politica altor state. Un teren propice pentru manifestarea presiunilor politice și economice îl constituie și tratatele, alianțele, organizațiile politice internaționale sau economice cu caracter suprastatal, mizîndu-se uneori pe intimidarea minorității în fața acțiunilor „unitare" ale majorității. În sfîrșit, o formă de ingerințe de natură economică o constituie practicile companiilor transnaționale. Plasate în domenii de vîrf ale științei și tehnicii actuale, corporațiile transnaționale, prin practici restrictive în comerțul cu tehnologie, fac dificil accesul multor popoare ale lumii la cuceririle tehnico-științifice moderne. Activitatea societăților transnaționale se dovedește a fi o amenințare la adresa suveranității naționale a statelor pe teritoriul cărora sînt adînc implantate; ele integrează resurse materiale și umane în afara sau pe deasupra apartenenței lor naționale și, în multe cazuri, ignoră obiectivele economico-sociale ale popoarelor din țările în care operează. Pentru a-și asigura penetrația sau menținerea pe anumite piețe, folosesc practici interzise, ca mita, corupția, amestecul în treburile interne ș. a.

Forma cea mai gravă de imixtiune în afacerile interne ale altui stat o reprezintă, firește — și România subliniază cu tărie acest aspect — intervenția militară. Aceasta se manifestă prin trimiterea de grupuri înarmate pe teritoriul altui stat pentru a declanșa, în mod artificial, un război civil (intervenție subversivă) și, apoi, implicarea directă în conflict, trimiterea de trupe pentru a înăbuși mișcări revoluționare, a schimba ordinea internă sau orientarea politică a altor state, crearea și susținerea unor regimuri antipopulare. Treburile interne ale statelor sînt, de asemenea, afectate în mod serios de existența, sub diferite pretexte, pe teritoriul lor, a bazelor și trupelor străine. Asupra statelor aflate într-o astfel de situație planează, în permanență, amenințarea intervenției, cu scopul de a determina un anumit curs în politica lor internă și externă, pericolul unor accidente cu urmări periculoase, primejdia implicării într-un conflict armat nedorit.

Pentru normalizarea relațiilor internaționale și, în general, asanarea situației de pe arena mondială, o însemnătate deosebită o are forța exemplului, respectul autoimpus al fiecărui stat față de normele dreptului internațional.

În acest sens, România aduce o contribuție proprie, activă, la cauza eliminării din viața internațională a oricăror forme de amestec străin în treburile interne ale statelor, în general, la cauza instaurării ferme, la temelia relațiilor dintre țările lumii, a coexistenței pașnice, a normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Angajat plenar în efortul dezvoltării pașnice a țării, cunoscînd din proprie experiență atît binefacerile păcii, cît și pustiirile războaielor, poporul român este vital interesat în consolidarea păcii și securității internaționale, în statornicirea, pe arena mondială, a unui climat politic de înțelegere și colaborare reciproc avantajoasă, de bună vecinătate.

Atașamentul României la cauza promovării neabătute a legalității internaționale, acțiunea sa dinamică pentru fundamentarea raporturilor internaționale pe principiile acestei legalități constituie o contribuție de seamă la realizarea sarcinii istorice de a înlocui, plenar și eficace, în sfera relațiilor dintre state „dreptul" forței prin forța dreptului.

Ilie Olteanu

Conferința pentru dezarmare de la Geneva

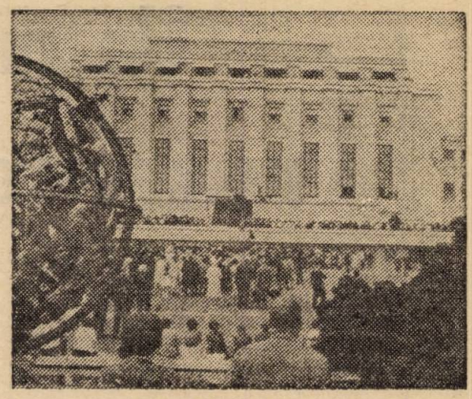

Stadiul și perspectivele negocierilor actuale

La Geneva s-au încheiat, de curînd, lucrările primei părți a sesiunii din acest an a Conferinței pentru dezarmare, organism de negocieri multilaterale, format din 40 de state membre, printre care și România. La sesiune participă, de asemenea, cu statut de observator un număr record de 25 de țări, fapt care confirmă justețea poziției de principiu promovate de țara noastră privind rolul și necesitatea atragerii contribuției tuturor statelor la eforturile vizînd realizarea unor acorduri și măsuri concrete în domeniul dezarmării.

Ca și în anii precedenți, pe agenda sesiunii sînt înscrise un ansamblu cuprinzător de probleme și teme de negociere, precum interzicerea experiențelor nucleare, încetarea cursei înarmărilor nucleare și trecerea la dezarmarea nucleară, prevenirea unui război nuclear, garanții de securitate pentru țările neposesoare de arme nucleare din partea statelor care dețin asemenea arme, preîntîmpinarea cursei înarmărilor în spațiul cosmic, interzicerea armelor chimice, radiologice și altor arme sau sisteme de arme de distrugere în masă, elaborarea unui program global de dezarmare.

Conferința și-a început și desfășurat lucrările după ce, la cea de-a treia sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U., din 1988, consacrată dezarmării — deși s-au abordat în întreaga lor complexitate problematica dezarmării și eforturile din acest domeniu, evidențiindu-se unele elemente și aspecte prioritare — nu s-a reușit convenirea unui document final cuprinzător, de consens, care să ofere o evaluare realistă de ansamblu și linii directoare de acțiune în viitor. Totodată, sesiunea a debutat în condițiile în care, în ultimul timp, s-au produs unii pași pozitivi în direcția unor măsuri concrete de dezarmare, precum Tratatul sovieto-american privind eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune și trecerea la aplicarea lui, inițierea de negocieri privind dezarmarea convențională în Europa, măsurile de reducere unilaterală a armamentelor, efectivelor și bugetelor militare anunțate și realizate de România, măsuri urmate de alte țări socialiste.

România — propuneri și inițiative concrete, pe baza unei abordări unitare și cuprinzătoare a problematicii dezarmării

Dezbaterile generale ale Conferinței au evidențiat prioritatea pe care statele membre, comunitatea internațională, în ansamblul ei, o acordă convenirii și realizării unor măsuri efective în domeniul dezarmării. A fost subliniată, totodată, cerința ca problematica dezarmării să fie examinată și să facă obiectul negocierii de măsuri concrete, sub toate aspectele sale, ținîndu-se seama de interesele de securitate ale tuturor statelor.

Paralel cu dezbaterile generale din plenară, un accent deosebit s-a pus, în cadrul sesiunii, pe creșterea caracterului Conferinței drept cadru de negocieri efective, prin constituirea de comitete speciale, grupuri de lucru și consultări și a altor structuri de activitate cu participarea tuturor delegațiilor statelor membre, precum și a delegațiilor altor țări interesate, cu statut de observator.

Delegația română la Conferință a acționat intens pentru prezentarea și pro-

movarea poziţiilor ţării noastre, a iniţiativelor tovarăşului Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, privind oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, şi trecerea la dezarmare, eliminarea primejdiei de război şi asigurarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor, la existenţă, la libertate şi independenţă, la viaţă şi la pace. Subliniindu-se importanţa şi necesitatea unei abordări unitare, cuprinzătoare, a dezarmării, a fost prezentat conceptul românesc privind realizarea unui program global de dezarmare, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară, care să cuprindă, totodată, măsuri de eliminare a armelor chimice, a altor arme de distrugere în masă, precum şi de reducere a armamentelor convenţionale, a efectivelor şi bugetelor militare. S-a evidenţiat că pacea şi securitatea internaţională nu pot fi asigurate acţionîndu-se în mod izolat pentru eliminarea doar a unora sau altora dintre armele nucleare sau chimice şi nici prin aşa-numita „descurajare nucleară" sau alte concepţii care promovează cursa înarmărilor. Dimpotrivă, securitatea se poate realiza numai prin dezarmare, în toate domeniile, prin interzicerea şi eliminarea concomitentă, într-un proces coerent, a armelor nucleare, chimice şi altor arme de distrugere în masă. Au fost prezentate propuneri şi iniţiative privind toate problemele dezarmării, direcţiile de acţiune a statelor în vederea soluţionării lor, prin eforturi susţinute la toate nivelele — multilateral, regional, bilateral — şi în toate forurile de negociere, printre care Conferinţei de la Geneva îi revin un rol prioritar şi o responsabilitate deosebită. S-a insistat, în mod special, ca, în cadrul Conferinţei, să se pună bazele unui proces efectiv de dezarmare nucleară şi chimică, care să se desfăşoare simultan, să fie negociate şi adoptate măsuri care să ducă la eliminarea totală a armelor nucleare, chimice şi a altor arme de distrugere în masă, la interzicerea acestor arme şi distrugerea stocurilor existente.

În contextul specific al Conferinţei de la Geneva, delegaţia română a subliniat că o abordare unitară, cuprinzătoare, a dezarmării impune, de asemenea, măsuri vizînd asigurarea condiţiilor şi bazelor organizatorice necesare, a unor structuri de negociere adecvate, pentru examinarea de fond şi negocierea tuturor problemelor importante înscrise pe agenda sesiunii, în primul rînd a celor privind dezarmarea nucleară.

În ceea ce priveşte problematica nucleară, nici la această primă parte a sesiunii anuale a Conferinţei de la Geneva, nu s-a depăşit stadiul abordărilor de ordin general, în şedinţele plenare. Numeroase delegaţii au subliniat, în acest context, importanţa propunerii unor ţări nealiniate de convocare a unei conferinţe internaţionale de amendare a Tratatului din 1963 privind interzicerea experienţelor nucleare în atmosferă, apă şi spaţiul cosmic, prin extinderea acestuia şi asupra mediului subteran, în care, în prezent, continuă să aibă loc experienţe. De asemenea, a fost subliniată necesitatea trecerii la realizarea efectivă a mandatului Conferinţei vizînd negocierea şi convenirea unor acorduri şi măsuri concrete de dezarmare nucleară, îndeosebi în perspectiva celei de-a patra conferinţe, din 1990, de examinare a aplicării Tratatului de neproliferare a armelor nucleare şi a celei de a treia conferinţe, din septembrie 1989, de examinare a aplicării Tratatului privind interzicerea amplasării de arme nucleare şi a altor arme de distrugere în masă pe fundul mărilor şi oceanelor şi în subsolul acestora. După cum este cunoscut, aceste tratate au înscrise, în prevederile lor, referiri speciale la obligaţia statelor, îndeosebi a celor posesoare de arme nucleare, de a continua, cu bună credinţă, negocierile şi de a realiza măsuri efective de dezarmare nucleară. Cu toate insistenţele şi eforturile depuse, îndeosebi de către delegaţiile ţărilor socialiste, neutre şi nealiniate, precum şi de către unele delegaţii occidentale, nu s-a reuşit constituirea unor comitete speciale sau a altor structuri de examinare concretă şi negociere privind punctele de pe agenda sesiunii care privesc dezarmarea nucleară.

Anumiţi paşi în direcţia unui consens s-au întreprins privind crearea unui comitet special asupra interzicerii experienţelor nucleare şi în legătură cu mandatul acestuia, fără, însă, a se contura, cu certitudine, realizarea unui acord efectiv în această problemă, la cea de-a doua parte a sesiunii din acest an.

Sînt de semnalat, totuşi, unele progrese în examinarea de către Conferinţă a problemei verificării, ce s-ar putea pune în legătură cu acorduri de limitare şi interzicere a experienţelor nucleare. Un grup ad-hoc de experţi, care funcţionează, de mai mulţi ani, ca organ al Conferinţei, a elaborat, în linii generale, cadrul organizatoric şi funcţional pentru realizarea unui experiment internaţional, începînd cu anul 1990, de detectare şi identificare a experienţelor nucleare prin mijloace seismice, folosindu-se parametri perfecţionaţi, respectiv date de „nivelul doi". În perspectivă, se are în vedere constituirea unui sistem internaţional de control, prin schimb de date, cu participarea unor staţii seismice şi centre naţionale, precum şi a patru centre internaţionale, prin folosirea unor mijloace perfecţionate de înregistrare, transmitere la distanţă şi analiză.

În ceea ce priveşte preîntîmpinarea cursei înarmărilor în spaţiul cosmic, comitetul special, care a funcţionat cu intermitenţe şi la precedentele două sesiuni anuale, continuă să nu aibă un mandat de negocieri efective, datorită poziţiei delegaţiilor ţărilor occidentale care consideră că ar fi necesară, în continuare, o examinare preliminară, de ansamblu, a situaţiei existente. Delegaţia S.U.A. continuă să susţină teza că acordurile şi reglementările existente, multilaterale şi bilaterale (sovieto-americane), ar fi suficiente, problema fiind doar aplicarea lor. În aceste condiţii, propunerile şi iniţiativele concrete prezentate pînă acum, îndeosebi de ţările nealiniate şi neutre, precum şi de ţările socialiste, care vizează înfăptuirea mandatului definit prin rezoluţii ale Adunării Generale a O.N.U. — respectiv negocierea unuia sau mai multor acorduri internaţionale, care să garanteze, efectiv, preîntîmpinarea, sub toate aspectele, a extinderii cursei înarmărilor în spaţiul cosmic — continuă să nu constituie obiectul unor negocieri concrete.

Comitetul special pentru armele chimice şi-a reluat şi continuat lucrările în această parte a sesiunii, fără însă a înregistra progrese de substanţă, semnificative, care să fie înscrise în textul evolutiv al proiectului de convenţie privind interzicerea şi eliminarea acestor arme. Astfel, deşi recenta Conferinţă de la Paris privind armele chimice a făcut apel la Conferinţa de la Geneva să urgenteze negocierile, în fapt se înregistrează o lipsă de progres în probleme esenţiale, inclusiv verificarea. În acelaşi context, s-au semnalat anumite tendinţe, îndeosebi la delegaţii ale unor ţări occidentale, de a introduce concepte şi accente noi, îndeosebi din categoria aşa-numitelor „măsuri interimare", cum ar fi ideea asigurării neproliferării armelor chimice, iar, în acest scop, a controlului exporturilor de substanţe şi tehnologii, care, într-o asemenea optică, ar putea facilita accesul la arma chimică. Numeroase delegaţii, îndeosebi cele ale ţărilor nealiniate, combat o asemenea tendinţă, subliniind că cea mai bună cale în direcţia nerecurgerii la armele chimice şi a lichidării acestora este negocierea şi realizarea convenţiei de interzicere generală, odată cu măsuri de dezarmare şi în alte domenii, îndeosebi de dezarmare nucleară, şi nu „măsurile interimare" care nu ar face decît să menţină sau chiar să permită agravarea situaţiei existente, afectînd, totodată, cooperarea paşnică internaţională în domeniul chimic.

Comitetul privind armele radiologice a continuat negocierea, în grupuri de lucru distincte, a două documente conţinînd elemente de bază pentru o reglementare privind interzicerea atacurilor asupra instalaţiilor nucleare paşnice, atacuri care ar putea avea, ca rezultat, efecte similare celor produse de armele radiologice. În cadrul negocierilor, unele delegaţii, îndeosebi ale ţărilor nealiniate, au evocat necesitatea lărgirii preocupărilor din acest domeniu, prin introducerea conceptului de folosire şi amplasare, în scopuri ostile, a deşeurilor radioactive şi iniţierea de negocieri vizînd norme prohibitive corespunzătoare.

Numeroase delegaţii, printre care şi cea a ţării noastre, au subliniat, de asemenea, necesitatea şi urgenţa examinării aprofundate, de către Conferinţă, a problemei producerii de tipuri şi sisteme de arme de distrugere în masă bazate pe principii noi, cum sînt laserele, propagarea de unde, emiterea de particule şi altele, în vederea identificării căilor şi stabilirii modalităţilor de oprire a acestui curs periculos.

Elaborarea Programului global de dezarmare a făcut, şi în această primă parte a sesiunii anuale, obiectul unor negocieri intense în cadrul unui comitet special şi al unor grupuri de negociere, realizîndu-se unele progrese în ajungerea la formulări care să poată întruni consensul, îndeosebi în probleme privind obiectivele, priorităţile, zonele de pace şi zonele denuclearizate, verificarea, legătura dintre dezarmare şi securitatea internaţională. Numeroase delegaţii au subliniat că, numai prin eforturi deosebite şi abordare constructivă din partea tuturor membrilor Conferinţei, forumul de la Geneva îşi va putea îndeplini mandatul de a prezenta proiectul de program global convenit în toate elementele sale, sesiunii din acest an a Adunării Generale a O.N.U.

Cea de-a doua parte a sesiunii din acest an a Conferinţei pentru dezarmare îşi va începe lucrările la 13 iunie.

George Chirilă

N.A.T.O.

Aliații mai divizați ca oricînd

În centrul actualității se află, în continuare, cel mai acut diferend interatlantic din 1966, data ieșirii Franței din structura integrată a alianței. Mediile olandeză, norvegiană și canadiană, în problema armelor nucleare tactice, urmăresc găsirea unui compromis, înaintea reuniunii la nivel înalt de la Bruxelles (29—30 mai).

Pînă la ora la care scriem, Alianța nord-atlantică nu a reușit să dea răspuns celor două probleme care o dezbină: conceptul strategiei integrate față de țările din Europa de răsărit — problema dacă trebuie modernizate sau nu armele nucleare cu rază scurtă de acțiune pentru a le înlocui pe cele ce vor ieși din serviciu în 1995 și, pe de altă parte, acceptarea sau nu a organizării unor negocieri în problema armelor nucleare tactice.

NATO traversează o perioadă de criză. Instituțională — existența Grupului de Planificare Nucleară (G.N.P.) o incriminează în fața opiniei publice, ce consideră că ar trebui regîndită. Conceptuală — suportul teoretic elaborat în anii '60, precum „represaliile masive", „riposta flexibilă", „descurajarea nucleară" etc., nu mai corespunde situației actuale. Ajustarea la realități a declanșat un proces complex de negocieri și consultări dificile, pentru că — fapt incontestabil — NATO caută o cale care să-i asigure continuitatea existenței. Numai că, în prezent, la 40 de ani de la crearea alianței, în relațiile Est-Vest și în situația de pe continentul european s-au produs schimbări, iar, pe plan internațional, bipolarismul este înlocuit, treptat, prin apariția mai multor centre de putere — Piața comună, Japonia, mișcarea țărilor nealiniate. Paralel cu creșterea forței economice și politice a țărilor din Europa occidentală, relațiile cu SUA nu mai sînt aceleași ca în trecut, prima încercînd să pună capăt situației de a asculta de alții în problemele apărării.

Poziția și interesele aliaților de pe cele două coaste ale Atlanticului nu mai coincid. Programele de modernizare întreprinse de NATO — ai căror fervenți partizani sînt SUA și Marea Britanie — reprezintă, de fapt, o acumulare de armamente, care contravin spiritului acordului INF și au o influență negativă asupra negocierilor reluate la 5 mai, la Viena, privind reducerea forțelor convenționale din Europa.

Starea de spirit a opiniei publice vest-europene este de asemenea natură, încît tot mai multe guverne din aceste țări și-au dat seama că nu pot refuza apelurile țărilor participante la Tratatul de la Varșovia de a se negocia o reducere și eliminare a rachetelor tactice și că, oricum, Pactul nord-atlantic va avea nevoie de mai puține arme nucleare tocmai datorită tratativelor, în curs de desfășurare, privind reducerea forțelor convenționale. Astfel, RFG și Belgiei li s-au alăturat Norvegia, Italia, Spania, Grecia, Danemarca, Turcia.

„Zilele acestea — scria «International Herald Tribune» — se înregistrează o mare nervozitate la nivel înalt în legătură cu pericolele pe care le implică dispariția sprijinului acordat NATO de opinia publică de ambele părți ale Atlanticului. Acest lucru a fost exprimat în cursul recentei reuniuni a Comisiei trilaterale, la Paris". La rîndul său, agenția „DPA" din RFG opina că „disputa dintre Bonn și aliații săi anglo-americani reflectă o criză a conceptului «ripostei flexibile»". Ziarele britanice recunoșteau că s-a înrăutățit criza din interiorul NATO, după întîlnirea dintre cancelarul vest-german, Helmut Kohl, și premierul britanic Margaret Thatcher (1 mai, în localitatea vest-germană Deidesheim); dezacordul dintre partenerii NATO ar putea să creeze cea mai adîncă disensiune din cadrul alianței din întreaga sa existență de 40 de ani — aprecia presa britanică —, cu atît mai mult cu cît cercuri deosebit de largi ale opiniei publice, dintr-o serie de state membre ale alianței nord-atlantice, consideră că securitatea acestor țări poate fi asigurată nu pe calea noilor arme, ci pe aceea, realistă, a reducerii la niveluri cît mai mici a tuturor armelor nucleare, a tuturor armelor de orice fel. „Dacă s-ar desfășura pe mare mai multe rachete tip Tomahawk — adică rachetele de croazieră care sînt eliminate în prezent de pe sol —, multă lume ar considera că NATO eludează termenii Tratatului INF" — conchidea (în numărul său 30819) „The Financial Times". Prelungirea disputei interatlantice este pusă în lumină și de articolul redacțional din ultimul număr al săptămînalului vest-german „Die Zeit", care se pronunță pentru negocieri de dezarmare care să includă și categoria armelor cu rază scurtă de acțiune, precum și pentru intensificarea acțiunilor opiniei publice împotriva preconizatei staționări de noi rachete nucleare cu rază scurtă de acțiune în RFG.

Din Washington, corespondentul agenției spaniole „EFE" transmitea, la 2 mai, că SUA pun sub semnul îndoielii posibilitatea soluționării disputei din cadrul NATO înaintea întîlnirii la nivel înalt a Alianței nord-atlantice, de la sfîrșitul acestei luni. Sursa scepticismului au constituit-o precizările purtătorului de cuvînt al Casei Albe, Marlin Fitzwater, care sublinia că SUA continuă să refuze să negocieze cu URSS reducerea acestui tip de arme și că „se va menține pe o poziție fermă". Numai că, două zile mai tîrziu, același afirma că Washingtonul depune, în continuare, eforturi în vederea realizării unui „compromis" pînă la reuniune și că discuțiile vor fi, ulterior, continuate, în cazul în care nu se va ajunge la un acord. De fapt, între 2 și 4 mai, în capitala federală, se aflase premierul Norvegiei, Gro Harlem Brundtland, care a încercat o misiune de mediere pe lîngă președintele George Bush. În găsirea unei „formule magice" de compromis s-au angajat și premierul Olandei (demisionar), Ruud Lubbers, și cel al Canadei, Brian Mulroney, în zilele următoare. O oarecare presiune asupra Administrației americane o exercită și unii membri democrați ai Congresului: la 5 mai, senatorul Sam Nun și deputatul L. Aspin au cerut începerea de negocieri concomitente privind reducerea forțelor armate convenționale și a rachetelor cu rază scurtă în Europa. Dar aceștia nu s-au străduit să înlăture pretextele pe care le invocă oficialitățile NATO pentru a justifica menținerea armelor nucleare tactice, specificînd că ele nu trebuie eliminate complet și că așteaptă din partea Bonn-ului asigurări în legătură cu înlocuirea rachetelor de tip „Lance" cu arme mai moderne, de fabricație, bineînțeles, americană.

Promisiuni (încă vagi, înaintea vizitei secretarului de stat american, James Baker, la Moscova, între 10—11 mai) de negocieri și „asigurări" vest-germane (ferme) privind modernizarea — acestea par a constitui miezul unui compromis care ar salva aparențele, dar care este inacceptabil opiniei publice europene și internaționale, tot mai angajată pe făgașul denuclearizării Europei și asigurării securității depline a tuturor statelor.

Doina Topor

Belgia. 50 000 de locuitori ai Bruxellesului, printre care și membri ai Parlamentului, s-au adunat în centrul orașului, în semn de protest față de programele de modernizare a armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune, preconizate de N.A.T.O.

R.F. Germania. Aspect de la marșul de primăvară pentru pace, desfășurat în nordul Bavariei și care a culminat cu o manifestație antinucleară la Nürnberg, la care au participat peste 10 000 de persoane

WELLINGTON

Reconfirmare a poziției antinucleare

La sfîrșitul lunii aprilie, premierul neozeelandez David Lange a declarat că țara sa intenționează să se retragă, oficial, din Consiliul Tratatului de securitate ANZUS (semnat în septembrie 1951 cu Australia și Statele Unite). Primul ministru și-a argumentat opțiunea prin diferențele fundamentale existente între pozițiile susținute de țara sa și cele ale S.U.A.

Anunțul șefului guvernului laburist de la Wellington a fost făcut cu ocazia unei scurte vizite pe care a efectuat-o în Statele Unite, în drum spre Canada. Într-un amplu discurs de politică externă, rostit la New York, David Lange a relevat, între altele, că alianța de securitate între Noua Zeelandă și S.U.A. este „literă moartă", iar „pozițiile noastre în probleme nucleare nu pot fi reconciliate". Asemenea precizări tranșante le regăsim și în declarațiile premierului făcute postului de televiziune N.B.C., unde a afirmat că „prețul venirii mele la Washington este condiționat de acceptarea, în porturile țării mele, a navelor cu încărcătură nucleară. Este o politică — a adăugat Lange — pe care noi, în Noua Zeelandă, nu o acceptăm. Nu ne vom cumpăra drumul către Casa Albă. Voi merge la Washington doar în ziua în care această călătorie nu va însemna o abandonare a politicii noastre antinucleare". Menționăm că primului ministru i s-a refuzat venirea în capitala Statelor Unite, dar, în același timp, Administrația americană a acceptat primirea la Washington a lui Don Mckinnon, unul din liderii Partidului Național, de opoziție. Atitudinea Administrației americane față de guvernul de la Wellington este, de fapt, o replică la mai vechi diferende dintre cei doi foști aliați (în pactul ANZUS) și, deopotrivă, o tentativă de a sprijini opoziția neozeelandeză, în perspectiva alegerilor generale care ar urma să aibă loc anul viitor.

Despre ce diferende este vorba? În primul rînd, în februarie 1985, proaspătul premier David Lange (aflat la conducerea guvernului laburist — pînă atunci în opoziție — doar de șapte luni) a refuzat „vizita" unui vas american în apele Noii Zeelande. Refuzul a constituit o confirmare a sentimentelor antinucleare ale

Premierul David Lange: „în probleme nucleare, pozițiile fundamentale ale Noii Zeelande și S.U.A. nu pot fi reconciliate"

neozeelandezilor și respectarea unor opțiuni de politică externă relevate în timpul campaniei electorale din 1984. Dar, la Washington, gestul a fost considerat „o chestiune cu grave implicații". În această interpretare trebuie luat, desigur, în calcul faptul că „blocajul" venea tocmai din partea unui aliat. A urmat o serie întreagă de fricțiuni, mai mult sau mai puțin fățișe; cert este, însă, că „cei trei" nu s-au mai întîlnit potrivit tradiției în Consiliul pactului ANZUS, iar manevrele militare bianuale au fost anulate. În august 1986, Statele Unite au decis să înceteze „angajamentul de securitate față de Noua Zeelandă". Acesta a fost considerat drept momentul culminant al diferendelor dintre „cei doi".

Consecvent liniei sale politice de „dezangajare" în domeniul nuclear, guvernul neozeelandez prezintă Parlamentului țării proiectul de lege privind „zona denuclearizată, dezarmarea și controlul armamentelor" — aprobat de forul legislativ în iunie 1987. Se conferea, astfel, un suport juridic obiectivelor majore ale politicii externe a Wellingtonului, cu semnificative implicații atît pe plan local, cît și regional (în Pacificul de Sud). Reamintim că legea stipulează interzicerea achiziționării, staționării, testării „mijloacelor explozive nucleare" pe teritoriul țării. Articolele 9 și 11 se referă la interdicția intrării în porturile și apele teritoriale neozeelandeze a navelor cu propulsie atomică sau cu încărcătură nucleară. Este interzisă, de asemenea, pătrunderea, în spațiul său aerian, a avioanelor purtătoare de același tip de arme.

Actul legislativ adoptat a fost interpretat, la Washington, drept o „sfidare" la adresa S.U.A., cu impact substanțial asupra alianței militaro-politice ANZUS. În acest context, nu este surprinzător faptul că Administrația a refuzat primirea la Casa Albă a primului ministru David Lange, la fel cum, ca o „continuitate" a presiunilor față de guvernul de la Wellington și a încercărilor de amestec în treburile interne ale țării, Statele Unite încurajează Partidul Național — din opoziție — care se află într-o aprigă campanie împotriva conducerii laburiste. Nu mai este multă vreme pînă la alegerile generale, iar liderii opoziției au promis că, în cazul unei victorii, vor readuce Noua Zeelandă în ANZUS, restabilind, astfel, angajamentele militare cu Washingtonul. În plan intern, Partidul Național încearcă să exploateze unele dificultăți economice (îndeosebi în privința șomajului) cu care se confruntă țara sub conducerea guvernului laburist, în tentativa de a-și cîștiga electoratul de partea sa.

Presa locală relatează, însă, că „opțiunea antinucleară" a laburiștilor a constituit și la alegerile din august 1987 un „punct forte" care le-a adus, pentru a doua oară, victoria. Platforma politică a Partidului Laburist în domeniul dezarmării se bucură de un puternic sprijin în rîndul populației ale cărei „sentimente antiatomice" sînt binecunoscute, îndeosebi prin împotrivirea față de experiențele nucleare de pe atolul Mururoa (din sudul Pacificului). Nu trebuie uitat nici faptul că Noua Zeelandă face parte din zona denuclearizată cea mai întinsă de pe glob, instituită prin Tratatul de la Rarotonga, semnat de 13 state din regiune.

Mihaela Brumă

În această săptămînă...

Beirut. Eforturi politice pe același fond de tensiune

Zilele trecute, capitala libaneză a fost supusă, din nou, unor puternice tiruri de artilerie, atît în sectorul de vest, cu populație majoritară musulmană, cît și în zona litoralului, circa 200 de persoane fiind ucise sau rănite. În ultimele două luni, de cînd luptele s-au intensificat, peste 300 de persoane și-au pierdut viața, mai mult de 1 000 fiind rănite.

Potrivit martorilor oculari, recentele confruntări au fost cele mai distrugătoare din ultimele 10 zile, frecvența tirurilor fiind, în unele perioade, de 30 de proiectile pe minut. În aceste condiții, pagubele materiale au fost apreciate „ca enorme", locuitorii capitalei fiind nevoiți să se refugieze în subsoluri, autovehiculele sau alte bunuri fiind abandonate în grabă. În timpul duelurilor de artilerie, au fost lovite sediile celor două guverne libaneze (civil și militar), ale unor agenții de presă, ministerul apărării, ambasadele Braziliei și Italiei.

Referindu-se la această situație deosebit de preocupantă, secretarul general al Ligii Arabe, Chedli Klibi, a adresat părților beligerante apelul de a pune capăt conflictului și de a respecta încetarea focului — hotărîtă la 28 aprilie la Tunis de Consiliul amintitei ligi —, pentru ca grupul de observatori arabi, format din 312 membri, să-și poată începe misiunea în următoarele zile. De notat că, în cadrul eforturilor de soluționare a crizei libaneze, ce s-au intensificat în ultima vreme, reprezentanți ai Ligii Arabe au avut, la Damasc, convorbiri cu o delegație a patru partide politice libaneze în legătură cu aplicarea încetării focului. Cu acel prilej, partea libaneză a prezentat un memorandum cu propuneri privind modalitățile de înfăptuire a armistițiului și a reafirmat sprijinul față de deciziile Ligii Arabe. Una din aceste grupări politice — Partidul Socialist Progresist (P.S.P.) — a condiționat acceptarea încetării focului de trimiterea unor observatori arabi care să supravegheze porturile țării, pentru a împiedica pătrunderea navelor cu armament, de reluarea activității Comitetului pentru problemele securității — alcătuit din reprezentanți ai mișcării șiite „Amal", P.S.P. Forțelor Libaneze (coaliția milițiilor creștine) și ai Armatei libaneze (conduse de generalul Aoun) —, precum și de „închiderea imediată" a Biroului de informații al Israelului de la Dbaye (sectorul creștin al Beirutului).

ORIENTUL MIJLOCIU

Pași pozitivi și atitudini negative

Procesul de pace din Orientul Mijlociu, despre a cărui desfășurare actuală se vorbește tot mai mult, înregistrează, în continuare, anumiți pași salutari, făcînd să sporească speranța într-o posibilă și nu prea îndepărtată soluționare a complexului de probleme ce grevează, de vreme îndelungată, existența normală a tuturor popoarelor regiunii. Din păcate, optimismul generat de gesturile constructive nu își găsește confirmarea firească printr-o solicitudine egală din partea și a unora, și a altora dintre cei direct interesați. Rigiditatea, cantonarea mai departe pe poziții de respingere a priori **a oricăror concesii reciproce, fac să se iroseasă eforturile de bunăvoință, tărăgănînd sau chiar blocînd dezvoltarea favorabilă așteptată.**

Printre pașii pozitivi înregistrați, în cursul săptămînii trecute, se evidențiază, în mod deosebit, precizările și propunerile expuse presei, la Paris, de șeful statului palestinian independent, Yasser Arafat, la sfîrșitul convorbirilor avute cu președintele francez Mitterrand și cu primul ministru Rocard. Aceste precizări și propuneri au stîrnit un viu interes nu numai în rîndurile mass-mediei internaționale, dar și în numeroase cercuri guvernamentale occidentale, inclusiv în Statele Unite ale Americii, lăsînd să se întrevadă posibilitatea desfășurării, în viitor, a unei activități politico-diplomatice largi pe tema în cauză.

După vizitele oficiale întreprinse, în ultima vreme, de Yasser Arafat, la Madrid și Roma, capitala franceză a constituit o nouă etapă din seria convorbirilor la nivel înalt avute de liderul palestinian în țările Comunității vest-europene care, așa cum se știe, manifestă disponibilitate evidentă față de eforturile menite să găsească căile adecvate soluționării vechiului conflict din Orientul Mijlociu, cu problematica sa de bază : autodeterminarea palestiniană și asigurarea, în context, a securității tuturor popoarelor din regiune.

Invitarea oficială la Paris a lui Yasser Arafat, de către președintele Mitterrand, a produs iritare în rîndul cercurilor conducătoare din Israel, guvernul acestei țări adresînd, în prealabil, guvernului francez, un protest energic. Dar conducerea franceză nu s-a lăsat influențată nici de diligențele guvernului israelian, nici de manifestațiile și întrunirile de protest ale unor asociații evreiești de la Paris, vizita liderului palestinian desfășurîndu-se, așa cum fusese proiectată, începînd de la data de 2 mai. La încheierea convorbirilor, ambele părți și-au exprimat satisfacția pentru spiritul deschis și pozitiv în care ele au avut loc, pentru clarificările și propunerile constructive discutate cu acest prilej.

În cursul conferinței de presă ținute la Paris, răspunzînd întrebărilor ziariștilor, Yasser Arafat a făcut o serie de precizări în scopul risipirii oricăror îndoieli privind poziția palestiniană față de existența statului Israel. El a expus, în continuare, unele propuneri concrete în scopul demarării negocierilor globale arabo-israeliene și organizării conferinței internaționale de pace.

Recunoașterea dreptului la existență a statului Israel, în paralel cu un stat palestinian independent, a fost făcută, implicit și explicit, atît la sesiunea de la Alger din noiembrie 1988 a Consiliului Național Palestinian, în documentele adoptate de acesta, cît și la reuniunea de la Geneva a Adunării Generale a O.N.U., o lună mai tîrziu, de însuși Yasser Arafat. În continuare, această poziție a fost reiterată în diverse alte ocazii, risipind, în general, toate îndoielile și temerile aliaților și prietenilor Israelului din lumea occidentală. Cercurile conducătoare din Israel, care își bazaseră pînă atunci întreaga propagandă împotriva O.E.P. tocmai pe nerecunoașterea de către palestinieni a existenței statului israelian, au ripostat agitînd, ca o sperietoare, Carta din 1964 de întemeiere a Organizației pentru Eliberarea Palestinei, care, într-adevăr, conținea o astfel de prevedere. Ar fi însă de amintit, în această ordine de idei ,că O.E.P. de astăzi nu mai este, de mult, O.E.P. de-acum un sfert de veac, la a cărui constituire, de către notabilități palestiniene, sub egida conducerii Ligii Arabe de atunci, n-au participat organizațiile militante și liderii actuali, integrarea lor producîndu-se mai tîrziu. Dar, făcînd abstracție de acest fapt, anacronismul Cartei din 1964

Una din demonstrațiile desfășurate în teritoriile arabe împotriva forțelor israeliene de ocupație

În această săptămînă...

Delhi. „Pentru pace, securitate și dezvoltare în zona Asiei și Pacificului"

Timp de trei zile — 26-29 aprilie — în capitala Indiei, reprezentanți ai unor organizații guvernamentale și parlamentare, oameni de știință, diplomați din 14 state au participat la o conferință internațională pe tema „Pentru pace, securitate și dezvoltare în zona Asiei și Pacificului".

Au fost examinate probleme referitoare la evoluția politică din regiune, perspectivele destinderii și dezarmării, extinderea cooperării economice în zonă și în întreaga lume, căile de instaurare a unei păci trainice și a unor relații de bună vecinătate în această parte a globului. Reliefînd faptul că în atenția participanților au stat problematica dezarmării, ca și o serie de aspecte legate de soluționarea conflictelor regionale exclusiv prin mijloace pașnice, ministrul indian al afacerilor externe, Narasimha Rao, a subliniat că dezarmarea și coexistența pașnică reprezintă singura alternativă la pericolul distrugerii omenirii. Stările conflictuale — a arătat el — trebuie soluționate nu prin forța armelor, ci la masa tratativelor.

În prezent, popoarele lumii, inclusiv cele ale țărilor din zona Asiei și Pacificului, sînt hotărîte să acționeze cu mai multă fermitate pentru punerea în aplicare a unei politici bazate pe principiile coexistenței pașnice, bunei vecinătăți și cooperării — a declarat, în timpul conferinței, Sonja Davies, președinte al Comitetului pentru afaceri externe și apărare al parlamentului Noii Zeelande. Remarcînd că acest obiectiv nu este ușor de atins, datorită deosebirilor existente, pe diverse planuri, între state, reprezentanta neozeelandeză a menționat că eforturile în această direcție pot fi facilitate prin sporirea contactelor la toate nivelurile, prin efectuarea unui larg schimb de păreri, a unui dialog constructiv.

Declarația adoptată la încheierea conferinței subliniază necesitatea lichidării tuturor bazelor militare străine din această parte a planetei, a reglementării conflictelor regionale la masa tratativelor, prin negocieri între părțile interesate și fără amestec din afară, a transformării Oceanului Indian într-o zonă a păcii, a creării unei lumi fără arme nucleare.

devenise evident în urma documentelor adoptate de Consiliul Național Palestinian la istorica sesiune, de la Alger, din noiembrie 1988.

„Așa cum am mai spus, Declarația de independență (a statului palestinian) preconizează o soluție bazată pe existența a două state. Astfel, Carta a devenit caducă", declara Yasser Arafat la amintita conferință de presă de la Paris. Răspunzînd întrebării dacă Consiliul Național Palestinian (C.N.P.) va abroga Carta, președintele palestinian a precizat : „C.N.P. și-a exprimat clar poziția adoptînd Declarația de independență bazată pe soluția cu două state. Nu este vorba de o decizie politică, care poate evolua sau se poate schimba potrivit programelor politice, ci de o linie strategică enunțată de Declarația de independență, pe care nimeni nu o poate schimba".

În continuare, Yasser Arafat a expus o nouă inițiativă privind negocierile de pace, menționînd : „Dacă Israelul continuă să respingă ideea unei conferințe internaționale, am propus să fie constituită o delegație arabă comună, prezidată de Egipt". Această delegație (din care va face parte Iordania, Siria, Libanul, statul Palestina și Egiptul) ar urma să contacteze oficialitățile franceze în vederea pregătirii conferinței internaționale. Arafat a mai afirmat, cu acest prilej, că, în legătură cu recunoașterea dreptului la „existență a statului Israel", este gata să dea Israelului „toate garanțiile, pentru a nu mai exista temeri". El și-a încheiat conferința de presă prin următorul apel : „Cerem Israelului să participe la o conferință internațională. În jurul unei mese de negocieri, orice parte poate să ridice orice problemă".

Noile precizări și propuneri făcute la Paris de Yasser Arafat au fost primite în mod favorabil nu numai de opinia publică internațională, ci și de unele cercuri guvernamentale occidentale. Purtătorul de cuvînt al guvernului francez a afirmat că președintele Franței este satisfăcut de precizările lui Yasser Arafat privind Carta O.E.P., de clarificările în legătură cu interpretarea celor două documente (Carta din 1964 și Declarația de Independență din 1988). Statele Unite consideră precizarea liderului palestinian — că, în prezent, Carta O.E.P. a devenit caducă — drept „un pas în direcția cea bună", declara purtătorul de cuvînt al Departamentului de stat, subliniind: „Considerăm că ea vine să întărească declarația sa precedentă, recunoscînd dreptul Israelului la existență". Ministrul spaniol al afacerilor externe, Fernandez Ordonez, vorbind despre implicarea guvernului său în procesul de pace din Orientul Mijlociu, a menționat că premierul israelian Shamir (care va vizita Spania în ultima decadă a acestei luni, urmînd imediat călătoriei sale la Londra) ar trebui să ia în serios realitatea unor negocieri cu O.E.P., în contrapartidă la propunerile lui Arafat.

În Israel, precizările și propunerile președintelui palestinian au stîrnit reacții controversate. Primul ministru Shamir a căutat să le minimalizeze, criticîndu-l pe șeful statului francez pentru că s-a întreținut cu Arafat. La rîndul său, ministrul apărării, Yitzhak Rabin, situîndu-se pe o poziție asemănătoare, a afirmat că, oricum, „O.E.P. nu și-a schimbat poziția", deoarece „dorește să creeze un stat palestinian în Cisiordania, Gaza și Ierusalimul de est", declarație ce confirmă, vrînd-nevrînd, poziția unora din cercurile conducătoare israeliene de a respinge, în continuare, existența unui stat palestinian independent și recunoscînd, implicit, dorința menținerii, mai departe, a prezenței israeliene în teritoriile ocupate. S-au auzit, însă, voci, și nu puține (ultimele sondaje de opinii indică o majoritate de peste 60 la sută în favoarea negocierilor cu O.E.P.), în favoarea adoptării unei poziții realiste, constructive, în interesul păcii. Pe această linie se înscrie, de pildă, atitudinea ministrului Weizmann, favorabil dialogului cu O.E.P., ca și unele luări de poziții similare, în cadrul dezbaterilor parlamentare din săptămîna trecută : „Acum, cînd Arafat a declarat caducă Carta națională palestiniană, ce pretext mai aveți pentru a respinge negocierile de pace cu O.E.P. ?", întreba un deputat din opoziție în interpelarea sa adresată guvernului.

După cît se pare, guvernul israelian nu este încă dispus să facă concesii realiste, el desfășurînd, în continuare, o politică de forță în confruntarea cu revolta palestiniană din teritoriile ocupate. Ciocnirile de sîmbăta trecută — în cursul cărora trei palestinieni și-au pierdut viața și alți 140 au fost răniți cînd trupele israeliene au deschis focul împotriva unor manifestații la Gaza — confirmă această linie de conduită, înăsprită tot mai mult pe parcursul celor 13 luni de la declanșarea Intifadei (revolta palestiniană).

Accentuarea represiunilor, inflexibilitatea politică, ignorarea posibilităților deschise de concesiile celeilalte părți, respingerea unor negocieri realiste nu pot conduce, în nici un caz, la pace, la asigurarea securității proprii. O astfel de poziție nu face altceva decît să mențină, mai departe, focarul de încordare existent în Orientul Mijlociu, ceea ce este în detrimentul tuturor popoarelor din regiune. Pașilor pozitivi trebuie să li se răspundă cu atitudini pozitive, dacă se dorește, într-adevăr, să fie risipit coșmarul pe care-l trăiesc, de peste patru decenii, oamenii din această parte a lumii.

Crăciun Ionescu

Marea Britanie și „planul Delors"

— reafirmarea opoziției față de un „superstat vest-european" —

În ultimele săptămîni, au căpătat din nou amploare tensiunile din cadrul Comunității Economice (vest)-Europene datorate divergențelor de opinii, în principal poziția diferită a Marii Britanii față de majoritatea celorlalți parteneri. De data acesta, disputa e generată de chestiunile financiare. Franța a insistat și „cei 12" au acceptat, în iunie anul trecut, să niveleze fiscalitatea pe depuneri, ca o condiție de punere în practică a liberalizării depline a mișcării capitalurilor în cadrul C.E.E.. Libera circulație a acestora ar urma să intre în vigoare la 1 iulie 1990, în opt țări membre. Dar, cum impozitele diferă de la o țară la alta, apare necesară o organizare anterioară, iar aceasta provoacă disensiuni. Agențiile de presă atrag atenția, de pildă, din nou, asupra poziției britanice, care se opune la ceea ce se numește deja „planul Delors" (Jacques Delors, președintele Comisiei C.E.E., a condus o comisie, formată din 17 membri, care a analizat posibilitatea creării unei uniuni economice și monetare ; comisia a fost creată la inițiativa Consiliului de Miniștri al C.E.E.,cu ocazia reuniunii la nivel înalt de la Hanovra, din vara trecută, și urmează să-și prezinte raportul la întîlnirea la nivel înalt a C.E.E. din iunie a.c.)

Ministrul de finanțe al Marii Britanii, Nigel Lawson — arată agențiile de presă — și-a exprimat „opoziția de principiu" față de proiectul prezentat de președintele Comisiei C.E.E., Jacques Delors, privind realizarea uniunii economice și monetare vest-europene. Lawson a făcut, astfel, opinie separată și a demonstrat, încă o dată, că britanicii sînt cei mai puțin convinși dintre (vest)-europeni, apreciază observatorii. În urma prezentării proiectului în fața miniștrilor de finanțe ai C.E.E., Lawson a declarat că propunerile ar duce, în practică, la constituirea unor „State Unite Europene", problemă „care nu se află înscrisă, deocamdată, pe agenda de lucru". Londra, a precizat el, nu poate accepta transferul de suveranitate prevăzut în proiect.

La rîndul său, secretarul de stat britanic al finanțelor, John Major, și-a manifestat opoziția, declarînd că „obiectivele definite (în raportul Delors) nu pot fi acceptate în prezent." El a precizat că Londra nu este singura care are ceva de obiectat.

În ciuda insistentelor presiuni din partea partenerilor săi, Marea Britanie nu s-a arătat întotdeauna dispusă să includă lira sterlină în Sistemul Monetar European .(S.M.E.) și se opune, cu îndîrjire, proiectului vizînd crearea unei bănci central-europene și a unei monede comune, condiții esențiale ale proiectului Delors.

În contextul recentelor declarații, se reamintesc pozițiile similare exprimate în mai multe rînduri anul trecut. Lawson declarase, recent, că Marea Britanie este de acord că trebuie să existe o mai mare cooperare între „cei 12" pentru realizarea unei stabilități a ratelor de schimb. Însă niște rate de schimb fixe, care să permită instituirea unei monede comune, ar implica o politică monetară hotărîtă de o bancă centrală (vest)-europeană, ceea ce nu se află pe ordinea de zi, a precizat el. În septembrie 1988, într-un discurs rostit la Bruges, premierul britanic, Margaret Thatcher, expusese, fără echivoc, opoziția Londrei față de orice „superstat european, care să-și exercite dominația de la Bruxelles".

În ce privește realizarea uniunii economice și monetare, ziarul „Financial Times" aprecia : „Dată fiind opoziția guvernului britanic față de marile proiecte din acest domeniu, este prea optimist să așteptăm o reacție pozitivă din partea Londrei". La rîndul său, principalul economist ol băncii „Lloyds", Christopher Johnson,și-a exprimat opinia că Marea Britanie „va căuta sprijinul altor țări membre, ca R.F. Germania sau Luxemburg. Dacă nu va găsi aliați, s-ar putea atunci ca Londra să accepte prima etapă a proiectului de uniune,fără să se angajeze însă în ce le privește pe următoarele două. Hotărîrea capitală este, bineînțeles, intrarea lirei sterline în S.M.E.".

BEIJING

„Dezvoltarea lumii a treia – problemă de însemnătate globală"

Critici împotriva tendințelor protecționiste

La Beijing, s-au desfășurat lucrările celei de a 22-a reuniuni anuale a Consiliului guvernatorilor, organism al Băncii Asiatice pentru Dezvoltare (B.A.D.) Au participat reprezentanți din peste 40 de state, precum și observatori din partea unor organizații internaționale, fiind examinat modul în care au fost realizate unele din obiectivele băncii și studiate noi proiecte de dezvoltare regională.

Dezbaterile reuniunii (4—6 mai) s-au concentrat asupra modalităților de eradicare a sărăciei, de atenuare a poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, precum și a modalităților prin care Banca Asiatică pentru Dezvoltare (B.A.D.) ar putea contribui la soluționarea celor mai stringente probleme ale statelor din zonă. Au fost discutate, de asemenea, aspecte privind protecția mediului înconjurător sau căile de extindere a cooperării statelor din regiune.

Încă din cuvîntul inaugural, rostit de președintele R. P. Chineze, Yang Shangkun, s-a atras atenția asupra însemnătății sprijinirii procesului de creștere și dezvoltare economică a țărilor așa-numitei „lumi a treia". În acest sens, țărilor dezvoltate li s-a solicitat să adopte măsuri eficiente în domeniul financiar și comercial, tehnologic și al datoriilor externe, vorbitorul subliniind că dezvoltarea economică a „lumii a treia" reprezintă „o problemă de însemnătate globală și unul din cele mai importante elemente pentru instaurarea unei noi ordini economice mondiale". Președintele Yang Shangkun a relevat că, deși s-a realizat un anumit progres în ce privește dialogul Nord-Sud, decalajele continuă să se adîncească. Marile poveri ale datoriilor externe, reducerea fluxului de resurse financiare și tendințele protecționiste, din ce în ce mai acute, împiedică progresul unui mare număr de țări în curs de dezvoltare. Referitor la rolul Băncii Asiatice pentru Dezvoltare, președintele R. P. Chineze și-a exprimat convingerea că această instituție financiară va deține un rol tot mai important în dezvoltarea viitoare a regiunii Asia și Pacific.

Documentele întocmite de B.A.D. sînt edificatoare atît pentru evoluția de pînă acum a țărilor membre, cît și pentru perspectiva apropiată, fiind reliefate problemele cu care aceste state urmează să se confrunte și cărora trebuie să le găsească rezolvarea. Astfel, raportul băncii pe anul trecut relevă că 1988 a fost un an bun pentru statele în curs de dezvoltare membre ale B.A.D., multe dintre acestea înregistrînd ritmuri mai mari de creștere. Produsul intern brut total al acestor țări a crescut cu un procent impresionant de 8,8 la sută, procent considerabil mai mare față de rata de dezvoltare de 6,7 la sută, din restul anilor '80. Raportul consemnează că la acest randament au contribuit o serie de factori, printre care creșterea rapidă a exporturilor în majoritatea țărilor membre ale B.A.D. De pildă, Thailanda și-a sporit exportul cu 38 la sută, iar India cu 20 la sută. Au fost și alți factori. De exemplu, spre deosebire de 1987, a avut loc o accentuată convergență a ratelor de creștere între diferitele grupuri de țări. În timp ce noile țări industrializate asiatice au cunoscut o ușoară încetinire economică, Asia de sud-est și-a consolidat redresarea, datorită sporirii continue a exporturilor de produse finite. Apoi, o serie de state din Asia de sud și Pacific și-au revenit după calamitățile și condițiile nefavorabile de climă din 1987.

Pe de altă parte, raportul relevă creșterea inflației în majoritatea statelor membre.

Totodată, este subliniată necesitatea ca banca să pună un accent sporit pe operațiunile de combatere a fenomenului sărăciei. Un capitol special este consacrat acestei probleme.

Pentru 1989, experții B.A.D. apreciază că țările „lumii a treia", membre ale băncii, vor cunoaște, probabil, o dezvoltare economică mai lentă, datorită încetinirii, în genere, a ritmului economiei mondiale, deși dezvoltarea economică a Asiei va fi mai rapidă decît a altor regiuni. Climatul extern, cu care se vor confrunta țările în curs de dezvoltare, se așteaptă, așadar, a fi mai puțin favorabil decît în 1988, anticipîndu-se o reducere a cererii de produse finite și a prețurilor la materiile prime nepetroliere. Însești ratele de dezvoltare ale noilor țări industrializate asiatice se apreciază că își vor încetini ritmul, deoarece Japonia și S.U.A. — principalele lor piețe de export — se dezvoltă mai lent. Semnele de „supraîncălzire", precum creșterea inflației, restrîngerea creditului, a capacităților de producție și creșterea cursului de schimb al valutelor într-o serie din aceste state, ar putea provoca o reducere a exporturilor. Se anticipează ca redresarea din Asia de sud-est să încetinească în 1989, iar veniturile din export să cunoască un declin.

A 22-a reuniune anuală a Consiliului guvernatorilor Băncii Asiatice pentru Dezvoltare și-a încheiat lucrările prin adoptarea unor rezoluții destinate să pună în evidență consensul și încrederea participanților în posibilitatea contracarării evoluțiilor negative, în intensificarea cooperării economice, îmbunătățirea condițiilor mediului ambiant, spre a se putea face față confruntărilor și dificultăților de viitor. S-a stabilit ca următoarea întîlnire să fie găzduită, în 1990, de capitala Indiei, Delhi.

Liana Enescu

În această săptămînă...

Uniunea Sovietică. Vizita ministrului de externe nipon

Între 30 aprilie și 5 mai, ministrul afacerilor externe al Japoniei, Sosuke Uno, a întreprins o vizită oficială în Uniunea Sovietică. El a fost primit de Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. A avut, totodată, convorbiri cu ministrul sovietic al afacerilor externe, Eduard Șevardnadze, în cursul cărora s-a procedat, potrivit comunicatului de presă comun, la un schimb aprofundat de păreri în probleme-cheie ale raporturilor sovieto-nipone și cu privire la un spectru larg de chestiuni internaționale de interes reciproc. Unul din subiectele luate în dezbatere, relevă agenția „TASS", s-a referit la perfectarea tratatului de pace sovieto-nipon, părțile convenind să contribuie la progresul convorbirilor în scopul încheierii acestuia. Miniștrii au reafirmat năzuința reciprocă de îmbunătățire a relațiilor dintre U.R.S.S. și Japonia, exprimînd acordul comun de a fi continuate și amplificate eforturile în această direcție.

Un punct central al vizitei la Moscova a ministrului nipon l-a constituit întrevederea cu Mihail Gorbaciov, în cadrul acesteia fiind examinate probleme privind dezvoltarea raporturilor de bună vecinătate dintre cele două țări, inclusiv tema unei vizite a conducătorului sovietic în Japonia, aspecte ale situației din regiunea Asiei și Oceanului Pacific, precum și alte probleme ale vieții internaționale. „Situația este de așa natură — arăta Mihail Gorbaciov — că, pe de-o parte, se amplifică dialogul la toate nivelele, acționează activ grupul comun de lucru pentru pregătirea tratatului de pace, s-au stabilit raporturi de înțelegere și încredere mutuală între miniștrii de externe, lucru deloc neglijabil în prezent; nu sînt slabi indicatorii în planul legăturilor economice; schimburile culturale capătă un conținut tot mai bogat și divers. Pe de altă parte, este evident că dinamica relațiilor nipono-sovietice rămîne considerabil în urma a ceea ce se petrece, îndeosebi în ultimul timp, în relațiile Uniunii Sovietice cu alte state mari. Fără îndoială, nu s-a copt

LISABONA

Revizuirea Constituției viu contestată

Cincisprezece ani după „revoluția garoafelor roșii", care a răsturnat, într-o singură noapte, aproape o jumătate de secol de dictatură salazaristă, parlamentul portughez s-a întrunit pentru a revizui Constituția izvorîtă din acest „pronunciamiento". Modificările ce urmează a fi introduse sînt radicale, ele declanșînd opoziția forțelor de stînga, care atrag atenția asupra pericolului pe care-l reprezintă anularea cuceririlor democratice de la 25 aprilie 1974.

CU SAU FĂRĂ GAROAFE ROȘII... La 25 aprilie a.c., cu ocazia sesiunii solemne desfășurate la Palatul São Bento (sediul guvernului și parlamentului) pentru sărbătorirea aniversării a 15 ani de la „revoluția garoafelor roșii", era suficient — remarca Miguel Higueras, corespondentul la Lisabona al agenției „EFE" — să arunci o privire la butonierele de la costumele deputaților pentru a afla orientarea lor politică. La butonierele deputaților comuniști, socialiști sau „eaniști" (Partidul Renovator Democratic, după numele fostului președinte al țării, Ramalho Eanes) erau prezente simbolicele garoafe roșii, care lipseau, în schimb, de la butonierele deputaților social-democrați sau democrat-creștini. Pînă și fondatorul Partidului Socialist Portughez și actualul președinte al Republicii, Mario Soares, s-a văzut nevoit să se explice : „Cînd eram lider al partidului, n-am uitat niciodată să-mi pun garoafa roșie la butonieră, dar acum sînt președintele tuturor portughezilor..."

Remarca ziaristului spaniol nu este lipsită de semnificații, într-un moment în care cei 250 de deputați ai Adunării Republicii (parlamentul unicameral) dezbat și votează noua Constituție, ce urmează să înlocuiască prevederile textului fundamental aprobat în 1976.

Începînd de la 13 aprilie, parlamentarii lusitani, reuniți în sesiune plenară numai miercurea, joia și vinerea, dispun, în total, de 59 de ore și jumătate pentru a vota noul text, care urmează a fi gata la 17 mai „sau, cel mai tîrziu, la 18 sau 19 mai". Acest regulament a fost stabilit prin acordul încheiat în urmă cu aproape un an de partidul de guvernămînt, social-democrat (P.S.D.), ce dispune de 148 de locuri în parlament, și partidul socialist (P.S.P.), principala forță a opoziției, cu 60 de locuri. Comuniștii, cu 31 de locuri, și „eaniștii" (P.R.D.), cu șapte, s-au opus, dintru început, acestui regulament menit să grăbească luarea unei decizii atît de importante, cum este revizuirea constituțională. De altfel, peste 200 din cele 300 de articole ale actualei Constituții aprobate în aprilie 1976 au făcut obiectul unei revizuiri anterioare (în 1982). Prin revizuirea de acum șapte ani, a fost suprimat Consiliul Revoluției, expresia instituțională a Mișcării Forțelor Armate și care deținea prerogativele supreme în stat. În prezent, dat fiind acordul P.S.D.—P.S.P., modificările constituționale vor obține, în mod cert, votul a două treimi din deputați, necesare prin lege. Se intenționează eliminarea actualului articol 1 și a celor imediat următoare, care definesc Portugalia drept „o republică suverană, angajată în transformarea într-o societate fără clase". De asemenea, se urmărește suprimarea unor principii definite, în actuala Constituție, drept inalienabile, precum „ireversibilitatea" naționalizărilor, „proprietatea colectivă asupra principalelor mijloace de producție, asupra solului și resurselor naturale", „eliminarea monopolurilor și latifundiilor" sau „planificarea democratică a economiei". Urmează, de asemenea, să dispară referirile la „organizațiile populare de bază", „exploatarea omului de către om" sau „lupta de clasă".

Revizuirea constituțională — declara Alvaro Cunhal, secretarul general al P.C. Portughez — „va agrava situația țării". Într-o întîlnire avută la 5 mai cu președintele Mario Soares, Alvaro Cunhal a ținut să atragă atenția șefului statului asupra „pericolului pe care-l reprezintă, pentru democrația portugheză, noile modificări ce urmează a fi votate de parlament". De asemenea — a declarat el ziariștilor la ieșirea de la Palatul Belem (sediul președinției) —, l-a avertizat pe Mario Soares asupra faptului că „intoleranța, abuzul de putere și violența represivă a guvernului conduc spre o destabilizare ce poate pune în pericol funcționarea normală a instituțiilor". De aceea, comuniștii portughezi au inițiat, începînd cu 5 mai, așa-numitele „zile parlamentare de la Porto", manifestații prin care propun întreruperea procesului de revizuire a Constituției.

În orice caz, dezbaterile parlamentare se desfășoară pe un fundal socio-politic destul de defavorabil actualului guvern social-democrat, condus de Anibal Cavaco Silva. Scandaluri politice, inflație galopantă, măsuri economice impopulare confruntă guvernul pe mai multe fronturi. Imaginea de probitate a guvernului a suferit o puternică lovitură, ca urmare a scandalurilor în care au fost implicați ministrul sănătății, Leonor Beleza, și ministrul de finanțe, Miguel Cadilhe. Astfel, Leonor Beleza este învinuită că a efectuat angajări de personal, încălcînd, cu bună știință, legile în vigoare, fapt ce a dus la demisia secretarului de stat cu problemele sănătății, Costa Freire. La rîndul său, ministrul de finanțe a recurs, se pare, la diverse manevre pentru a se eschiva de la plata unor impozite.

Rata inflației se ridică azi la 12,4 la sută (potrivit publicației portugheze „Semanario", care citează surse ale Ministerului de finanțe), depășind cu mult procentul de 6 la sută prevăzut de guvern. Potrivit programului guvernamental, salariile angajaților de stat vor crește doar cu circa 9 la sută, în timp ce, în întreprinderile particulare, nivelul de salarizare va rămîne neschimbat. Sînt, de asemenea, prevăzute creșterea impozitelor asupra creditelor, precum și o reformă a impozitelor, care va avea drept efect o reducere a volumului mărfurilor cumpărate din exterior. Majorarea impozitelor — sînt de părere observatorii — îi va afecta nu numai pe cei cu venituri mari, ci pe toți angajații.

În aceste condiții, cele două mari centrale sindicale — C.G.T.P.—Intersindicala (de tendință comunistă) și U.G.T. (socialistă) — consideră că, în ciuda diferențelor ideologice, trebuie să facă față unui adversar comun — politica antimuncitorească a guvernului social-democrat. Cu prilejul manifestărilor organizate de 1 Mai, C.G.T.P. a arborat pancarte avertizînd asupra lipsei locurilor de muncă, agravării progresive a situației din cadrul serviciilor sanitare și de asistență socială, dificultăților de acces la o locuință salubră. La rîndul său, U.G.T. a organizat manifestații de stradă sub lozincile : „Salarii mai mari, impozite mai mici !", „Mai multe locuri de muncă, mai puțină sărăcie, mai multă solidaritate !".

Este evident — comenta un observator — că, în această situație, guvernul se teme de o ezitare, la scrutinul pentru Parlamentul vest-european, programat pentru 18 iunie, a alegătorilor în a-și acorda votul candidaților partidului de guvernămînt. Acesta va încerca, firește, să recupereze, înainte de scrutin, ceva din terenul pierdut. Cum o va face, rămîne de văzut.

Rodica Dumitrescu

---

situația. Este o chestiune reciprocă aceasta — de a ridica cooperarea noastră la un nivel demn de două asemenea state vecine. Cea mai solidă logică în procesul politic, ca și în toate, este logica vieții: să avem răbdare".

Răspunzînd — relevă agenția „TASS" — argumentației lui Sosuke Uno în legătură cu „teritoriile nordice" care, chipurile, ar reprezenta „un factor de frînare", Mihail Gorbaciov și-a manifestat surprinderea: de ce — a arătat el — pretenții analoage ale Japoniei față de China și Coreea de Sud nu împiedică, totuși, dezvoltarea largă a relațiilor sale cu aceste țări. Nu cumva există două standarde? „Dorim — a spus, în continuare, Mihail Gorbaciov — ca în relațiile dintre U.R.S.S. și Japonia, două state vecine mari, colaborarea să se intensifice și să se amplifice, ca atmosfera în comunicarea dintre cele două popoare să se îmbunătățească, să fie impregnată de un conținut bun, ca mecanismul de tratative existent să asigure continuitatea dialogului, într-un cuvînt ca germenele încrederii și colaborării să se transforme într-un arbore al relațiilor de prietenie. În acest context abordăm noi și problema vizitei în Japonia. Ea este necesară și trebuie să se desfășoare într-un spirit de lucru. Ea va însemna atingerea unui nou nivel în relațiile noastre. Propun, în plan concret, să revenim la această temă, la începutul anului viitor".

„Principalul scop al vizitei mele în Uniunea Sovietică îl constituie adîncirea și extinderea dialogului dintre cele două țări" — a declarat ministrul de externe al Japoniei, Sosuke Uno, în cadrul unei conferințe de presă. Ministrul nipon a menționat că „în pozițiile referitoare la problemele fundamentale încă se mențin mari deosebiri de păreri, dar, printr-un dialog deschis, înțelegerea reciprocă dintre țările noastre se adîncește treptat". Ministrul s-a pronunțat în favoarea încheierii tratatului de pace japono-sovietic, dar, scrie agenția „TASS", a legat aceasta de problema așa-numitelor „teritorii nordice". Sosuke Uno a negat că ar fi în impas convorbirile privind respectiva problemă.

După încheierea vizitei în U.R.S.S., ministrul de externe nipon a întreprins o vizită oficială în Mongolia, fiind primul membru al cabinetului japonez care călătorește la Ulan Bator după stabilirea, în 1972, de relații diplomatice între cele două țări. De asemenea, în cadrul unei escale la Beijing, între Sosuke Uno și ministrul afacerilor externe al R.P. Chineze, Qian Qichen, a avut loc o întrevedere.

HAGA

Criza guvernamentală

În seara de 2 mai, coaliția de centru-dreapta a premierului Ruud Lubbers s-a destrămat, ca urmare a revoltei deputaților liberali. Potrivit prevederilor constituționale, guvernul rămîne să gireze treburile țării pînă la alegerile generale anticipate, anunțate a se desfășura la 6 septembrie, cu opt luni mai devreme decît termenul regulamentar — 22 mai 1990.

Astfel ia sfîrșit al doilea cabinet Lubbers, instalat la 14 iulie 1986, și colaborarea de șase ani și jumătate dintre Partidul Apelul Democrat-Creștin (C.D.A.) și Partidul Popular pentru Libertate și Democrație, cunoscut și sub denumirea de Partidul Liberal (V.V.D.). Primul cabinet s-a aflat la conducerea țării între octombrie 1982 și mai 1986.

Criza a izbucnit în timp ce premierul era implicat într-un anevoios proces de mediere în cadrul NATO, pe marginea diferendului care opune majoritatea membrilor alianței Statelor Unite și Marii Britanii în problema modernizării rachetelor nucleare tactice și a acceptării dialogului propus de țările participante la Tratatul de la Varșovia vizînd o „a treia opțiune zero". Lubbers se afla, așadar, într-un periplu vest-european și, cum a declarat ulterior, nu s-a așteptat la „o rebeliune în parlament a deputaților liberali".

Partenerii săi de coaliție au prezentat o moțiune de neîncredere în guvern, generînd o criză care mocnea de mai multă vreme. De altfel, premierul a recunoscut că le făcuse deja „nenumărate concesii" acestora. De data aceasta, pretextul conflictului intern l-au reprezentat divergențele asupra modalităților de finanțare a Planului național pentru protejarea mediului ambiant, în valoare de 7,3 miliarde guldeni.

Surprinzător este faptul că nici un olandez nu a contestat necesitatea acestui plan, care se impunea tocmai prin gradul de poluare din țară — unul dintre cele mai ridicate din lume. Mai mult, observatorii evidențiază că măsuri antipoluante au fost permanent reclamate de opinia publică olandeză. Numai că, în practică, s-ar fi dovedit că se impunea a fi făcute unele sacrificii, în fața cărora liberalii au abdicat.

Planul respectiv prevedea reducerea poluării cu 70—90 la sută în următorii 25 de ani — după unele surse, cu 70 la sută pînă în anul 2010 — după altele. Partenerii de coaliție, democrat-creștinii și liberalii, au mediat îndelung, și „concesiile" făcute de primii păreau suficiente. În absența principalului mediator — premierul Lubbers —, divergențele asupra modalităților de finanțare a planului au izbucnit, însă, din nou, în seara cu pricina.

Mobilul divergențelor : sporirea taxelor asupra carburanților și anularea unei „facilități fiscale" în favoarea celor care folosesc autoturismele proprii pentru a se deplasa la locurile de muncă, ultima în valoare de 430 milioane guldeni. Deputații liberali i-au cerut șefului cabinetului să retragă planul. Lucrurile s-au precipitat în cîteva ore : Lubbers a refuzat să revină asupra acestor două măsuri fiscale și a prezentat, miercuri 3 mai, reginei Beatrix demisia guvernului său.

Suverana a inițiat consultări cu liderii principalelor partide din țară, a acceptat demisia cerînd, în același timp, cabinetului demisionar să continue soluționarea problemelor curente și a hotărît ca viitoarele alegeri legislative anticipate să fie organizate, după vacanța de vară, la 6 septembrie. Nimic altceva în privința nivelului alocațiilor bugetare destinate finanțării programului național de protejare a mediului înconjurător. El a fost amînat sine die.

Președintele fracțiunii democrat-creștine, Bert de Vries, opina că liberalii au impriimat un curs periculos țării, economiei, pieței muncii, mediului înconjurător și lor înșile ; adevărata cauză a căderii guvernului ar reprezenta-o — potrivit democrat-creștinului de Vries — criza de încredere din interiorul V.V.D.

La rîndul său, șeful fracțiunii liberale, Joris Voorhoeve, a replicat că sacrificiile cerute locatarilor care se încălzesc cu cărbuni și automobiliștilor sînt inacceptabile pentru electoratul liberal ; el a cerut ca o treime din finanțarea planului să fie suportată de întreprinderi, nu de contribuabili ; în concluzie, Voorhoeve i-a dezavuat pe cei cinci miniștri ai partidului său, care acceptaseră planul Lubbers, ceea ce pare fără precedent în istoria parlamentului și a sistemului politic olandez. De altfel, coaliția nu avea șanse de supraviețuire, deoarece, la supunerea la vot a moțiunii de neîncredere, rezultatul ar fi fost, cu siguranță, negativ : și opoziția social-democrată — PVDA — își făcuse cunoscută intenția de a vota în favoarea moțiunii.

Observatorii vieții politice olandeze desconspirau și alte puncte de fricțiune între democrat-creștini și liberali, precum cele ivite la întocmirea listelor de candidați la alegerile de la 15 iunie pentru Parlamentul vest-european de la Strasbourg (organ consultativ al Pieței comune). Într-un cuvînt — semnalau ei —, conflictul a demonstrat „uzura puterii" între cei doi parteneri ai coaliției guvernamentale și divizările din cadrul Partidului Liberal. Analizele care ne vor parveni în următoarele săptămîni vor oferi, desigur, mai multe detalii (pînă în prezent, neconfirmate de agenția națională de presă olandeză) privind alte aspecte ale exercitării puterii asupra cărora mai marele partid democrat-creștin nu s-a putut înțelege cu mica formațiune politică liberală.

Cu un an înaintea termenului constituțional de chemare la urne (22 mai 1990), liberalii s-ar fi putut să dorească expres declanșarea crizei guvernamentale de la 2—3 mai, pentru a nu-și îndepărta și mai mult electoratul. Ultimele alegeri parlamentare din mai 1986 au adus cîștiguri democrat-creștinilor și pierderi susținătorilor moțiunii de neîncredere în guvern.

Doina Topor

În această săptămînă...

Namibia. Evoluții contradictorii

Secretarul general al Națiunilor Unite, Javier Perez de Cuellar, a cerut Africii de Sud să-și retragă, cît mai curînd posibil, forțele din nordul namibian pentru a se putea crea o situație propice aplicării Planului ONU privind acordarea independenței Namibiei și, îndeosebi, pentru „a modera și controla activitatea poliției sud-africane în acest teritoriu". Purtătorul oficial de cuvînt al înaltului demnitar al ONU a precizat că Perez de Cuellar l-a convocat pe ambasadorul sud-african la Națiunile Unite, Jeremy Shearar, și i-a exprimat grava lui îngrijorare în legătură cu „anumite aspecte ale actualei situații" din Namibia. S-a reamintit că secretarul general al ONU cere guvernului de la Pretoria să-și retragă trupele sale înainte de 13 mai — data la care expiră intervalul stabilit de Comisia comună privind supravegherea acordurilor de pace în Africa australă, în cadrul ultimei sale ședințe de la Capetown. Purtătorul de cuvînt al ONU a mai anunțat că reprezentantul Națiunilor Unite în teritoriu, Martti Ahtisaari, investighează actele de brutalitate și intimidare ale poliției sud-africane (Koevoet) la adresa combatanților SWAPO.

Cererea lui Javier Perez de Cuellar — a arătat un purtător de cuvînt al Ministerului de externe al Africii de Sud — a fost respinsă de Pretoria. El a precizat că retragerea celor șase batalioane sud-africane din nordul Namibiei (al căror efectiv este apreciat la 1 000 de militari) este condiționată de părăsirea teritoriului namibian de către toți luptătorii SWAPO. În context, ambasadorul Africii de Sud la ONU a încercat să justifice decizia guvernului său, invocînd „unele planuri ale combatanților SWAPO de a se infiltra în Namibia din Angola". Afirmație respinsă de SWAPO, care a definit-o ca o „tentativă a regimului sud-african de a dezinforma opinia publică și de a abate atenția de la fondul problemei" — respectiv, independența Namibiei.

Situația din Africa australă, în noul context, a fost examinată, la Brazzaville, în cadrul unei întîlniri tripartite, la care au luat parte președinții Angolei, Gabonului și R.P. Congo — Eduardo dos Santos, Omar Bongo și Denis Sassou Nguesso. S-a anunțat că au fost abordate, cu deosebire, probleme privind reconcilierea națională în Angola și procesul de independență a Namibiei. Reuniunea a avut drept principal scop pregătirea unei conferințe regionale privind aceste probleme, la care, în afara celor amintiți, vor participa și șefii de stat din Zair, Zimbabwe, Mozambic, Sao Tomé și Principe. Conferința preconizată urmează să aibă loc la 16 mai, la Luanda.

În sfîrșit, trebuie reținută și cuvîntarea președintelui angolez, rostită la Luanda, în care și-a exprimat optimismul în ce privește continuarea procesului de obținere a independenței Namibiei. El a relevat că măsurile de reglementare a situației din nordul Namibiei, asupra cărora s-a convenit, permit restabilirea unui climat de încredere în regiune.

NOUA CALEDONIE

Reacții după recentele atentate

La Noumea — centrul administrativ al Noii Caledonii — au fost asasinați cei doi lideri ai Frontului de Eliberare Națională Kanak Socialist (FLNKS) — Jean-Marie Tjibaou și Y. Yeiwene. Primul ministru al Franței, Michel Rocard, a anunțat că, în urma asasinării liderului canac, Jean-Marie Tjibaou, alegerile provinciale din Noua Caledonie (teritoriu francez de peste mări), programate pentru 11 iunie, nu vor mai avea loc. El a cerut populației canace să nu opteze pentru violență, „deoarece aceasta nu duce la nimic".

Guvernul francez a adresat un apel la calm în Noua Caledonie, exprimîndu-și intenția de a continua procesul de pace în acest teritoriu din Pacificul de Sud, după atentatul împotriva principalilor doi lideri independentiști — Jean-Marie Tjibaou, președintele Frontului de Eliberare Națională Kanak Socialist (FLNKS) din Noua Caledonie, și secretarul general al FLNKS, Y. Yeiwene — atentat comis de un extremist canac.

Guvernul condamnă „intolerabilul asasinat" — a declarat, la Noumea, înaltul comisar al Franței (reprezentantul statului), Bernard Grasset — și „va întreprinde totul pentru ca mesajul de pace, de fraternitate și de progres să supraviețuiască". „Vom continua cu toții opera de pace și de reconciliere pe care, împreună cu ceilalți semnatari ai acordurilor de la Paris, ei o angajaseră cu atîta curaj, luciditate și hotărîre", a afirmat înaltul comisar.

Sub impulsul guvernului lui Michel Rocard, Jean-Marie Tjibaou și Jacques Lafleur, lider al antiindependentiștilor, semnaseră, în iunie 1988, acordurile de la Paris, marcînd reinstaurarea păcii civile în arhipelag și determinînd viitorul instituțional al Noii Caledonii în următorii zece ani. Acordurile, consfințite, în noiembrie, printr-un referendum național, prevăd un scrutin pentru autodeterminare după 10 ani. După intrarea lor în vigoare, arhipelagul nu a mai cunoscut incidente grave.

Primul ministru a făcut cunoscută intenția guvernului francez de a continua „opera de reconciliere și de dreptate" angajată în Noua Caledonie, la care Jean-Marie Tjibaou „a contribuit personal". „Independent de gîndurile criminale ale celor pentru care armele și moartea trebuie să aibă întotdeauna ultimul cuvînt, știu că reconcilierea își croia drum în Noua Caledonie și dorința lui Tjibaou era ca acest proces să continue și să se consolideze", a subliniat Rocard.

Mai mulți responsabili politici francezi sînt îngrijorați de impactul pe care l-ar putea avea acest atentat asupra păcii civile în acest teritoriu. Mișcările centriste și liberale, deși aflate în opoziție, salutaseră acordurile de pace negociate anul trecut la Paris de Michel Rocard.

Biroul politic al Frontului de Eliberare Națională Kanak Socialist (FLNKS) din Noua Caledonie a dat publicității o declarație în legătură cu asasinarea conducătorilor frontului, Jean-Marie Tjibaou și Y. Yeiwene, care menționează că aceasta constituie „un act de trădare premeditat". Frontul se angajează „să continue lupta pentru independența poporului canac, pentru realizarea țelurilor stabilite de cei doi conducători". Biroul politic a hotărît să anuleze toate acțiunile legate de aniversarea evenimentelor din Insula Ouvea, de anul trecut, cînd au avut loc ciocniri violente între militari francezi și canaci, și să amîne conferința Frontului, planificată pentru data de 13 mai.

Leopold Joredié, secretar general al Uniunii Caledoniene, membru al conducerii Frontului de Eliberare Națională Kanak Socialist (FLNKS) din Noua Caledonie, va reprezenta FLNKS în Comitetul Consultativ al Noii Caledonii, creat pe lîngă Comisarul suprem al acestui teritoriu. Anterior, acest post a fost deținut de Jean-Marie Tjibaou, fostul președinte al Frontului. Noul președinte și secretarul general al FLNKS vor fi desemnați pînă la 20 mai.

■

Situată în sud-vestul Oceanului Pacific, între Australia și Fiji, Noua Caledonie cuprinde o insulă principală (Grande Terre) și alte cîteva mai mici. Suprafața este de 19 103 kmp. Potrivit recensămîntului din 1983, populația totală a insulelor este de 145 400 locuitori, dintre care 61 870 (42,6 la sută) sînt malayezieni autohtoni, numiți canaci ; 54 000 (37,1 la sută) sînt de origine europeană, în principal francezi : 29 530 (20,3 la sută) sînt de origine etnică diversă, între care tahitieni, indonezieni, vietnamezi. Ea a fost anexată, în 1853, de Franța. Între 1853—1862, Noua Caledonie a fost administrată, ca o unitate dependentă de Tahiti, de guvernatori militari. După 1887, canacii și-au organizat o administrație separată, care a rămas în vigoare pînă în 1946, cînd Noua Caledonie a devenit teritoriu francez de peste mări.

În decembrie 1986, Adunarea Generală a adoptat o rezoluție prin care se afirmă dreptul poporului din Noua Caledonie la autodeterminare și independență.

La 13 septembrie 1987, a avut loc un referendum privind statutul acestui teritoriu, iar, la 4 noiembrie același an, Consiliul de Miniștri al Franței a adoptat textul unui nou statut de autonomie, aprobat, apoi, în Parlament.

În această săptămînă...

Noi precizări privind situația din Afganistan

La recenta aniversare a Zilei Revoluției, referindu-se la actuala situație din țară, președintele Afganistanului, Najibullah, a reafirmat politica promovată de guvern în direcția reconcilierii naționale, obiectiv în concordanță — a subliniat el — cu interesele poporului. Dar, în pofida declarării repetate a încetării focului de către guvernul afgan, grupările opoziției înarmate continuă să urmărească soluționarea conflictului intern prin forță, respingînd propunerile realiste și pașnice ale guvernului — a afirmat președintele. Totodată, el a reafirmat dorința Republicii Afganistan de a face tot ce depinde de ea pentru a promova relațiile de pace și prietenie cu țările vecine.

Ulterior, la o conferință de presă, președintele Najibullah s-a referit la „situația critică" în care se află guvernul afgan, subliniind, însă, în același timp, că Partidul Democratic al Poporului reprezintă o putere care se va face simțită în continuare. El a precizat — potrivit agenției austriece „APA", care a relatat despre conferință — că, pe baza unor acorduri încheiate cu Uniunea Sovietică, aprovizionarea armatei afgane cu armament și alimente este asigurată pentru următoarele luni. Despre rebelii mudjahedini afgani, Najibullah a afirmat că se vădește că aceștia „nu se pot apăra" fără ajutorul străin, care a crescut substanțial după încheierea retragerii trupelor sovietice.

Atît declarațiile oficiale, cît și știrile transmise din Kabul atestă continuarea atacurilor lansate de opoziția armată asupra îndelung asediatului oraș Jalalabad, centrul administrativ al provinciei Nangahar, din apropierea granței cu Pakistanul, ca și asupra altor localități ale țării, inclusiv a capitalei, Kabul. Ultima perioadă — consemna șeful statului, la o întîlnire cu presa — a fost marcată de amplificarea, fără precedent, a vărsărilor de sînge, provocate de așa-numita opoziție intransigentă, care utilizează mari cantități de arme și muniții de proveniență străină. Totuși, — a arătat el — în ultima vreme, în urma contactelor cu oficialitățile, peste 65 000 de membri ai grupărilor de opoziție au depus armele sau au trecut de partea guvernului legal. Se desfășoară, în continuare, convorbiri cu conducători ai unor formațiuni de opoziție. În acest context, președintele a relevat necesitatea imperioasă de a se ajunge la formarea unui guvern de coaliție națională.

Temeri pentru continuarea, încă o vreme, a luptelor în Afganistan au fost exprimate de secretarul general al ONU, Javier Perez de Cuellar, în cadrul recentelor sale contacte din capitala austriacă. În timpul convorbirilor cu ministrul austriac de externe, Alois Mock, a fost examinat — potrivit agențiilor de presă — un evantai larg de probleme referitoare la reglementarea conflictelor regionale, inclusiv a situației din Afganistan. În acest context, Javier Perez de Cuellar a menționat — nota agenția „Taniug" — că Națiunile Unite dispun de numai 40 de observatori pentru a controla aplicarea acordurilor de la Geneva privind Afganistanul.

Întorcîndu-se în patrie, ministrul afgan de externe, A. Wakil — care a participat la lucrările Consiliului de Securitate, întrunit la cererea guvernului de la Kabul — a făcut o escală la Moscova, unde s-a întîlnit cu omologul său sovietic, E. Șevardnadze. Cu acest prilej, — releva agenția „TASS" — s-a apreciat că dezbaterea problemei afgane în Consiliul de Securitate a stimulat cunoașterea realităților din Afganistanul de astăzi. De asemenea, a fost evidențiată necesitatea unor eforturi internaționale în vederea încetării focului, realizării unui dialog interafgan fructuos pentru constituirea unui guvern reprezentativ, precum și a respectării, de către toate părțile semnatare, a acordurilor de la Geneva.

BUENOS AIRES

Alegeri pe fond de criză economică

Circa 20 de milioane de argentinieni cu drept de vot vor participa, la 14 mai, la alegerile prezidențiale și legislative din această țară. Confruntarea la urne se desfășoară, în principal, între radicali (la guvern) și peroniști (cea mai importantă forță de opoziție), pe fundalul unei grave crize economico-financiare, care a dominat campania electorală și care ar putea avea, de asemenea, un impact considerabil asupra votului.

Candidații prezidențiali : Eduardo Angeloz (radical), Carlos Menem (peronist), Alvaro Alsogaray (UCD), Nestor Vicente (Stînga Unită)

Alegerile argentiniene de duminica viitoare vor permite — pentru prima dată în ultimele șase decenii — transferul prerogativelor supreme de la un președinte ales la un alt președinte ales. Cu o istorie bogată în frămîntări interne, Argentina a încheiat, la 10 decembrie 1983, o perioadă de circa șapte ani de regim militar, guvernul președintelui Raul Alfonsin, instalat la acea dată, urmînd acum a asigura alegerea unui nou șef al statului. Mandatul acestuia va debuta la 10 decembrie 1989 și se va extinde, potrivit Constituției, pînă la sfîrșitul anului 1995. Votul de duminică va marca, pe de altă parte, alegerea unui vicepreședinte al țării, ca și a 127 de deputați (jumătate din camera inferioară a parlamentului) și a 15 senatori (o treime din membrii camerei superioare).

Disputa electorală actuală a angajat, pe de o parte, Uniunea Civică Radicală, la guvern. Candidatul său prezidențial este Eduardo Angeloz, guvernatorul puternicei provincii Cordoba, a doua ca importanță după Buenos Aires. Programul său electoral include „reforma economiei, a statului, a politicii sociale și educației". În ce privește primul aspect, radicalii propun „modernizarea" structurilor de producție, sporirea exporturilor, atragerea capitalului străin, reducerea cheltuielilor publice. Programul prevede, totodată, căutarea de „noi formule" pentru reglementarea problemei datoriei externe, care se ridică la circa 60 miliarde dolari, și privatizarea, în continuare, a întreprinderilor de stat nerentabile.

În ce privește opoziția, aceasta este reprezentată, în primul rînd, de Frontul Justițialist de Unitate Populară, alianță avînd ca stîlp central Partidul Justițialist (peronist), respectiv partidul creat, în 1947, de Juan Peron. S-au alăturat acestuia, între altele, Partidul Intransigent și democrația creștină, în calitate de candidat prezidențial fiind ales Carlos Menem (peronist), guvernatorul provinciei La Rioja. Platforma sa electorală include, în problema datoriei externe a țării, ajungerea la un „moratoriu concertat" cu băncile creditoare, care să permită achitarea treptată a plăților datorate, pe măsură ce se va realiza o creștere economică adecvată. Pe același plan economic, se are în vedere stimularea „repatrierii capitalurilor"; se intenționează, de asemenea, acordarea de garanții investitorilor străini, încurajarea participării capitalului particular în sectorul public, impulsionarea exporturilor. În plan social, principala forță politică de opoziție propune o „concertare între patronat, muncitori și stat", care să permită realizarea unor acorduri și a unui „pact social", ce va fi „parafat ca lege de către parlament".

Alte forțe politice își dispută, de asemenea, șansele la viitoarele alegeri. Este vorba de Uniunea Centrului Democratic, de orientare conservatoare, apreciată drept a treia formațiune ca importanță, al cărui candidat este Alvaro Alsogaray. De asemenea, alianța Stînga Unită — alcătuită, între altele, din Partidul Comunist și Mișcarea pentru Socialism — este reprezentată de Nestor Vicente.

La 14 mai, argentinienii vor opta între una sau alta dintre respectivele formule prezidențiale, dar, în realitate, vor vota pentru constituirea „colegiului de electori". Scrutinul este, deci, indirect : președintele și vicepreședintele țării sînt desemnați de „electorii" aleși, care reprezintă, în expresie proporțională, cele 22 de provincii argentiniene, districtul federal (Buenos Aires) și teritoriul național Țara de Foc. Șansele fiecărui partid (respectiv ale echipei sale prezidențiale) depind de numărul de „electori" proprii sau favorabili, de care va dispune în cadrul colegiului amintit, alcătuit din 600 de membri. Acestora le revine dreptul de a-l desemna, pînă la 10 august, pe noul șef al statului, a cărui numire necesită majoritatea absolută (301 electori favorabili).

În această săptămînă...

Decizii ale POLISARIO

Desfășurat săptămîna trecută, cel de-al VII-lea Congres al Frontului POLISARIO s-a încheiat prin adoptarea unui program de acțiune al mișcării sahariene, în care este inclus un nou apel la inițierea de negocieri directe cu Marocul pentru soluționarea conflictului din Sahara occidentală. Delegații la congres l-au reales pe Mohamed Abdelaziz în funcția de secretar general al Frontului POLISARIO, precum și pe cei șapte membri ai Comitetului Executiv. Programul de acțiune reafirmă sprijinul mișcării sahariene față de planul de pace al O.N.U. și al Organizației Unității Africane (O.U.A.) și salută eforturile depuse de secretarul general al Națiunilor Unite, Javier Perez de Cuellar, vizînd organizarea unui referendum pentru autodeterminare în Sahara occidentală.

Potrivit agențiilor internaționale de presă, cîteva zile mai tîrziu, Comitetul Executiv al Frontului POLISARIO a procedat la o remaniere a guvernului „Republicii Arabe Democratice Sahariene". Doi dintre „conducătorii istorici" ai mișcării nu au mai fost cooptați în noul guvern. Este vorba de I. Ghali — ministru al apărării din anul 1976 —, în locul căruia a fost numit Mohamed Lamin Buhali, fost ministru al sănătății, precum și de Salem Uld Salek — în locul căruia a fost desemnat, la conducerea Ministerului Informațiilor, Abdelkader Taleb Omar (mai cunoscut sub numele de O. Mansour). Atît Ghali, cît și Salek rămîn, însă, membri ai Biroului Politic al Frontului POLISARIO. Potrivit comunicatului, Mahfud Ali Beiba își păstrează postul de prim-ministru, iar M. Sidati — pe cel de ministru de externe.

Totodată, potrivit agenției „EFE", POLISARIO a transmis regelui Hassan al II-lea al Marocului o scrisoare în care se pronunță pentru reluarea convorbirilor asupra viitorului Saharei occidentale. Primele au avut loc în ianuarie a.c. la Palatul regal din Casablanca. Documentul apreciază că preconizatele convorbiri „constituie un element esențial pentru a se ajunge la o soluție definitivă și justă a conflictului". Scrisoarea exprimă, în același timp, „voința fermă și sinceră de pace a poporului saharian".

Dar, în actualul context politic, nici radicalii, nici peroniștii nu sînt siguri că pot obține, prin alegerile de duminica viitoare, o reprezentare confortabilă în colegiul amintit, de natură să le asigure, ulterior, dorita majoritate absolută. Peroniștii propun, de aceea, să se declare învingător candidatul prezidențial care va obține majoritatea simplă (cel mai mare număr de voturi ale „electorilor"), mizînd, deci, pe o audiență mai largă de care s-ar putea bucura Carlos Menem ; în rîndul radicalilor, se avansează, în schimb, ideea unui al doilea tur de scrutin între primii doi clasați, contîndu-se pe posibile alianțe cu alte partide mai mici, capabile să asigure o victorie a lui Eduardo Angeloz. Rămîne, așadar, de văzut rezultatul scrutinului, fiecare din cele două partide sperînd să realizeze acel număr de „electori" care să le confere o poziție net dominantă în colegiul amintit. În acest caz, numele viitorului șef al statului argentinian va fi clar chiar după alegerile de duminică ; sau, în situația contrară, va urma o perioadă de intense negocieri între partide, al căror rezultat final va fi cunoscut pînă la 10 august. Proclamarea oficială a noului președinte revine, apoi, parlamentului, care are și dreptul de a adopta o decizie finală, dacă nu se ajunge la nici un acord în „colegiul electoral". În prezent, forul legislativ argentinian este constituit din 130 de membri ai U.C.R., 128 din partea peroniștilor, 34 ai U.C.D. și altor grupări politice provinciale, 8 din partea unor partide de centru-stînga.

Apropiatele alegeri generale argentiniene sînt dominate, în principal, de problemele crizei economico-financiare (vezi „Lumea" nr. 14). Deși au fost adoptate, în ultimii ani, o serie de programe de redresare, rezultatele nu au fost, totuși, cele scontate : moneda națională (australul) a cunoscut o drastică devalorizare în raport cu dolarul, inflația a crescut vertiginos, costul vieții la fel, iar deficitul public al statului se resimte acut. S-au adăugat speculațiile financiare ale cercurilor patronale, ceea ce a îngreunat eforturile guvernului de a echilibra situația. Cabinetul radical al președintelui Raul Alfonsin a decis, în această conjunctură de accentuată instabilitate economică și financiară, să cheme atît patronatul, cît și partidele de opoziție la consultări menite a duce la un consens asupra soluțiilor de urmat. Pe fondul, însă, al campaniei electorale și al apropierii alegerilor, opoziția a refuzat să-și dea girul asupra căilor de rezolvare a crizei, pentru a nu se implica într-o situație care ar putea să o afecteze în ce privește votul de duminică. Este contextul în care, la 2 mai, guvernul a hotărît, cu sprijinul patronatului, să-și asume „costul social" al unor noi măsuri economice, pe care, deocamdată, le-a anunțat, urmînd a le supune, după alegeri, dezbaterilor în parlament. În scopul reducerii deficitului fiscal, se prevede, între altele, sporirea unor impozite, o creștere a tarifelor publice, înghețarea prețurilor la unele produse de primă necesitate, sporirea salariului minim, crearea unui așa-numit „fond de finanțare solidară", care să contribuie la reducerea cheltuielilor statului. Rămîne de văzut, în perspectivă, care va fi rezultatul acestor noi măsuri, după ce, în ultimele luni, criza economică a dus la îngrijorătoare tensiuni sociale.

În același timp, actuala situație economică — apreciază observatorii — ar putea avea un important efect nefavorabil asupra șanselor radicalilor la apropiatele alegeri. Sondajele de opinie indicau, în acest sens, o creștere a preferințelor electoratului pentru candidatul peronist, Carlos Menem, după ce, o vreme, întîietatea părea să o dețină reprezentantul radical, Eduardo Angeloz. Oricum, se așteaptă un rezultat relativ strîns, un rol important părînd să revină „indecișilor" (circa 25 la sută din electorat). În același timp, semnificativ este faptul că — date fiind importantele probleme interne și, mai ales, criza economică — se prefigurează eventualitatea unui guvern de coaliție în cadrul viitorului mandat prezidențial. Ideea a fost lansată de liderul partidului peronist, Antonio Cafiero, și a primit un răspuns pozitiv din partea U.C.R., al cărui candidat prezidențial, Eduardo Angeloz, i-a acordat un imediat sprijin. Desigur, problema constituie, deocamdată, o propunere, rămînînd de văzut dacă și cum se va concretiza. Candidatul peroniștilor, Carlos Menem, aprecia, de pildă, că, în cazul unei victorii, va convoca cele mai capabile persoane pentru a-l ajuta să guverneze, fără să presupună, prin aceasta, în mod obligatoriu, formarea unui cabinet de coaliție.

În general, alegerile de duminica viitoare pun în evidență bipolarismul vieții politice argentiniene, dominată de radicali și peroniști. Primii contează pe o audiență electorală bazată pe cei cinci ani de guvernare, definiți prin actualul proces democratic intern ; ceilalți, după succesul înregistrat la alegerile pentru posturile de guvernatori, din 1987 (17 din cele 22 de provincii argentiniene sînt conduse de peroniști), speră într-o reeditare a acelei victorii, mizînd pe dificultățile economice de azi, imputate guvernului radical, și pe apreciabila bază de masă de care dispun, inclusiv prin Confederația Generală a Muncii, unica centrală sindicală, de orientare peronistă. Atît radicalii, cît și peroniștii sînt, însă, la fel de angajați în continuarea și perfecționarea procesului democratic intern, garanție fundamentală a unei vieți politice stabile, constituționale, în consens cu aspirațiile marilor mase de argentinieni.

Anca Voican

În această săptămînă...

Bolivia. Scrutin general

Cunoscută drept una din țările latino-americane cele mai instabile politic — circa 180 de lovituri de stat în 164 de ani de la dobîndirea independenței —, Bolivia a trecut, în ultimul deceniu, la o viață constituțională, cu efecte favorabile pe plan intern. Consolidarea stabilității este considerată, de altfel, drept una din reușitele actualului guvern, condus de președintele Victor Paz Estenssoro, la care se adaugă stăvilirea unei inflații debordante (de la 24 000 la sută, în 1985, la 21 la sută, în 1988). Sînt principalii factori — apreciază observatorii —, care, în ciuda nemulțumirilor sociale generate de șomaj și costul ridicat al vieții, i-au permis președintelui în funcție să guverneze fără amenințarea loviturilor de stat sau a revoltelor de stradă și care fac, de asemenea, ca Victor Paz Estenssoro să fie primul președinte bolivian, din ultimul sfert de veac, ce își încheie mandatul prin organizarea de alegeri.

Duminică, circa 2,1 milioane de bolivieni cu drept de vot (peste vîrsta de 21 de ani) au fost chemați la urne pentru a-l alege pe succesorul actualului șef al statului, pe vicepreședintele țării și membrii Congresului bicameral. Scrutinul s-a desfășurat pe baza sufragiului universal, principiu adoptat după revoluția națională din 1952 (pînă atunci, s-a menținut tradiția „votului calificat", care excludea de la urne cea mai mare parte a populației analfabete din zonele rurale și de la periferia orașelor).

La recentele alegeri, la care au participat zece formațiuni politice, șansele au fost împărțite, practic, între trei partide : Acțiunea Democratică Naționalistă (A.D.N., de orientare conservatoare) a fostului președinte (militar) al țării, Hugo Banzer, acum candidat prezidențial ; Mișcarea Naționalistă Revoluționară (M.N.R.), de centru, la guvern, reprezentată de fostul ministru al planificării, Gonzalo Sanchez de Lozada; Mișcarea Stîngii Revoluționare (M.I.R., social-democrată), a fostului vicepreședinte Jaime Paz Zamora, candidat prezidențial. În competiția electorală s-au aflat, de asemenea, coaliția Stîngii Unite, condusă de Anibal Quiroga, ca și o serie de partide care și-au propus ca obiectiv, în alegeri, obținerea unui număr de mandate în parlament.

Principalele partide angajate în competiția pentru funcția de președinte — A.D.N., M.N.R. și M.I.R. — au pus în centrul campaniei lor electorale problemele economice, părînd, sub acest aspect, să prefere aproximativ aceeași strategie în domeniu, folosită de actualul șef al statului. În același timp, în platformele lor, cele trei grupări politice și-au propus să acționeze, între altele, pentru creșterea productivității muncii și pentru realizarea unor „ajustări de tip social" la „noua politică economică" a guvernului condus de Victor Paz Estenssoro. Stînga Unită a avansat, dimpotrivă, o serie de reforme de fond, între care naționalizarea sectoarelor minier și bancar, nerambursarea unei părți din datoria externă, instituirea controlului statului asupra comerțului exterior, promovarea unei politici externe de nealiniere.

Conform opiniei generale, nici unul dintre candidații prezidențiali nu pare a fi reușit să obțină, duminică, majoritatea absolută a voturilor (51 la sută), necesară unei victorii. De acord cu normele constituționale, revine noului Congres sarcina de a desemna viitorul președinte, ales dintre primii trei candidați cei mai bine cotați. În 1985, membrii noului parlament ales au decis ca M.N.R. să devină partid de guvernămînt, iar candidatul său șef al statului, aceasta că expresie a alianței stabilite, în acel context, între M.N.R. și M.I.R. Deși obținuse majoritatea relativă a sufragiilor populare, Hugo Banzer (A.D.N.) a trebuit, cu prilejul desemnării din Congres, să cedeze întîietatea lui Victor Paz Estenssoro. Și acum, se pare, bolivienii vor fi nevoiți să aștepte rezultatul negocierilor dintre partidele politice cel mai bine plasate — aceleași ca în 1985 — pentru a cunoaște numele viitorului șef al statului. În acest context, este posibilă — apreciază observatorii — o nouă alianță M.N.R.—M.I.R.

OTTAWA

Dezbaterea bugetară și implicațiile politice

Ultimele săptămîni, după reluarea activității parlamentare și prezentarea programului guvernamental (la începutul lunii aprilie), au cunoscut o agitație aparte pentru viața politică a Canadei, atît în ce privește guvernul, cît și opoziția.

UN BUGET DRASTIC. Din „discursul tronului", care prezenta programul celui de-al doilea mandat al primului ministru Brian Mulroney, la 3 aprilie, se întrevedea, cu destulă claritate, că, pentru a face față unor dificultăți economice recunoscute și persistente, guvernul va recurge la un buget drastic. Ministrul de finanțe Michael Wilson, prezentîndu-și bugetul, la 27 aprilie, a confirmat toate acele supoziții.

De nenumărați ani, Canada are un deficit bugetar ridicat și se îndatorează masiv, în contul generațiilor viitoare — a ținut să precizeze, încă de la început, ministrul : „E lesne să împrumuți de la generațiile viitoare, pentru că ele n-au un cuvînt în această dezbatere ; nu se pot opune. Dar ele vor trebui să trăiască cu consecințele lipsei noastre de acțiune de astăzi". Ca urmare, ministrul cere tuturor canadienilor „să joace un rol mai mare" în lupta împotriva „gravității problemei datoriei, care continuă să crească mai repede decît venitul nostru național, ajungînd, la 1 aprilie (1989), la 320 miliarde dolari". De la preluarea puterii, în urmă cu aproape cinci ani, guvernul conservator s-a străduit să combată acest aspect, dar acțiunile sale (potrivit ministrului : eliminarea de programe guvernamentale, reducerea risipei și îmbunătățirea eficienței guvernamentale) n-au fost suficiente. „Trebuie să

> ● *„E lesne să împrumuți de la generațiile viitoare, pentru că ele n-au un cuvînt de spus în această dezbatere"*

întreprindem și alte acțiuni. În bugetul pe care îl prezint voi enunța reduceri în cheltuielile guvernamentale care vor afecta un larg evantai de programe. Voi propune, de asemenea, creșteri ale veniturilor din impozite pe veniturile personale și ale corporațiilor, din impozitele pe vînzări și finanțarea programului de ajutorare a șomerilor". Toate acestea au drept scop reducerea deficitului bugetar (28,9 miliarde dolari la 31 martie 1989, dar cu 9,5 miliarde mai redus decît nivelul din 1984—85) la 15 miliarde în 1993—94.

Pentru a se obține asemenea rezultate este necesară, în primul rînd, o susținută activitate economică. De cînd au venit la putere, conservatorii au creat 1,5 milioane de noi locuri de muncă și creșterea economică a fost mai rapidă decît în oricare altă țară occidentală industrializată; dar ministrul admite, în același timp, că procentul creșterii economice se va modera la 2 la sută și că numărul de noi locuri de muncă va fi mai redus decît în anii dinainte. Întrucît există presiuni inflaționiste, ratele dobînzilor au fost ridicate, cu efectul știut (și nedorit) al impactului asupra costului vieții și sporirii datoriei ; dar presiunile inflaționiste sînt atît de mari, afirmă ministrul, încît ratele dobînzilor nu pot fi coborîte, oricîtă nemulțumire stîrnesc ele.

Pe de altă parte, ministrul optează pentru o continuare a reducerii cheltuielilor guvernamentale în cîteva domenii importante. Deși cheltuielile militare vor crește în fiecare din următorii cinci ani, procentul va fi mai redus decît cel anterior plănuit (drept rezultat, vor fi închise sau reduse, ca dimensiuni, 14 baze militare din țară, se va renunța la cumpărarea unor arme și se va opri achiziționarea — chestiune foarte controversată — a unor noi submarine nucleare) ; va fi redus ajutorul pentru străinătate ; vor fi reduse subsidiile pentru sistemul căilor ferate ; transferul unor puteri către provincii va echivala cu renunțarea la un număr de programe regionale și chiar bugetele de dezvoltare regională (una din prioritățile guvernului) vor fi reduse pe termen scurt ; se va continua procesul de privatizare,

În această săptămînă...

Convorbiri americano-canadiene

Săptămîna trecută, președintele Statelor Unite, George Bush, și premierul Canadei, Brian Mulroney, s-au întîlnit pentru a doua oară în mai puțin de trei luni, fapt apreciat de observatori ca un indiciu al raporturilor stabile dintre cei doi lideri. În fapt, există, însă, o seamă de aspecte atît privind relațiile bilaterale, cît și politica internațională, în care cei doi doreau să se consulte și, eventual, să adopte o poziție comună. Precedenta întîlnire a avut loc la 10 februarie, la Ottawa, cînd accentul a fost pus pe probleme bilaterale : punerea în aplicare a acordului de liber schimb intrat în vigoare la începutul anului, dosarul „ploilor acide" (în legătură cu care președintele american a promis că va cere Congresului să pregătească un acord bilateral referitor la reducerea emanațiilor poluante ale uzinelor din Vestul Mijlociu, care au provocat imense daune pădurilor canadiene), exploatarea în comun a zăcămintelor petroliere și de gaze naturale din Alaska.

Întîlnirea de săptămîna trecută a reluat aceste subiecte, completîndu-le cu altele noi ,înțelegerea dintre cei doi lideri atingînd un nivel pe care ambii au ținut să-l sublinieze. „Relațiile dintre Statele Unite și Canada rămîn puternice", declara președintele Bush, opinie împărtășită de premierul Mulroney. Asemenea declarații au la bază, în fapt, în mod evident, un gen de „relații speciale" între cele două țări, foarte apropiate din multe puncte de vedere, iar, în ultimul timp — inclusiv prin raporturile economice extrem de strînse —, și o filosofie a guvernării cu tentă conservatoare. Totuși, chiar și în acest cadru, continuă să existe unele asperități, cum este, de pildă, dosarul ecologic al „ploilor acide", neglijat de fosta Administrație americană. Actuala Administrație a promis o altă abordare și, potrivit premierului canadian, președintele Bush a cerut Congresului cooperarea în vederea unei legislații noi în domeniu.

Însă dincolo de aceste aspecte, din „aria largă de subiecte discutate" (potrivit comunicatului) se desprinde unul de strictă actualitate și care e posibil să fi motivat chiar întîlnirea : relațiile în cadrul Alianței Nord-Atlantice. În vederea apropiatei întîlniri la nivel înalt a N.A.T.O. (29—30 mai), S.U.A. doresc o apropiere a pozițiilor țărilor membre. Canada, chiar dacă e un aliat foarte apropiat al Statelor Unite, adoptă și poziții care diferă. Întrebat dacă i-a cerut președintelui Bush să accepte negocieri grabnice asupra rachetelor cu rază scurtă de acțiune, Brian Mulroney și-a exprimat opinia (cu semnificații mai largi) că Alianța „nu e o asociație în care fiecare e independent. Avem o poziție comună, a N.A.T.O.". „Dacă există divergențe de vederi care izbucnesc din cînd în cînd, obiectivul întîlnirii noastre este de a ajunge la o armonizare a pozițiilor". Mai concret, Canada susține punctul de vedere american privind modernizarea rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune. În actualul context marcat de puternice divergențe, premierul a admis, însă, că dezbaterile pentru a se realiza o poziție comună vor fi aspre.

Turneul sud-est asiatic al premierului nipon

Primul ministru japonez, Noboru Takeshita, a efectuat, de curînd, un turneu în cinci state membre ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN). Călătoria premierului nipon — se aprecia într-un comentariu al agenției „China Nouă" — este semnificativă pentru continuitatea diplomației japoneze, pentru atenția acordată de Tokio raporturilor cu țările din apropiata regiune sud-est asiatică. Organizația regională ASEAN, se remarca, în acest context, reprezintă un partener comercial important pentru Japonia. Japonia este, astfel, cel mai mare investitor străin în țările ASEAN, nivelul investițiilor sale în aceste țări fiind în rapidă creștere. („Este clar că a sosit timpul, pentru Japonia și ASEAN, să discute pe marginea contextului în schimbare — internațional și regional — și să-și ex-

din vînzarea unor companii ale statului, guvernul sperînd să obţină venituri substanţiale ; se vor opera modificări în sistemul de impozite. („Nimănui nu-i place sporirea impozitelor. Dar datoria este, astăzi, o problemă majoră, deoarece, în trecut, n-am plătit costurile întregi ale programelor. Pentru acest fapt, trebuie să plătim, acum, mai mult").

Cum era de aşteptat, un asemenea buget a stîrnit protestele opoziţiei. Liderul liberal John Turner a reamintit primului ministru promisiunile electorale de garantare a beneficiilor sociale, încălcate acum. Liderul liberal a făcut o legătură între buget şi acordul de liber schimb încheiat cu S.U.A., deoarece, spune el, eliminarea subsidiilor reflectă, de fapt, subsidiile pe care le vor elimínate americanii. Ministrul finanţelor a negat vreo conexiune de acest fel. Dar, adăuga John Turner la o convenţie liberală, bugetul „e o colecţie de promisiuni neîndeplinite şi înşelăciune şi va produce o recesiune economică în măsura în care guvernul federal impune cele mai mari sporiri de impozite din istoria Canadei". Pe poziţii similare se situa şi liderul neo-democrat Ed Broadbent. Dar, cum Partidul Progresist Conservator dispune de o majoritate confortabilă în Camera Comunelor, aspectul acceptării bugetului nu se ridică.

SCHIMBĂRI ÎN OPOZIŢIE. Concomitent cu dezbaterea aprinsă a stării economice a ţării, revine în atenţie capacitatea opoziţiei, în ansamblu, de a redobîndi forţă şi, eventual, de a reveni la conducerea ţării. Practic, de la alegerile anticipate, desfăşurate în toamna anului trecut, s-a discutat mai mult sau mai puţin intens despre schimbări atît în tactică, programe şi opţiuni, cît şi la conducerile celor două partide reprezentate, alături de conservatori, în Camera Comunelor. Aproape de începutul anului, liderul neo-democrat Ed Broadbent, deşi foarte popular, a anunţat că se va retrage, după 14 ani, de la conducerea partidului. Înlocuirea va avea loc în decembrie şi, pînă în acest moment, s-au anunţat trei candidaturi : Edgar Ryan, Simon de Jong şi Roger Lagasse, toţi personalităţi cu o experienţă politică mai limitată.

Dar atenţia era, în mod firesc, concentrată îndeosebi asupra Partidului Liberal în cadrul căruia, de la ieşirea lui Trudeau din activitatea politică, au existat mai viguroase sau mai mocnite disensiuni. Pierderile înregistrate în două alegeri generale succesive s-au datorat, pe de o parte, eroziunii mai generale a partidului, dar, pe de altă parte, şi acestor disensiuni interne. Deşi i s-a cerut să demisioneze, John Turner a refuzat şi a insistat pe reconstrucţia partidului, începînd de la bază. Liberalii sînt încă departe de audienţa deţinută în deceniile trecute, dar au revenit în opţiunile electoratului (fapt confirmat de sondajele de opinie) şi au cîştigat în cîteva provincii, alcătuind guverne acolo unde nu aveau nici unul. Dar, la 3 mai a.c., liderul liberal a anunţat că, după cinci ani tulburi, îşi prezintă demisia, din funcţia de preşedinte al partidului, după consultări cu membrii de frunte ai formaţiunii sale politice. Demisia efectivă va avea loc după ce se va fixa o dată pentru o convenţie privind succesiunea. Lupta pentru funcţia de lider se anunţă de pe acum aspră.

Stelian Ţurlea

---

tindă relaţiile de cooperare, în pregătirea viitorului" — constata cotidianul nipon, de largă circulaţie, „Yomiuri Shimbun", citat de agenţia „China Nouă").

Prima etapă a turneului a constituit-o Thailanda, unde Noboru Takeshita a sosit la 29 aprilie, pentru o vizită oficială de patru zile. Primit de omologul său thailandez, Chatichai Choonhavan, de alte persoane oficiale, premierul japonez a subliniat, încă de la sosire, dorinţa ţării sale de a strînge şi adînci relaţiile cu ţările ASEAN, atît cu organizaţia ca atare, cît şi cu fiecare ţară în parte. ASEAN — a spus el — este una din cele mai însemnate arii în ce priveşte cooperarea internaţională. În timpul vizitei la Bangkok a fost efectuat un schimb de opinii asupra relaţiilor bilaterale, a cooperării între ţările din regiunea Asiei şi Pacificului, a unor aspecte ale evoluţiilor din sud-estul Asiei, între care problema kampuchiană. O soluţionare justă a acestor probleme este o condiţie indispensabilă pentru intensificarea relaţiilor economice între ţările din regiune, pentru o dezvoltare susţinută şi prosperitatea Asiei de sud-est, în ansamblu — a fost opinia exprimată, la un dineu, de către premierul nipon.

Probleme bilaterale, regionale şi aspecte ale situaţiei internaţionale au figurat pe agenda discuţiilor purtate de primul ministru nipon cu oficialităţile din Malayezia — ţară care a reprezentat a doua etapă a turneului. Noboru Takeshita a fost primit de suveranul Malayeziei şi a avut convorbiri cu premierul Mahathir Mohamad. Un subiect major al acestor întrevederi l-a constituit deficitul însemnat, înregistrat de Japonia, în comerţul cu Malayezia.

În Singapore, premierul japonez a efectuat o vizită de 24 de ore, întîlnindu-se şi abordînd probleme bilaterale şi regionale, inclusiv problema kampuchiană, cu şeful guvernului singaporez, Lee Kuan Yew.

În continuarea turneului său, Noboru Takeshita a sosit la Jakarta. În cadrul convorbirilor cu preşedintele indonezian, Suharto, cei doi conducători au subliniat necesitatea dezvoltării cooperării dintre ţările asiatice şi din zona Pacificului, apreciind că, în viitor, această regiune va avea un rol tot mai important pe plan mondial.

Ultima etapă a turneului au fost Filipinele, unde Noboru Takeshita a fost primit de preşedintele Corazon Aquino. Din sursă oficială filipineză s-a aflat că, în cursul discuţiilor de la Manila, au fost examinate relaţiile bilaterale, avînd, de asemenea, loc un schimb de vederi asupra evoluţiilor politice din regiune şi în probleme ale cooperării economice internaţionale. Cu acest prilej, premierul nipon a relevat disponibilitatea ţării sale de a contribui substanţial la înfăptuirea programului de asistenţă economică pentru Filipine. Potrivit unui purtător de cuvînt japonez, Takeshita urmează a sprijini acest program în cadrul viitoarei reuniuni la nivel înalt, de la Paris, a principalelor şapte state occidentale industrializate.

În această săptămînă...

Marea Britanie. Implicaţiile testului din Ţara Galilor

Exact în ziua în care, în Camera Comunelor, conservatorii sărbătoreau împlinirea unui deceniu de cînd preluaseră puterea, alegeri parţiale desfăşurate în circumscripţia Glamorgan, în Ţara Galilor, erau cîştigate, la mare distanţă, de candidatul laburist. Conservatorii deţineau mandatul din 1951, iar, la ultimele alegeri generale, obţinuseră chiar un avantaj substanţial de 12 la sută. Firesc, toţi observatorii au interpretat rezultatul ca un avertisment dat conservatorilor, în vederea unor modificări în politica socio-economică. Partidul Laburist confirmă, în paralel, ascensiunea în sondaje, din ultima vreme, datorată atît conducerii lui Neil Kinnock, care solicită partidului să răspundă, în mod adecvat, realităţilor momentului, cît şi tentativelor acestuia de a modifica programul şi opţiunile, eliminîndu-le sau transformîndu-le pe acelea care, se consideră, ar fi adus prejudicii la alegeri, în trecut.

Dar rezultatul de la Glamorgan mai dă curs şi altor consideraţii. Candidaţii celor două partide de centru n-au obţinut decît un procentaj minim (nici şapte la sută, împreună!). Se revine, pe scena politică, la dominarea tradiţională a două mari partide politice, spre deosebire de tendinţele ultimului deceniu ? Deşi un singur rezultat de acest gen nu poate fi, în mod firesc, elocvent, au şi apărut declaraţii şi comentarii ale oamenilor politici, exact în acest sens. Astfel, liderii Partidului Social-Democrat (situat pe cel din urmă loc) sugerează că ar putea conlucra în viitor cu laburiştii, vicepreşedintele partidului nu exclude ideea să revină în gruparea laburistă, iar David Owen admite că ar putea colabora, sub conducerea lui Neil Kinnock, într-un guvern de coaliţie. Niciodată pînă acum nu s-au făcut asemenea declaraţii. Laburiştii resping, însă, astfel de avansuri. Celălalt partid de centru, „democraţii", priveşte la fel de potrivnic avansurile social-democraţilor, afirmînd că, de fapt, aceştia nu mai există în mod practic. În declaraţiile sale de la sfîrşitul săptămînii, Paddy Ashdown, liderul PLSD, i-a ignorat, pur şi simplu, pe social-democraţi, concentrîndu-şi atacurile asupra laburiştilor care, potrivit lui, n-ar fi obţinut, totuşi, progrese semnificative. În urmă cu cîteva luni, chiar Ashdown făcea apel la un anume gen de cooperare şi susţine şi acum, de altfel, că guvernul Thatcher nu poate fi înfrînt decît printr-o combinare de factori ai opoziţiei reunite în jurul unei noi agende.

Convingerea laburiştilor rămîne însă că, pentru a-i înfrînge pe conservatori, alegătorii trebuie să treacă peste partidele de centru şi să voteze pentru partidul condus de Neil Kinnock. Conducerea acestuia s-a întîlnit, la începutul acestei săptămîni, pentru a dezbate, conform planului adoptat anul trecut, modificările în structura şi programul partidului (amănuntele nu ne-au sosit la redacţie pînă la închiderea ediţiei). Dar, toate acestea la un loc sugerează că 1989 va fi un an foarte agitat din punct de vedere al situaţiei strict politice.

În procesul de acces al Namibiei la independență, Națiunile Unite au încredințat „căștilor albastre" o nouă misiune. În imagine — doi membri finlandezi ai Forțelor ONU în Namibia, patrulînd pe o șosea lîngă localitatea Rundu

Campanie de strîngere de semnături, la Tokio, în semn de protest față de noul sistem de taxe care afectează calitatea vieții oamenilor muncii

1000+1

Declarație

Președintele Venezuelei, Carlos Andres Perez, a reafirmat că 1989 trebuie să fie anul soluționării raționale a problemei datoriei externe — informează agenția „Prensa Latina". Într-o declarație făcută la Caracas, el a subliniat că rezolvarea acestei probleme este reclamtă de justiția internațională și de stabilitatea democratică a Americii Latine, alternativa fiind cea de a continua lupta pentru reducerea datoriei externe. Venezuela are o datorie externă de peste 30 miliarde de dolari.

Constituție

Președintele Nigeriei, Ibrahim Babangida, a anunțat promulgarea noii Constituții a țării, acțiune ce reprezintă un nou pas înainte pe calea pregătirii trecerii la guvernarea civilă, pînă în anul 1992. Potrivit noii legi supreme, Nigeria este un stat „bazat pe principiul democrației și dreptății sociale" — relatează agenția „China Nouă".

Poziție

Primul ministru al Egiptului, Atef Sedki, a reafirmat refuzul țării sale de a permite Fondului Monetar Internațional să se amestece în luarea hotărîrilor ei de politică economică — informează agenția „ADN", citînd o relatare a ziarului egiptean „Al-Ahram". Șeful guvernului egiptean a precizat că țara sa a cerut spriijnul FMI pentru reeșalonarea datoriei sale externe, dar a subliniat că nu va fi de acord, în schimbul asistenței FMI, cu cereri pe care le consideră inacceptabile. În special, A. Sedki s-a pronunțat împotriva cererii F.M.I. privind creșterea prețurilor la o serie de produse de bază.

Conservare

Guvernul chinez a lansat o campanie pentru păstrarea și valorificarea moștenirii artei populare. Peste 30 000 de persoane din întreaga țară participă la o campanie de culegere de date în 10 domenii ale folclorului, printre care povești, cîntece și dansuri populare, proverbe. Datele vor fi publicate, pînă la sfîrșitul acestui secol, într-un ciclu de lucrări cuprinzînd 330 volume. Wu Bianian, specialist în folclor, a afirmat că, pînă acum, cea mai mare parte a moștenirii artei populare chineze s-a transmis pe cale orală și există pericolul dispariției ei, în cazul în care nu se vor lua măsuri corespunzătoare, relatează agenția „China Nouă".

Raport

Agenția niponă pentru planificare economică a elaborat un raport privind dezvoltarea economică, din ultimul deceniu, a regiunii Asia—Pacific, document în care se relevă că, în pofida dezvoltării lor, țările din regiune se confruntă cu o serie de probleme care le-ar putea submina potențialul. Astfel, există mari decalaje între nivelurile lor de dezvoltare, ceea ce duce la uriașe dezechilibre economice. Disensiunile în domeniul comerțului între S.U.A. și Japonia și, în general, între S.U.A. și țările industrializate din Asia ar putea determina Statele Unite ale Americii să adopte măsuri protecționiste, ceea ce ar submina economia țărilor asiatice, economie orientată spre export. Datorită importanței economice din ce în ce mai mari a țărilor din regiunea Asia—Pacific, dezvoltarea lor inegală ar putea afecta sistemul economic internațional, conchide raportul.

„Deceniu"

În perioada de cînd la conducerea țării se află Partidul Conservator, șomerii din Marea Britanie au avut de îndurat un „deceniu al deznădejdii" — se arată într-un raport publicat de o organizație londoneză și citat de agențiile de presă. În perioada amintită, s-a adîncit decalajul între bogați și săraci, încît peste 10 milioane de persoane au venituri inferioare celor admise ca „minime" în celelalte state vest-europene. Acest tablou întunecat — relevă agenția menționată — a fost prezentat chiar în ajunul pregătirilor oficiale pentru celebrarea împlinirii unui deceniu de cînd se află la putere actuala conducere conservatoare.

Acord

Acordul de cooperare în domeniul apărării dintre Spania și S.U.A. — care prevede, între altele, reducerea prezenței militare americane pe teritoriul spaniol — a intrat oficial în vigoare la 5 mai, informează agenția „E.F.E.". Noul acord, încheiat la 24 noiembrie 1988, reglementează relațiile bilaterale defensive pentru următorii opt ani și stabilește, de asemenea, exercitarea unui control mai mare, din partea spaniolă, asupra bazelor folosite de forțele S.U.A., precum și un nou statut juridic pentru efectivele din fiecare țară ce desfășoară misiuni în cealaltă țară.

Candidatură

Frontul Progresist al Poporului din Seychelles, partid de guvernămînt, l-a propus pe actualul președinte al țării, France Albert René, candidat la funcția de șef al statului la viitoarele alegeri din iunie. Candidatura a fost propusă la congresul extraordinar al partidului, care s-a desfășurat la Victoria, capitala țării. Republica Seychelles este un stat insular, situat în Oceanul Indian, în apropierea coastelor estice ale Africii. Potrivit Constituției, în țară există un sistem unipartit, iar președintele este ales pe o perioadă de cinci ani. Actualul șef al statului se află la al doilea mandat prezidențial.

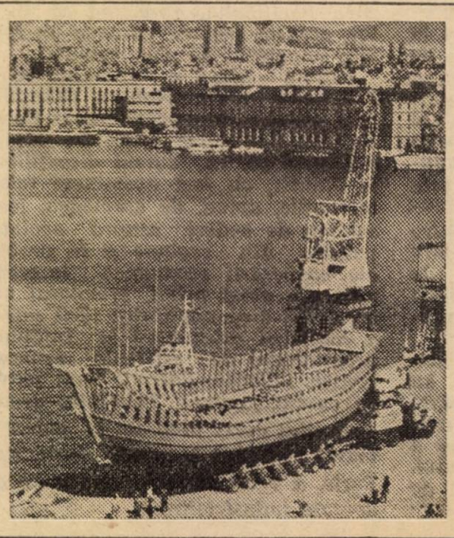

La Barcelona, a fost construită o replică a corabiei „Santa Maria" — — unul din cele trei vase cu care Cristofor Columb a descoperit America, în 1492. Noua „Santa Maria" va reface, în 1992, istorica traversare a Atlanticului, la împlinirea a cinci secole de la descoperirea „Lumii noi"

Sesiune

La New York s-a încheiat prima sesiune a Comitetului pregătitor pentru desfășurarea celei de-a 4-a Conferințe a participanților la Tratatul cu privire la neproliferarea armelor nucleare. Sesiunea s-a desfășurat cu ușile închise. Din surse informate se relatează că majoritatea delegațiilor au evidențiat necesitatea menținerii și întăririi acestui tratat, în condițiile activizării procesului de dezarmare nucleară. Următoarea sesiune a comitetului va avea loc la 11—18 septembrie, la Geneva.

Noduli

În India a fost elaborat un program de explorare a nodulilor polimetalici din Oceanul Indian — informează agenția „PTI". Potrivit datelor de care dispune departamentul indian pentru valorificarea resurselor oceanului (DOD), nodulii ar acoperi fundul oceanului pe o suprafață estimată la 10—15 milioane kmp, aflîndu-se la o adîncime ce variază între 3 500 m și 6 000 m. Se menționează că nodulii polimetalici reprezintă o sursă importantă de metale, ca manganul, nichelul, cuprul și cobaltul, precum și cantități mai mici de molibden, vanadiu, zinc, plumb și cadmiu.

Sondaj

Americanii doresc ca țara lor să nu intervină militar în conflicte regionale și cer ca, la soluționarea acestora, să participe forțe de pace ale O.N.U., potrivit unui sondaj comandat de Asociația pentru O.N.U. din S.U.A. și realizat de institutul de specialitate „Ropor". Sondajul dezvăluie, de asemenea, că majoritatea americanilor se pronunță pentru creșterea rolului O.N.U. și doresc ca guvernul lor să-și asume un rol de protagonist în prohibirea armelor nucleare, în menținerea păcii, ca și în chestiunile ecologice — relatează agenția „EFE".

Expediție

La 1 august, expediția științifică internațională „Transarctica-90" va porni de la țărmurile uneia dintre peninsulele antarctice pentru a traversa întregul continent sudic. Membrii expediției vor trebui să parcurgă 6 000 km, să atingă Polul Sud pentru a ajunge apoi, la 1 martie 1990, la stația sud-polară sovietică „Vostok". Țelul expediției constă în efectuarea de explorări ecologice. Expediția va dispune de trei atelaje a 12 câini fiecare. De-a lungul traseului, vor fi pregătite adăposturi și rezerve de hrană.

Comunicat

Într-un comunicat citat de „China Nouă" și difuzat după o reuniune extraordinară a Consiliului de Miniștri al Guvernului de coaliție al Kampuchiei Democrate (GCKD), care a avut loc la Bangkok și la care au participat președintele Kampuchiei Democrate, Norodom Sianuk, primul ministru al GCKD, Son Sann, și vicepreședintele Khieu Samphan, precum și alte 20 oficialități ale celor trei fracțiuni din cadrul coaliției, se arată : „Consiliul de Miniștri își exprimă sprijinul față de propunerea lui Sianuk de a se organiza, la sfîrșitul acestui an, la Paris, o întîlnire a celor patru părți kampuchiene, sub președinția lui Sianuk, pentru a se găsi o soluție politică cuprinzătoare conflictului din Kampuchia, pe baza planului de pace în cinci puncte al lui Sianuk".

Iarna „și-a adus aminte" că a absentat la vremea ei, revenind în plină primăvară. În imaginea de sus — un instantaneu pe ruta Karl Marx Stadt — Zschopau (R.D.G.), iar în cea de jos — zăpadă de aprilie în apropiere de Vimperk (Cehoslovacia)

An

După cum informează agenția „VNA", Consiliul de Miniștri al Vietnamului a hotărît să considere anul 1989 drept „Anul copilului vietnamez". Primul ministru a cerut sectoarelor economico-sociale și administrative să analizeze modul în care a fost înfăptuită decizia privind protecția, educația și îngrijirea copilului, emisă în urmă cu zece ani. Totodată, s-a anunțat că, în cursul acestui an, vor fi construite noi școli, spitale și alte clădiri destinate copiilor, urmînd, de asemenea, să fie renovate cele existente și să fie deschis un „Fond pentru copii". Două tabere de vară pentru copii vor funcționa la Do Son (Haiphong) și Vungtau.

Alegeri

Președintele R.S.A., Pieter Botha, a anunțat că, la 6 septembrie, vor avea loc alegeri parlamentare în Africa de Sud. Într-o cuvîntare rostită la Capetown, el a menționat că scrutinul se va desfășura pentru toate cele trei camere ale parlamentului sud-african — Camera Adunării (pentru populația albă), a reprezentanților (pentru cetățenii de culoare) și cea a delegaților (pentru indieni).

Moțiune

Parlamentul Italiei a aprobat, cu o mare majoritate de voturi, o moțiune prin care reprezentanța Organizației pentru Eliberarea Palestinei (OEP) la Roma este ridicată la rangul de legație generală — informează agențiile „EFE" și „APS". Moțiunea poartă semnătura tuturor grupurilor parlamentare italiene, cu excepția radicalilor.

Avion

S.U.A. și Japonia au încheiat un acord pentru producerea în comun a avionului de luptă FSX, care va înlocui avionul american „F—16", informează cotidianul francez „Le Monde". În termenii acordului, firmele americane, în special „General Dynamics", vor participa, în proporție de 40 la sută, la punerea la punct și la fabricarea aparatului FSX. Se prevede ca, pînă la sfîrșitul anilor '90, să fie construite 130 de aparate. Întreaga operațiune va costa 7,2 miliarde dolari.

Apă

Potrivit unui studiu elaborat de Institutul pentru Resurse Mondiale, în secolul al XXI-lea, multe probleme legate de resursele de apă dulce vor fi generate de creșterea consumului de apă, datorită sporului populației, urbanizării, industrializării și irigațiilor. Confruntate cu nevoile tot mai mari de apă, țările se vor putea sprijini pe trei opțiuni fundamentale, în cazul în care apa dulce este limitată : apa disponibilă poate fi redistribuită în funcție de noile necesități ; volumul ei limitat poate fi compensat prin utilizarea mai eficientă a apei cu ajutorul metodelor de conservare și reutilizare ; potențialul de apă dulce poate fi mărit cu ajutorul tehnologiilor tradiționale, cum ar fi construirea de diguri pentru captarea și acumularea apelor de viitură, săpare de puțuri pentru valorificarea rezervelor suplimentare de apă freatică și transferarea apei din zonele unde există un excedent spre zonele sărace în rezerve de apă.

Okinawa. În timpul unor exerciții, un parașutist american a aterizat în afara bazei sale, lîngă o locuință particulară. Un incident, ca atîtea altele, petrecut pe fondul unor viguroase proteste ale localnicilor împotriva prezenței militare a S.U.A. în Japonia

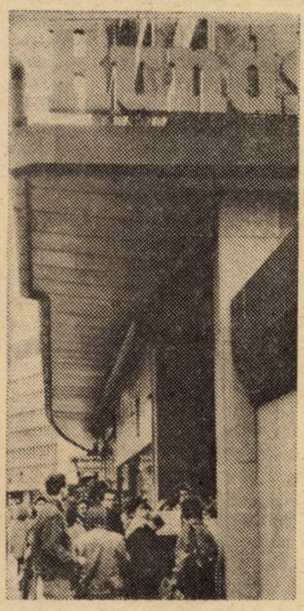

Aglomerația din fața sediului ziarului Frankfurter Rundschau este o oglindă a lipsei acute de locuințe în centrul bancar al landului Hessa-Frankfurt am Main, unde chiria pentru o garsonieră depășește 400 de mărci. Grupuri de oameni așteaptă ediția de seară a ziarului „Rundschau am Abend" pentru a consulta ofertele de locuințe

Accident

Un mic avion de pasageri și un avion militar s-au ciocnit, la 5 mai, în spațiul aerian din zona centrală a Elveției. Pilotul și pasagerul avionului civil și-au pierdut viața. Pilotul aparatului militar a reușit să execute o aterizare forțată pe unul din aeroporturile din apropiere. Cauzele accidentului nu au fost încă stabilite. După cum au declarat autoritățile, acesta este primul caz, din ultimii 30 de ani, cînd, în spațiul aerian al Elveției se ciocnesc un avion militar și unul civil.

Poluare

Poluarea produsă în țările industrializate din Europa se resimte tot mai mult și la Polul Nord, potrivit declarațiilor membrilor unei expediții desfășurate recent. Exploratorii Paul Lavalle (Marea Britanie) și Motte Larson (Norvegia) au declarat, la Londra, că, în cursul survolării continentului arctic în balon, au luat mostre care vor fi analizate ulterior, pentru a stabili gradul de contaminare a mediului în zona polară. Organizația ecologistă „Global Concern" a pregătit zborul cu balonul la Polul Nord în scopul de a studia stratul de ozon din atmosferă. S-a precizat că zona polului era acoperită, în direcția continentului european, de un strat gros de „nori galbeni", relatează agenția „EFE".

Devalorizare

Banca Centrală a Braziliei a devalorizat moneda națională — „noul cruzeiro" — cu 2,04 la sută, față de dolarul S.U.A. Astfel, după cum transmite agenția „EFE", un dolar echivalează cu 1,048 cruzeiros noi la cumpărare și cu 1,053 cruzeiros noi la vînzare. Este cea de-a doua măsură de acest fel de la punerea în circulație a „noului cruzeiro", la 15 ianuarie 1989.

Operațiune

În urma unei campanii de supraveghere aeriană pentru depistarea suprafețelor cultivate cu „cînepă indiană", desfășurată pe durata a cinci luni, poliția din Noua Zeelandă a confiscat, la sfîrșitul lui martie a.c., circa 100 000 de astfel de plante și a arestat 510 persoane. Potrivit presei locale, citînd surse ale poliției, operațiunea a relevat amploarea afacerilor implicînd cultivarea de cannabis, precum și legăturile acestora cu crima organizată. De menționat că valoarea producției, pe piața ilicită a drogurilor, a unei singure plante de „cînepă indiană" se ridică la 600 dolari.

Delfini

Organizația ecologistă „Greenpeace" a inițiat o campanie pentru salvarea ultimilor delfini care trăiesc pe lîngă țărmurile Marii Britanii. Un număr de 20—30 delfini supraviețuiesc în golful Cardigan din țara Galilor, iar o familie de delfini și-a găsit adăpost lîngă coastele Scoției. Un purtător de cuvînt al organizației a cerut introducerea unor măsuri de control al calității apei în golful Cardigan în vederea salvării acestor ultime exemplare de delfini care au supraviețuit în mările din apropierea Marii Britanii.

Concluzie

Mafia poate să răstoarne piața financiară italiană, să domine activitatea bancară, să controleze companii și întreprinderi și să „recicleze" fondurile acumulate pe căi ilegale. Aceasta este concluzia unui raport prezentat în Parlament de Luigi Ramponi, însărcinat cu probleme financiare. In document se arată că „La Piovra" (caracatița, cum este supranumită Mafia) pătrunde tot mai puternic în lumea bancară, permițînd ca sumele acumulate din vînzarea de narcotice sau de arme să fie investite apoi, legal, pe piața financiară.

Pedepse

Opt traficanți de droguri, în bagajele cărora, la controlul vamal, s-au descoperit însemnate cantități de heroină, au fost condamnați la moarte de tribunalul din Kuala Lumpur. Potrivit legii malayeziene, oricare traficant de narcotice, autohton sau străin, găsit pe teritoriul țării, este pasibil de pedeapsa capitală. Pînă în prezent, în Malayezia au suportat rigorile acestei legi 216 persoane — informează agenția „Kyodo".

Transplant

Aldo Mango, un elvețian în vîrstă de 25 de ani din orașul St. Moritz, a fost supus unui al doilea transplant de cord, operație ce se execută în premieră în Elveția. Prima inimă nouă i-a fost implantată în urmă cu doi ani și jumătate. La începutul acestei luni, specialiștii au observat serioase abateri de la normal în activitatea inimii transplantate și s-au decis să facă un nou transplant de cord.

„Eroare"

Un avion de vînătoare-bombardament de tipul „F—16", aparținînd forțelor militare aeriene ale S.U.A., a lansat „din eroare" o bombă cu peste 200 kg de explosiv doar la 300 de metri de un cartier din Brantley (Georgia), a anunțat Pentagonul. Explozia care a urmat, în care nu s-au înregistrat victime, s-a produs în apropiere de poligonul de tir de la baza militară „Moody". Accidentul s-a datorat, după cum se pare, unei avarii mecanice.

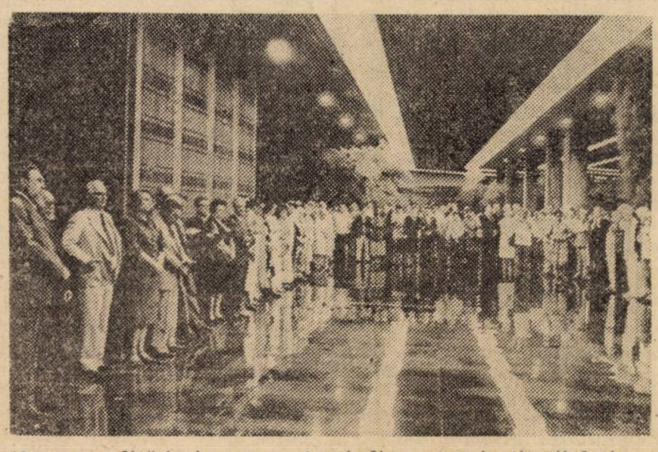

19 personalități și reprezentanți din patru instituții latino-americane și caraibiene au primit medalia Haydée Santamaria, cu prilejul celei de-a 30-a aniversări a importantei instituții culturale cubaneze „Casa de las Americas", renumită prin premiile sale literare. Ceremonia a fost prezidată de președintele Fidel Castro

Alfabetizare

În cadrul amplei campanii de luptă împotriva analfabetismului, pînă în anul 1995, în India vor învăța să scrie și să citească circa 80 milioane de persoane. Prima etapă a campaniei, care se va încheia în 1990, va asigura alfabetizarea a 30 milioane de indieni. Planul guvernamental în acest sens prevede și crearea de centre de învățămînt pentru adulți în 40 de districte din 20 de state ale Indiei.

Reuniune

Președinții a 13 țări latino-americane vor participa, în luna ianuarie 1990, la o reuniune organizată în Guatemala pentru a aborda problema datoriei externe la nivel continental, instituirea păcii în America Centrală și eradicarea traficului ilicit de droguri, s-a anunțat oficial în capitala guatemaleză. Această reuniune la nivel înalt a fost propusă de către președintele Guatemalei, Vinicio Cerezo, în cadrul vizitei efectuate în luna februarie la sediul Organizației Statelor Americane (O.S.A.).

Rubrică realizată de Ilie Olteanu

„Şomerii — aproape fără nici o şansă la oficiile pentru plasarea forţei de muncă" *)

În ajunul zilei de 1 Mai, Ziua internaţională a muncii, săptămînalul vest-german „DER SPIEGEL" a publicat un amplu documentar în legătură cu ocuparea forţei de muncă în R.F.G. şi lipsa de perspectivă a şomerilor de a se reintegra în societate. Reproducem ample pasaje din articol.

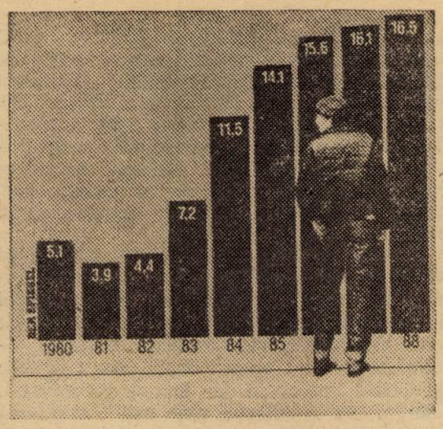

Dinamica sporului numărului de şomeri

Originar din Essen, de pe valea Rhinului, a lucrat în minerit ; astăzi, sănătatea îi este zdruncinată : „Sînt şomer de şapte ani", spune el. De remarcat că are numai 39 de ani. În urmă cu trei ani, a primit un loc de muncă în cadrul programului ABM (măsuri de creare de noi locuri de muncă), ca îmtîplar, la o grădiniţă. Aceste locuri de muncă nu mai sînt, însă, remunerate, după ce au trecut doi ani de zile. „Continui să lucrez, pentru că îmi face plăcere ; dar fără nici o remuneraţie nu se poate trăi".

Originar din Duisburg, 40 de ani, muncitor calificat, nu mai are un loc de muncă stabil de trei ani. „Aici, în Duisburg, nu mai am de lucru cu meseria mea". Are un copil, întreaga familie trebuie să trăiască numai din ajutorul de şomaj : 922 de mărci, din care 578 reprezintă chiria şi încălzirea, deci le rămîn numai 344 de mărci pentru toţi trei. Este ameninţat cu pierderea ajutorului de şomaj. Oficiul pentru plasarea forţei de muncă i-a recomandat să plece în alt oraş ; „La ce bun, spune el, dacă acest loc de muncă nu este garantat decît pentru un an de zile ?" Dacă refuză această alternativă, i se suspendă ajutorul de şomaj — aşa prevede legea.

Originar din Dortmund, 29 de ani, a avut cîteva locuri de muncă ocazionale, apoi, timp de şase ani, a trăit din ajutorul social. Oficiul pentru plasarea forţei de muncă l-a determinat să se califice ca sudor ; după aceea, nu a găsit nici un loc de muncă, deoarece în zonă sînt foarte mulţi sudori. Ulterior, a fost repartizat la un azil ca instalator. Dar şi acest loc de muncă nu a fost garantat decît pentru un an. La porţile Oficiului pentru plasarea forţei de muncă sînt foarte mulţi cei ce aşteaptă...

...Trei destine de şomeri din regiunea Ruhr-ului, asemenea majorităţii celor ca ei din R.F.G. : în fiecare regiune din ţară, numărul lor creşte continuu. Statisticile îi menţionează la rubrica „Şomeri de lungă durată".

Titraţi sau muncitori necalificaţi, tineri sau vîrstnici — circa 16 milioane au rămas fără un loc de muncă, cel puţin o dată de la mijlocul anilor '70. Devine din ce în ce mai mare numărul celor ce nu mai reuşesc să găsească un loc de muncă, deci al şomerilor permanenţi. Oficiile pentru plasarea forţei de muncă sînt neputincioase. Ursula Engelen-Kefer, vicepreşedinte al Oficiului din Nürnberg, explică adevărata cauză : „Oficiile pot oferi locuri de muncă numai pentru perioade scurte sau un sprijin pentru reintegrare temporară". De aceea, şomerilor permanenţi nu li se poate oferi ajutor decît în cazuri extrem de rare.

Numărul celor lipsiţi definitiv de un loc de muncă creşte îngrijorător de constant. Mulţi, chiar şi cei în vîrstă de 40 de ani, nu mai au la ce spera. Iată opinia unui expert din Ministerul federal al muncii despre şansele de viitor ale şomerilor permanenţi : „Sînt uitaţi ; o generaţie pierdută !"

Oficiul pentru plasarea forţei de muncă din Nürnberg înregistrează, de ani de zile, între 2,2 şi 2,3 milioane de şomeri (media anuală). Actualul guvern nu a eşuat atît de mult în nici un alt domeniu. La începutul anului 1983, după alegerea cancelarului Helmut Kohl, guvernul său promitea oprirea şi chiar reducerea ratei şomajului. Acum, se vede clar că situaţia nu s-a îmbunătăţit deloc.

Guvernul scontează, actualmente, pe 12 000 noi locuri de muncă anual, în cazul în care producţia şi serviciile vor spori cu 2—3 la sută. Este, însă, insuficient, deoarece numărul şomerilor creşte

*) Din „Der Spiegel", nr. 18/1989.

LONDRA. Dispariţia unui simbol

Între mulţimea de locuri din Londra cu o anumită semnificaţie pentru generaţii succesive, Fleet Street este printre cele mai cunoscute : strada ziarelor, a primelor tipărituri şi a redacţiilor celor mai importante ziare. Nu degeaba a fost botezată ink street, *strada de cerneală. E o arteră suficient de largă, asfaltată, cu clădiri de cinci etaje sau mai mult pe fiecare parte, negre de timp şi cu ferestre enorme. Sediile redacţiilor de ziare au fost indicate, pînă nu demult, de embleme cocoţate la ultimul etaj sau coborînd ca o banderolă pe zid sau, discret, în faţa unei intrări. Pînă nu demult, pentru că Fleet Street a început să devină, în ultimii ani, o stradă oarecare, prin mutarea sediilor ziarelor într-un capăt al Londrei, în fosta zonă a docurilor. Un proces controversat, resimţit cu nostalgie şi regrete de unii, întîmpinat cu mulţumire de alţii, încheiat în urmă cu trei săptămîni, cînd ultimul ziar („The Sunday Express") şi-a mutat redacţia. Fleet Street, strada ziarelor, a încetat să mai fie a ziarelor, după mai bine de o sută cincizeci de ani.*

Mai multe cauze au concurat la această mutare, care echivalează cu dispariţia unui simbol. Diversificarea locurilor de tipărire (oricum existentă) şi-a spus cuvîntul — deşi, pînă la urmă, se schimbă o concentrare într-un loc cu alta într-alt loc. Concomitent, a fost vorba de un proces mai amplu, subliniat, între alţii, de redactorul şef al ziarului „The Daily Telegraph" : „Fleet Street reprezenta utilaje demodate, metode de lucru învechite, norme ziaristice în declin, lipsă de profit". Condiţiile de lucru şi, îndeosebi, lipsa profitului i-au îndemnat pe patronii ziarelor să grăbească procesul de înnoire, în anii '80, în ciuda protestelor şi chiar grevelor succesive ale sindicatului tipografilor. Dar cînd, de pildă, tipografii se înfruntau cu un magnat (şi „rechin") al presei, precum australianul Rupert Murdoch — proprietar al mai multor ziare, miliardar, unul dintre primii care a insistat pentru deplasarea ziarelor în zona docurilor şi înlocuirea totală a tehnicii — nu muncitorii, ci patronii aveau să cîştige. Cum grevele de solidaritate sînt interzise, conform legilor noi introduse de guvernul conservator, sindicatul a pierdut lupta şi, în cele din urmă, a cedat. Pe de altă parte, în mod efectiv, condiţiile în care se lucra în vechile sedii erau precare, se simţea nevoia unor înnoiri şi nu puţini sindicalişti au fost convinşi de necesitatea modernizării tehnicilor de lucru.

Procesul înnoirii tehnologice a fost început de „Today". Ziarul de largă circulaţie n-a rezistat, însă, din punct de vedere economic şi a fost cumpărat de Rupert Murdoch. În 1986, acesta a decis să-şi mute toate cele patru publicaţii al căror proprietar era („The Times", „Sunday Times", „News of the World" şi „The Sun"), în estul Londrei. În 1987, l-au urmat „Daily Telegraph" şi „Sunday Telegraph". Noul cotidian „The Independent", publicat începînd cu 1986, îşi avea sediul, de la început, în estul capitalei. Anul trecut, au părăsit Fleet Street şi „Daily Mail", „The Mail on Sunday" şi „Evening Standard". Pe Fleet Street n-au rămas acum, decît sediul agenţiei „Reuter" şi vechile „pub"-uri (alt simbol britanic) unde se adunau ziariştii. În modul tipic britanic, se îmbină cutuma cu noul şi, cu toate nostalgiile, se renunţă treptat la acele simboluri incapabile să mai reziste asaltului lumii moderne în care, nu altfel decît în trecut, dorinţa de profit joacă un rol egal.

S. T.

în același ritm. Friedrich Buttler, șeful Institutului de cercetarea pieței forței de muncă și a profesiilor, declară : „Este cert că, pînă în prima jumătate a anilor '90, nu poate fi redusă actuala rată a șomajului". Dacă nu se produce nici o schimbare, pentru următorii ani nu se întrevede vreo îmbunătățire și este, deci, foarte probabil că totul va rămîne ca în prezent.

De ani de zile, cererea este mult mai mare decît oferta în ceea ce privește locurile de muncă. Cercetătorii pieței forței de muncă și asistenții sociali dispun de tone de hîrtie, reprezentînd studiile efectuate de ei ; toate atestă clar : lipsesc două-trei milioane de locuri de muncă. Nimeni nu le citește, este mai simplu să trăiești din idei preconcepute. Cel mai grav afectați sînt cei circa 700 000 de oameni care trebuie să trăiască un an sau chiar mai mult fără nici un venit. La început, mai au economii, apoi ajutorul de șomaj, dar, pe măsura trecerii timpului, situația lor devine din ce în ce mai precară. Odată cu lipsa de bani, intervine și declasarea socială. Șomajul de lungă durată este o „pată gravă". S-a impus de mult deviza : să nu fii recunoscut ca șomer sau ca rudă a unui șomer ! Oriunde, în familie, pe stradă, la cumpărături —, aparențele trebuie păstrate. Dar, dacă, de-a lungul timpului, nu găsești un loc de muncă, aceasta este din ce în ce mai greu.

„Ce faci — spune un tînăr, de 24 de ani, din Duisburg — cînd ți se rupe haina și nu ai bani să-ți cumperi una nouă ? Rămîi acasă, în pat". Karin, născută în 1966: „Dimineața mă gîndesc de ce să mă scol, nimic nu mai are nici un rost !" Un mecanic de 40 de ani din Manheim: „La început, am fost plin de speranță. Am

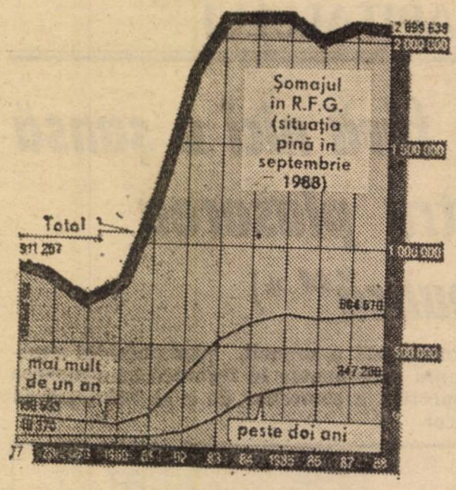

răspuns la peste 100 de anunțuri, dar am primit doar refuzuri. Te simți inutil, vezi că nimeni nu mai are nevoie de tine. Totul este zadarnic".

„Majoritatea celor excluși și-au pierdut orice urmă de speranță. Se resemnează, se supun. Mulți devin alcoolici, iar, în perspectivă, nici o societate nu își poate permite aceasta", declară Horst Radtke, șeful filialei din Essen al societății de binefacere pentru muncitori.

La ghișeul Oficiului pentru plasarea forței de muncă, clienții permanenți se recunosc ușor, și aproape toți nu au nici o șansă : tineri, handicapați, cu o calificare inferioară ; dar și profesori sau arhitecți, ce nu mai pot lucra nici ca desenatori.

Centrele de ajutorare pentru șomeri au apărut pretutindeni sub egida diverselor organizații și instituții ; cel mai important obiectiv al lor — acela de a oferi un loc de muncă — este, însă, irealizabil. Toată lumea știe acest lucru. Cei ce lucrează la aceste oficii și-au pierdut, și ei, elanul : „Am urmărit să elaborăm o strategie pozitivă pentru reducerea șomajului. Am renunțat", spun ei. Unii din aceștia sînt mulțumiți cînd pot da un ajutor cel puțin formal : acela de a-i determina pe cei mai disperați să aibă măcar o ținută îngrijită. Pe întreg teritoriul R.F.G., au fost înființate sute de asemenea centre. Aici vine numai circa unu la sută din totalul șomerilor. Dar, inutil ; anul acesta, fondurile alocate lor vor fi reduse substanțial — cu 300 milioane mărci mai puțin decît anul trecut. Cert este că, acolo unde rata șomajului este mai ridicată, și fondurile alocate în acest scop sînt mai mult decît simbolice. Hotărîrea guvernului de la Bonn de a reduce drastic fondurile alocate în scopul creării de noi locuri de muncă (programul ABM) demonstrează că forurile respective nu acordă atenție acestei probleme. Alegerile comunale din landul Hessa și din Berlinul occidental au demonstrat, însă, un lucru nebănuit vreodată : cei împinși la marginea societății sînt atrași de formațiunile ultrareacționare, de extremă dreaptă. Pînă în prezent, au fost elaborate sute de proiecte pentru crearea de noi locuri de muncă ; nici unul dintre ele nu are, însă, vreo șansă de reușită. Nimeni nu face nimic. Majoritatea, respectiv cei ce beneficiază de un loc de muncă, privește totul cu indiferență. Politicienii se complac în expectativă. Nimeni nu se simte răspunzător de dezinteresul general...

S.U.A. Sentințele într-un îndelungat proces

În S.U.A., la 4 mai, juriul, alcătuit din 12 persoane, a dat verdictul într-un proces în care era implicat un personaj despre care s-a vorbit mult, în ultimii doi ani, aflat în centrul așa-numitului scandal „Iran-contras" : lt-col. Oliver North. La vremea respectivă, revista noastră a relatat pe larg detaliile, în mare măsură tenebroase, ale acestei afaceri descoperite în noiembrie 1986. Oliver North era adjunct al consilierului pentru securitatea națională și, vînzînd prin intermediari o cantitate de arme, a deturnat profiturile către forțele „contras", care luptau împotriva regimului din Nicaragua, într-o perioadă în care Congresul interzisese ajutorarea acestor forțe. Desigur, detaliile afacerii au fost cu mult mai complexe, au implicat generali de dreapta în retragere, C.I.A., cîțiva oameni de afaceri veroși, o schemă complicată de firme fictive și o rețea și mai complicată de transferare a banilor sau a echipamentului militar, cu ajutorul unor foști luptători în Indochina. Descoperirea afacerii a stîrnit un imens scandal, Oliver North a fost demis, superiorul său, amiralul John Poindexter, a renunțat la funcție, s-au creat mai multe comisii de anchetă, una a Congresului, alta numită de președinte, iar un procuror federal a anchetat cazul în paralel. Chestiunea principală și cea mai controversată era dacă și cît de mult au știut de afacere cei aflați în ierarhie deasupra consilierului pentru securitatea națională — vicepreședintele și președintele de atunci. Una dintre comisii („comisia Tower") i-a absolvit pe aceștia de vreun amestec, afirmînd, însă, că majoritatea consilierilor s-au făcut, într-o măsură sau alta, vinovați de nereguli și recomandînd modificări în activitatea lor. Personajele direct implicate urmau să fie deferite justiției, după o îndelungată anchetă.

În cele din urmă, opt persoane implicate în scandal au fost acuzate sau găsite vinovate de către justiție. Robert McFarlane, fost consilier pentru securitatea națională, a mărturisit că a ascuns informații Congresului, în legătură cu activitățile lui Oliver North și, în urmă cu un an, a fost condamnat la doi ani libertate condiționată și la o amendă. Succesorul lui McFarlane, John Poindexter, acuzat de conspirație, fraudă, obstrucție a lucrărilor Congresului și declarații false, urmează a fi judecat la sfîrșitul acestui an. Richard Secord, general în retragere, acuzat de fraude, furt din proprietatea oficială și corupție, urmează a fi judecat, împreună cu Albert Hakim, un afacerist cu care a conlucrat îndeaproape. Carl Channell, strîngător de fonduri pentru „contras", s-a declarat vinovat în urmă cu doi ani și își așteaptă, acum, sentința. Richard Miller, asociatul lui Channell, s-a declarat, și el, vinovat și își așteaptă și el sentința. Joseph Fernandez, fostul șef al Agenției Centrale de Informații în Costa Rica, acuzat de a-și fi mințit superiorii și Comisia Tower, urma să fie și el judecat. Dar centrul tuturor acestor procese era Oliver North.

Procesul a durat mult. La început, a fost amînat (trebuia să înceapă în toamna trecută) pentru a nu influența alegerile prezidențiale. Apoi, a fost extrem de greu să fie găsiți membrii unui juriu care, conform legii, să nu fi auzit absolut nimic de afacere, încît să nu se lase influențați de cele scrise și spuse anterior. Unele capete de acuzare au fost lăsate de o parte, la indicațiile Curții Supreme, pentru a nu aduce prejudicii securității naționale. După îndelungate controverse, procesul a început la 21 februarie a.c. Cu toate că North continuă să se declare nevinovat, susținînd că a acționat conform convingerii că superiorii săi îi aprobă acțiunile și că erau la curent cu ele (ceea ce nu s-a dovedit ; dar se știe că, în acea perioadă, Administrația depunea eforturi considerabile pentru a-i ajuta, pe orice cale, pe rebelii „contras"), juriul l-a găsit vinovat pentru trei din cele 12 capete de acuzare : obstrucție a acțiunii Congresului, falsificarea, modificarea și distrugerea unor documente publice, acceptarea de cadouri ilegale (în fapt, mită). Sentința maximă ar fi 10 ani închisoare și 750 000 dolari amendă (pronunțarea se va face la 23 iunie). Evident, conform complicatelor proceduri juridice americane, există posibilități multiple de apel și au apărut deja speculații conform cărora North ar putea primi grațierea prezidențială. Dar, indiferent de deznodămînt, întreaga operațiune și procesul au dezvăluit politica de subterfugii, de încălcare a legalității la care a recurs adeseori Administrația republicană anterioară pentru a obține rezultatul dorit, dezavuat atît în America, în largă măsură, cît mai ales în străinătate : ajutorarea forțelor „contras" al căror scop era răsturnarea de la putere a unui regim legal, instaurat prin voința poporului.

S. Ț.

„Dosarul ozonului" și lumea a treia

■ „Protecția stratului de ozon este o responsabilitate a întregii umanități"

■ Țările în curs de dezvoltare atrag atenția asupra tentativelor de a se recurge la „un nou colonialism industrial"

■ Transferul de tehnologie în condiții echitabile — o problemă centrală

Între 2 și 5 mai a avut loc la Helsinki prima reuniune a statelor semnatare ale Protocolului de la Montreal, din 1987, privind reducerea și chiar eliminarea totală a gazelor ce dăunează stratului de ozon ce protejează Pământul de razele ultraviolete nocive ale Soarelui. Pe lîngă cele 46 de țări semnatare ale Protocolului, au mai participat și 36 de țări observatoare, iar faptul că reuniunea s-a desfășurat și cu participarea Programului Națiunilor Unite pentru Mediul înconjurător (UNEP) demonstrează urgența problemelor dezbătute și largul interes pe care îl stîrnește „dosarul ozonului". Chiar dacă revista noastră s-a preocupat pe larg, în mai multe rînduri, de acest subiect (cf. de pildă nr. 11 a.c.), o sumară trecere în revistă apare necesară pentru a se înțelege detaliile conferinței de la Helsinki.

Stratul de ozon se află în păturile înalte ale atmosferei, cu rolul de filtru al razelor solare ultraviolete. Dispariția sau diminuarea sa are consecințe majore : se adaugă altor cauze care determină o încălzire a planetei ; permite razelor ultraviolete să ajungă, în cantitate mai mare, pe Pămînt, sporind riscurile de îmbolnăvire de cancer al pielii ; determină diminuarea recoltelor (ultime estimări arată că procentul ar putea atinge chiar 30 la sută) ș.a. Alarma a fost dată în 1983, cînd specialiștii britanici de la Antartic Survey au constatat că stratul de ozon se subțiază considerabil, deasupra continentului veșnic alb, în timpul primăverii australe. Treptat, deasupra Polului a apărut un fel de gaură de ozon, din ce în ce mai mare, iar cercetările științifice din ultimii doi ani (măsurători cu sonde speciale, avioane și din satelit) au constatat agravarea bruscă a situației și dispariția a peste 50 le sută din stratul de ozon. Și mai recent, fenomene similare încep să se remarce în emisfera nordică, la polul opus. După multe controverse, oamenii de știință au ajuns la concluzia că vinovate de dispariția ozonului sînt o serie de gaze (carbonații de clor și fluor —C.F.C.) descoperite de om în urmă cu șaizeci de ani și utilizate pe larg astăzi ca propelanți (pentru a pune în mișcare substanțele conținute în containerele gen spray), în tuburile cu aerosoli, la frigidere, aparate de aer condiționat, ca ingredienți în fabricarea unor spume de poliuretan, la curățirea componentelor electronice ș.a. Acțiunea nocivă a acestor gaze fusese descoperită în 1973 de profesorul american Sherwood Rowland și de profesorul mexican Mario Molina, la Universitatea Berkeley, ambii trebuind să lupte, mai bine de un deceniu, pentru a li se confirma și accepta teoriile. Aceste gaze ieftine sînt foarte ușoare, se ridică în straturile superioare ale atmosferei, sînt extrem de rezistente și devin otrăvuri pentru ozon : razele ultraviolete le descompun moleculele, atomii liberi de clor atacă ozonul, descompunîndu-l într-un lanț fără sfîrșit ; fiecare atom de clor eliberat face să dispară pînă la 100 000 de molecule de ozon.

Producția și utilizarea gazelor propelante trebuie — aprecia el — să se reducă pînă aproape de zero înainte de sfîrșitul secolului, dacă nu se dorește deteriorarea gravă a mediului. Mostafa Tolba, directorul U.N.E.P. (și unul din promotorii Protocolului de la Montreal), a declarat că trebuie ajuns la un consens pentru eliminarea totală a gazelor C.F.C. înaintea anului 2000, dar — preciza el, totodată — această eliminare nu trebuie să dăuneze dezvoltării economice a țărilor lumii a treia. Or, tocmai această problemă se află în centrul actualelor dezbateri.

Multe din țările lumii a treia au incluse în planurile lor de dezvoltare produse, precum frigiderele, fabricate cu tehnica bazată pe C.F.C. Înlocuirea acestor gaze presupune o altă tehnologie, desigur costisitoare, neelaborată încă nici de țările dezvoltate.

Alertați, oamenii de știință au tras atenția factorilor politici și, la nivel internațional, s-a trecut la o largă popularizare a efectelor C.F.C., concomitent cu dezbaterea unor soluții de prezervare a mediului. O interzicere totală și imediată a utilizării amintitelor gaze era imposibilă, întrucît ar fi produs ravagii în industria chimică mondială și ar fi lovit și în alte industrii. În 1985, a fost adoptată la Viena o convenție. Apoi, în septembrie 1987, a fost semnat la Montreal un Protocol (sub egida O.N.U.) care invita majoritatea țărilor să-și reducă, treptat, producția și consumul de C.F.C., cu 50 la sută pînă în 1999. Concomitent, țărilor în curs de dezvoltare li se permitea sporirea consumului de asemenea substanțe, timp de zece ani, pentru a-și dezvolta economiile, înseosebi în domeniul refrigerării.

În martie a.c., s-a desfășurat la Londra o conferință, cu participarea a 124 de țări, la care s-a evaluat situația — mai gravă, susțin experții, decît în urmă cu doi ani — și s-au propus măsuri noi, ce urmau a fi dezbătute mai pe larg la Helsinki. Mauno Koivisto, președintele țării gazdă, preciza, de la început, că măsurile adoptate la Montreal, „au devenit deja insuficiente". Țările în curs de dezvoltare argumentează, în mod firesc, că nu au nici fondurile necesare unor produse de substituire, nici tehnologia necesară. „Noi, țările în curs de dezvoltare, nu putem plăti costurile suplimentare cerute de transferul tehnologic, și națiunile industrializate trebuie să stabilească un mecanism de ajutorare a lumii a treia", declara Segio Reyes Lujan, subsecretarul mexican pentru ecologie. Protocolul de la Montreal — adăuga el — trebuie să includă o prevedere prin care să se acorde un statut preferențial țărilor în curs de dezvoltare în ce privește transferul de tehnologie. Subsecretarul argentinian al dezvoltării urbane și mediului înconjurător, Jose Maria Cacciola, citat și el de agenția „EFE", afirma că țara sa dorește asigurări că transformarea tehnologică nu va implica și costuri adiționale. China a propus crearea unui fond internațional care să contribuie la urgentarea găsirii unor alternative și care să dea asigurări din punct de vedere financiar că substanțele înlocuitoare, ca și tehnica vor fi disponibile țărilor în curs de dezvoltare. Protecția stratului de ozon e o responsabilitate a întregii umanități — afirma delegația chineză într-o declarație — și nu poate fi obținută decît printr-o acțiune comună a întregii lumi. Față de orice încercare de a obține profituri comerciale, pe seama țărilor în curs de dezvoltare, trebuie să se arate intoleranță — se mai preciza în declarația chineză.

Reuniunea din capitala Finlandei a adoptat **Declarația de la Helsinki**, acord considerat „istoric" de către participanți, privind eliminarea producerii și consumului de gaze CFC „cît mai curînd posibil" și nu mai tîrziu de anul 2000. Declarația urmează a deveni obligatorie după aprobarea ei, la viitoarea reuniune de la Londra, din 1990, pînă atunci cercetătorii din lumea industrializată urmînd să descopere tehnologii de înlocuire a gazelor CFC. (Doar problema halonului — gaz scump, la fel de nociv, utilizat în extinctoare, dar și mai greu de înlocuit — a fost lăsată, deocamdată, de o parte.) A avut cîștig de cauză și ideea asistenței pentru țările în curs de dezvoltare. Ministrul spaniol Javier Luis Saenz Cosculluela declara, de pildă : „Țările industrializate trebuie să ofere țărilor lumii a treia acces la tehnologiile de substituire, iar aceasta în condiții rezonabile". Dar o serie de probleme rămîn încă de dezbătut. Norvegia a declarat că este dispusă să contribuie la un fond internațional de ajutorare a țărilor lumii a treia cu 1 la sută din produsul ei național brut (adică 100 milioane de dolari); dar condiția este ca și alte țări industrializate să acționeze în același mod. Pe de altă parte, rămîne de stabilit cine va administra acest fond și care vor fi organismele de control. Marea Britanie (al treilea producător și exportator de asemenea gaze, după S.U.A. și Japonia) consideră că UNEP ar fi organismul cel mai adecvat, dar opinia nu este împărtășită de toată lumea. Alți participanți înclinau spre ideea că un fond special creat n-ar fi necesar, ci s-ar putea recurge doar la transferul de tehnologie. Firesc, țările în curs de dezvoltare se tem — cum menționa agenția „EFE" — „de o specie de «nou colonialism industrial»", anume să depindă de concernurile multinaționale, cele care pot susține cercetările pentru o tehnologie de înlocuire". S-a ajuns, însă, la un acord. „Declarația de la Helsinki" (semnată și de România) afirmă că participanții „convin să faciliteze accesul țărilor în curs de dezvoltare la informațiile științifice, rezultatele cercetărilor și pregătirile adecvate și să încerce să stabilească mecanisme de finanțare corespunzătoare pentru a facilita transferul de tehnologie și înlocuirea echipamentelor la un cost minim pentru toate țările în curs de dezvoltare". Pînă la reuniunea de anul viitor, de la Londra, urmează să se desfășoare, tot sub egida O.N.U., o conferință a experților și oamenilor de știință, la Tokio, în septembrie a.c.

S. Ț.

Savanții avertizează

Trăim pe o planetă fragilă!

3

O publicație cît se poate de sobră cum este „Forumul dezvoltării", editată sub auspiciile O.N.U., titra, încă acum doi ani, un articol, desfășurat pe o pagină întreagă, astfel : „Cît timp va mai fi încă locuibilă planeta albastră ?" Întrebarea era formulată după parcurgerea unor studii privitoare la deteriorarea preocupantă a mediului înconjurător al Pămîntului, ca urmare a diferitelor activități ale omului, „care împing numeroase sisteme naturale dincolo de un prag critic de stabilitate".

Într-un raport alcătuit de Worldwatch Institute din Washington, președintele acestei prestigioase instituții, Lester Brown, remarca: „Din 1950, producția mondială s-a dublat, producția alimentară a crescut de aproape trei ori și utilizarea combustibililor fosili a crescut de peste patru ori". Dar cu ce preț ? — se întreabă cercetătorii. Cu prețul unor presiuni asupra resurselor Terrei, care depășesc numeroase praguri naturale, mai ales în ce privește capacitatea pădurilor lumii de „a tolera" poluarea, a atmosferei de a absorbi gazele emanate și a pămînturilor agricole de a rezista la o cultură intensivă.

„Multe din aceste depășiri care fac Terra mai puțin locuibilă pentru generațiile viitoare iau societatea umană pe nepregătite — constată Brown. Ceea ce împinge lumea la un pericol fără precedent — continuă el — sînt, în principal, epuizarea păturii de ozon, modificările de climă și pierderea diversității biologice", ca urmare a distrugerii, într-un ritm rapid și în proporții alarmante, ale fondului forestier mondial.

Sînt evoluții (de fapt, involuții) asupra cărora experții se apleacă cu tot mai multă atenție și preocupare, dar care rămîn, în continuare, greu sesizabile, interpretabile și extrapolabile. În orice caz, recunoaște Lester Brown, „veștile zilnice ne amintesc mereu că relațiile noastre cu Terra și sistemele sale naturale evoluează adesea într-un mod pe care noi nu-l înțelegem".

Penang, Malayezia. Întruniți într-o localitate pitorească, al cărei farmec se datorează vegetației tropicale, cercetători din diverse țări au ajuns, după dezbateri aprofundate, la concluzia că, în ritmul actual de distrugere, pădurile tropicale riscă să dispară în următorii 50 de ani. Și nu este deloc întîmplător că acest semnal de alarmă a fost tras la Penang. În Asia de sud-est se află unele din cele mai vaste păduri

„Declarația de la Manaos"

— „dreptul de a dezvolta și proteja Amazonul" —

Președinții celor opt state membre ale Pactului amazonian s-au întîlnit, la Manaos, în nordul Braziliei, pentru a analiza problemele mediului înconjurător în cea mai mare pădure tropicală a planetei, Amazonia. Este prima reuniune la nivel înalt a statelor semnatare ale respectivului tratat de cooperare, datînd din 1978. Țările membre sînt Bolivia, Brazilia (care deține cinci din cele șapte milioane kmp ale Amazoniei), Columbia, Ecuador, Guyana, Peru, Suriname și Venezuela. Întîlnirea prezidențială de la Manaos — capitala statului brazilian Amazonas, unde se va instala, în iulie viitor, „parlamentul amazonian", constituit la 26 aprilie a.c., la Quito — a fost convocată din inițiativa șefului statului brazilian, Jose Sarney.

Documentul final al reuniunii — „Declarația de la Manaos" — subliniază că responsabilitatea exploatării și protejării bogățiilor din bazinul Amazonului revine exclusiv guvernelor celor opt state din regiune. Dezvoltarea și valorificarea acesteia, se arată în document, pot fi realizate concomitent cu o „politică comună" de prezervare a mediului ambiant. Președinții participanți au subliniat importanța bazinului amazonian — patrimoniu natural al umanității — arătînd, în același timp, că „nu este viabilă" o „internaționalizare" a problemelor și necesităților acestei regiuni. Președintele peruan, Alan Garcia, a subliniat, astfel, că „nimeni nu poate nega dreptul latino-americanilor de a dezvolta sau proteja Amazonul", al cărui bazin constituie „principala bogăție a Americii Latine". Guvernele din zonă, a arătat el, în continuare, au dubla responsabilitate de a asigura menținerea echilibrului ecologic în regiune și de a răspunde exigențelor de dezvoltare economico-socială a celor ce trăiesc aici. Dezechilibrul ecologic mondial, a spus Alan Garcia, își are originea în abuzurile și erorile comise, în anii dezvoltării lor, de țările acum industrializate : „Au fost arse păduri pentru a se construi orașe ; industriile din aceste state distrug ozonul care protejează oxigenul tuturor". Circa 20 la sută din umanitate, „populația bogată și potentă", generează contaminarea „care ne afectează pe toți și de care doresc să ne facă răspunzători", a declarat președintele peruan. În intervenția sa, într-o formulare metaforică, acesta a arătat că principala contaminare și degradare a mediului ambiant este cea care generează „mizeria și sărăcia popoarelor noastre", rezultat al unor „politici economice impuse, care nu creează bogăție, ci datorii".

De asemenea, președintele Venezuelei, Carlos Andres Perez, a subliniat, la rîndu-i, necesitatea impulsionării unor proiecte ecologice „viabile din punct de vedere economic, juste din punct de vedere social și care să garanteze valorificarea resurselor naturale ale Amazonului, în contextul responsabilității pe care o avem față de planetă". Țările amazoniene au deja experiența și capacitatea de a „integra problema mediului ambiant în politicile lor de dezvoltare", a spus Carlos Andres Perez, subliniind că sprijinul și cooperarea externă, pe care le primesc aceste țări pentru protejarea bazinului amazonian, „trebuie să fie subsumate respectării suveranității naționale a statelor amazoniene". Totodată, președintele venezuelean a accentuat asupra imperativului unei dezvoltări reale a regiunii, „bazate pe valorificarea rațională a resurselor sale naturale" și a evocat „necesarul echilibru dintre dezvoltarea socio-economică și protejarea și conservarea mediului înconjurător". „Folosirea și valorificarea resurselor și spațiilor noastre constiuie un drept suveran, fără ca aceasta să însemne nerespectarea, de către noi, a angajamentelor internaționale ; aceasta, însă, nu poate implica ingerințe străine în nici una din țările care desfășoară acțiuni de dezvoltare a porțiunii amazoniene ce le revine", a arătat vorbitorul.

Șefii de stat participanți au concluzionat asupra faptului că îmbunătățirea situației economice a țărilor din bazinul Amazonului constituie un factor important pentru evitarea degradării mediului înconjurător. În același timp, a fost afirmat „dreptul suveran" al fiecărei țări de a beneficia de bogățiile sale naturale, în cadrul unei viziuni globale. Președintele brazilian, Jose Sarney a subliniat, în acest context, că țara sa nu dorește să comită nici o „crimă împotriva umanității" ci „să apere o regiune care, dacă nu ar fi fost predecesorii noștri, ar fi, acum, total devastată". „Țările noastre în curs de dezvoltare, a spus Jose Sarney, nu pot purta povara grelei lipse de răspundere a statelor industrializate, pentru care Amazonia a fost întotdeauna un fructț rîvnit".

„Dificila armonizare" dintre conservarea și dezvoltarea Amazoniei — a declarat, la rîndu-i, președintele Ecuadorului, Rodrigo Borja — este un obiectiv ce trebuie realizat cu „responsabilitate" de către țările din regiune. Șeful statului ecuadorian s-a referit, în acest context, la dificultățile întîmpinate de statele europene în ce privește protejarea Mediteranei, a Pădurii Negre și a pădurilor continentale, în general.

Alte probleme evocate în timpul reuniunii s-au referit, pe de altă parte, la necesitatea colaborării în acțiunile pentru eradicarea traficului cu droguri, ce are loc în jungla amazoniană.

tropicale ale lumii. Dar și pagubele sînt, aici, dintre cele mai importante. Malayezia este cel mai mare exportator mondial de lemn de esență tare. Se prevede, însă, că, dacă exploatarea acestui fond forestier va continua în ritmurile actuale, în anii '90 Malayezia va deveni importator de lemn. De-altfel, observau cercetătorii întruniți la Penang, sînt alte țări din zonă care se află deja în această situație. În Thailanda, potrivit unei estimații oficiale, doar 19 la sută din teritoriu mai este ocupat de păduri, și pentru nevoile economiei țării trebuie să se importe lemn. Republica Filipine dispunea în 1934 de 17 milioane hectare de păduri. Astăzi, cifra s-a redus la 9 milioane. Exportul de lemn a fost interzis, apreciindu-se că în ritmul de consum înregistrat înaintea acestei măsuri, exploatarea lemnului și a pădurilor n-ar mai fi putut continua decît aproximativ 15 ani.

Și în alte regiuni ale lumii, situația este preocupantă. Un studiu al Comisiei economice și sociale a O.N.U. pentru Asia și Pacific relevă că între 1900 și 1965, au fost defrișate jumătate din totalul pădurilor existente în țările în curs de dezvoltare. Suprafața împădurită a planetei a scăzut de la 12 la sută la 6 la sută. Iar după un alt studiu întocmit de O.N.U., din cele 2,4 miliarde de hectare de păduri care au rămas pe scoarța planetei, anual dispar circa 14 milioane de hectare. Iar acest ritm este în creștere.

Care sînt cauzele, cui se datorează acest proces ce riscă să perturbe în mod direct viața a peste 200 de milioane de oameni care trăiesc în respectivele regiuni ale globului, dar care poate avea consecințe, încă inevaluabile, la scara ecologică planetară ?

Cauzele — au afirmat specialiștii reuniți în localitatea malayeziană — sînt multiple. Și de obicei, una din cele mai frecvent citate este distrugerea pădurilor de către agricultorii săraci din țările în curs de dezvoltare, aflați în căutare de pămînturi cultivabile și de lemn de foc. La Penang, majoritatea specialiștilor au respins, însă, categoric aserțiunea că aceasta ar fi principala cauză a distrugerii pădurilor tropicale. Experții au subliniat că esențialul pagubelor se datorează „unor proiecte de dezvoltare la scară amplă, care răspund, mai adesea, intereselor țărilor industrializate, decît celor ale țărilor în curs de dezvoltare".

Unul din principalii vinovați este industria de exploatare și valorificare a pădurilor. Pentru numeroase țări în curs de dezvoltare, această ramură industrială constituie o importantă sursă de venituri provenite din export. În Filipine, exporturile de produse lemnoase aduceau anual, înainte de adoptarea măsurilor de raționalizare a tăierilor, 350 de milioane de dolari. Iar după surse oficioase, această sumă ar fi de patru ori mai mare, ținînd seama de afacerile de contrabandă cu lemn.

Este adevărat că pădurile tropicale pierd teren și în fața agriculturii, dar — țin să remarce specialiștii — este vorba mai ales de acele ramuri ale agriculturii din țările lumii a treia care produc, în principal, pentru țările dezvoltate (cercetătorul american Charles Secrett remarca faptul că o suprafață agricolă de 40 de milioane de hectare este consacrată, în țările în curs de dezvoltare, doar culturilor de cafea, ceai și cacao). În America Centrală și în cea mai mare parte a Africii sud-sahariene, principala cauză a despăduririlor ar fi, după unii experți, ceea ce ei numesc „hamburger connection", adică defrișarea terenurilor pentru creșterea vitelor menite să aprovizioneze cu produse din carne, prin intermediul companiilor multinaționale, piața alimentară a Statelor Unite.

Sînt citate și alte cauze. În Brazilia și Thailanda, de pildă, construcția unor baraje de proporții a antrenat inundarea a mii de hectare de pădure. Și pretutindeni își pun amprenta multinaționalele. Expertul indian Vandana Shiva observa că aceste firme „pătrund într-o regiune, îi exploatează, intensiv și irațional, resursele naturale, după care se retrag, lăsîndu-i pe locuitorii zonei respective, care altădată trăiau în armonie cu mediul lor, să lupte pentru supraviețuire, aceasta implicînd și despădurirea a ceea ce a mai rămas".

Pădure tropicală sau junglă... Dar o junglă care, după cum se vede, nu mai are nimic din atributele stereotipe, de altădată, de mediu vegetal redutabil, inepuizabil și ostil omului. Jungla vegetală a Tropicelor se dovedește tot mai vulnerabilă în fața junglei profitului neocolonialist al multinaționalelor, a căror acțiune agravează fenomenele de subdezvoltare pe întinse suprafețe ale planetei și unde oamenii, pentru a putea subzista, sînt nevoiți să sacrifice o componentă esențială a mediului lor natural, pădurea tropicală.

→

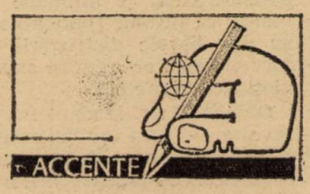

Prea multe păci pentru o singură planetă...

De curînd, am început să vorbim despre „fuziunea nucleară la rece", frecvent și cu entuziasm. Este probabil și posibil să intrăm mai repede decît s-a presupus într-o epocă nouă. Efectele vor fi multiple, profunde, în lanț și vor schimba structuri economice, interese, obișnuințe, adică, pe scurt, fața văzută și nevăzută a lumii.

Faptul este îmbucurător, dar normal. Știința merge înainte, inteligența sparge noi și noi plafoane, lumea se află constant la remorca acelui curaj de a gîndi, fără de care ne-am reașeza în patru labe și am urla la lună.

Cînd a fost inventat telegraful, omenirea s-a minunat, s-a împărțit, ca de obicei, în entuziaști și increduli, dar toate acestea nu au contat pentru telegraf, care a început să-și facă treaba. El a scos planeta din epoca unei succesiuni lente a evenimentelor și a introdus-o, sec și ireversibil, într-o nouă cadență. Transmiterea rapidă a informațiilor a însemnat facilitarea promptitudinii în fața evenimentelor, a reacțiilor față de acestea și, deci, a promovat nașterea, mai grăbită, a altor evenimente.

Aceleași impulsuri le-au provocat fotografia și, apoi, filmul. Factorul emoțional al imaginii, în special al „imaginii vii", al imaginii care se mișcă, a dus la conturarea unei noi stări de percepție, cu toate derivatele decizionale care decurg din reacția față de spectacolul vieții. Televiziunea a impus la scară planetară un nou tip de impact : cel al transmiterii directe. Sîntem, în felul acesta, global și pertinent, martorii epicii planetare cu toate tragediile, dramele și comediile ei. Simultan. În spatele propriei noastre contemporaneități se află inteligența. Dar în fața ei ?

Despre război și pace se vorbește mult și des pe toate meridianele. Eu însumi scriu pe această temă săptămînal, din ce în ce mai apăsat de caracterul inepuizabil al temei. În spatele războiului se află un anume tip de inteligență. În spatele păcii, de asemenea. Dar nici o inteligență nu este mai fastuoasă, mai darnică și mai consistentă decît aceea care reușește să se așeze în fața războiului, să riposteze și să învingă pofta tiranică de sînge. Faptul pare elementar, de la sine înțeles, inutil de demonstrat. Din păcate, stoluri de axiome zboară libere pe ecranul experienței umane, ca și cum ar fi niște musculițe plicticoase. Omenirea continuă să accepte evidențe de tot felul, fără a se conforma adevărului lor.

A devenit firesc, deci, să aflăm cum cutare armă se perfecționează sau este de-a dreptul perfectă. Pe drumul alunecos și rece spre un asemenea penibil scop, imperfecțiunile abundă, dar nu spre lauda păcii. Știrea cea mai banală, în acest context amar și amărît, este aceea care mai scoate la lumină cîte un accident (evident... nedorit de autori) privind utilizarea unei arme noi sau pe filiera care duce la nașterea acelei arme. Recent, agenția „D.P.A.", marcînd stufoasa recuzită a domeniului, culisele ei obscure și suspansul care scurtcircuitează planeta, nota : „Imaginați-vă că este război și anumite armamente nu funcționează", afirma recent un reporter al televiziunii americane, referindu-se la numeroasele rapoarte privind existența unor defecțiuni la sisteme de armament care au costat miliarde de dolari, operațiuni tehnice superficiale și practici frauduloase ale marilor concerne producătoare de armament.

Cu această introducere, stupefiantă în indiferent ce ipostază de funcționare s-ar afla armele, agenția menționată evoca un șir spectaculos al nereușitelor tehnicii de război pe timp de pace, din care revista noastră a reprodus o parte suficient de convingătoare în numărul trecut.

Hm ! Citești și crezi, dar îți vine să nu crezi cîte hibe poate avea inteligența acolo unde hiba e în stare să spargă pacea, adică să declanșeze, vai, prin accident, războiul. Un război, în cazul armelor de vîrf, al tuturor. Prompt și ireparabil.

Pacea continuă să fie iubită de orice om normal, dar zeci de războaie cutremură această pace. Fiecare pace care urmează unui război pare, în primele clipe, să capete vocația eternității, dar noi știm cît se poate de bine că tot de atunci începe, subteran și perfid, pregătirea măcelului următor. Inamicii se schimbă, uneori, dar războaiele rămîn. Putem număra păcile, pentru că urmează unor războaie. Concluzia mea și nu numai a mea este că, totuși, au fost prea multe păci pentru o singură planetă...

Radu Budeanu

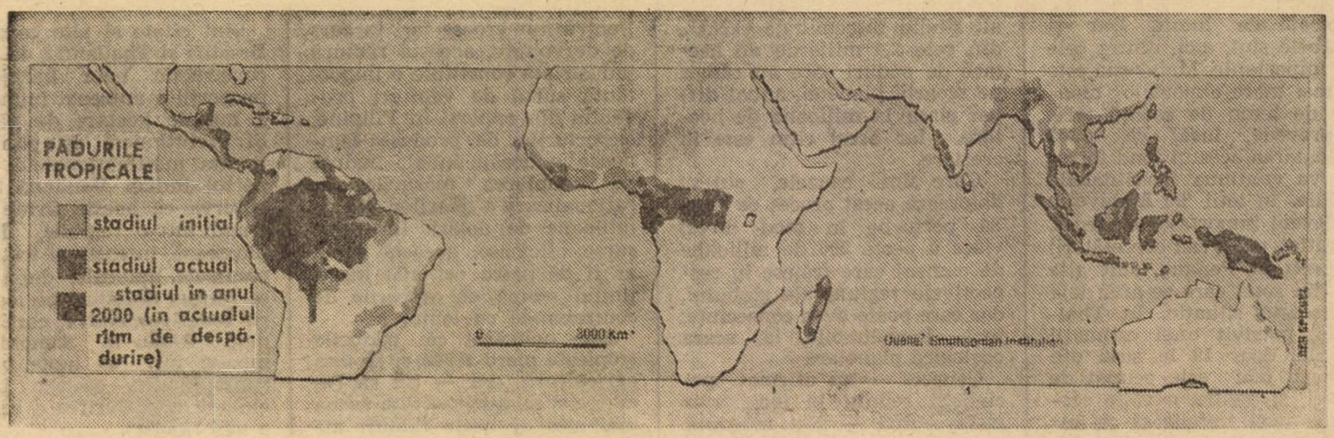

„Cel mai mare nor de fum văzut vreodată"

...A fost o muncă de Sisif, dar doi fizicieni brazilieni, Marcos Pereira și Alberto Setzer, s-au încumetat să o facă pentru a avea o imagine clară despre o catastrofă ecologică incipientă : dispariția pădurilor tropicale. Au stat, zi și noapte, în fața ecranelor calculatoarelor de la Institutul brazilian de cercetări spațiale, analizînd datele culese de la 830 kilometri înălțime, la fiecare 102 minute, de sateliții meteorologici NOAA 9 și 10, care traversau, la acest interval de timp, continentul sud-american. Teritoriul cercetat a fost împărțit în rastere cu latura de un kilometru ; zilnic, au încercat să coreleze datele furnizate de sateliți : urmăreau să precizeze, pentru prima oară, amploarea exactă a distrugerii pădurii tropicale sud-americane, datorată incendiilor și defrișărilor.

În iulie 1987, la începutul anotimpului secetos, pericolul era încă limitat. NOAA 9 și 10 descoperiseră, într-un spațiu aparent incomensurabil din bazinul Amazonului, 753 de focare de incendiu aflate la distanță unele de altele. La mijlocul lui august, numărul lor atinsese deja 6 946, pentru ca, la începutul lui septembrie, cei doi cercetători să numere pe rastere peste 10 000 de focare, care indicau răspîndirea cu rapiditate a pîrjolului.

Valul de foc a produs cel mai mare nor de fum văzut vreodată ; el a împiedicat, temporar, vizibilitatea pe un spațiu de 1,5 milioane kilometri pătrați și a paralizat traficul pe numeroase aeroporturi. Funinginea a ajuns pînă în Argentina și Venezuela.

Ceea ce apărea, în octombrie 1987, pe monitoarele calculatoarelor, în fața cărora stăteau cei doi cercetători, era, de fapt, un sever mesaj de alarmă adresat întregii omeniri : în fiecare an, sînt distruși prin defrișare sau incendii, 80 000 kilometri pătrați de păduri tropicale sud-americane. O suprafață imensă. „Nu ne-am fi putut închipui niciodată că pericolul este atît de mare", va constata Pereira. La concluzii similare ajung, acum, aproape toți cercetătorii pădurilor tropicale de pe orice punct al planetei. Pînă în prezent, s-au strîns, sistematic, date de la sateliți meteorologici numai pentru unele regiuni, dar, oriunde se aflau roboții spațiali, datele oferite de ei, despre pădurile tropicale, erau la fel de alarmante.

În Indonezia sau Thailanda, în Côte d'Ivoire sau Ghana, în Haiti sau Ecuador — peste tot pădurea tropicală dispare cu mult mai repede decît s-ar fi bănuit. Și aproape pretutindeni, acționează aceiași factori economici și politici, care favorizează distrugerea :

— firmele industriei forestiere, care defrișează, masiv, pădurile tropicale, ca sursă ieftină de lemn de esență tare, pentru a satisface cererea din țările industrializate ;

— băncile internaționale și politicienii din aceste țări, care favorizează distrugerea pădurilor tropicale, în scopul finanțării unor proiecte industriale ;

— milioane de țărani lipsiți de pămînt, care ard pădurea, deoarece, altfel, nu pot avea acces la teren arabil.

Anual, cel puțin 200 000 kilometri pătrați de pădure tropicală cad victimă focului sau fierăstrăului — și e vorba de o suprafață extrem de importantă din punct de vedere economic, ca și ecologic, estimează World Wide Fund for Nature (Fondul Mondial pentru Natură — WWFN). Ceea ce se întîmplă, acum, „este cel mai mare ecocid făcut vreodată de om", se arată într-un memorandum redactat de 73 grupări ecologiste din RFG, în ianuarie 1989. Acestea au cerut, împreună cu organizații similare din alte țări, convocarea unei sesiuni speciale a O.N.U. la New York pe această temă. „Numai o catastrofă nucleară ar mai putea depăși repercusiunile catastrofale ale distrugerii pădurilor tropicale," avertizează un document al P.N.U.D. (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare).

Specialiștii apreciază că pădurile tropicale sînt vitale pentru stabilitatea climei la nivelul întregii planete și pentru rezervele de apă dulce. Vegetația, extrem de densă, înmagazinează, ca într-un recipient, miliarde de tone de apă, pe care le redă, apoi, circuitului. Pădurile tropicale împiedică, pe o suprafață foarte întinsă, seceta, cu urmări catastrofale, ca și inundațiile Dacă pădurea tropicală, această adevărată „mașină climatică", ar dispărea, sute de milioane de oameni ar fi nevoiți să-și părăsească ținuturile de baștină, iar țările cu climă temperată ar fi invadate de oamenii porniți în căutarea unui adăpost.

Dar nu numai climatul regiunii tropicale este pus în pericol ; distrugerea acestor păduri accelerează încălzirea întregii atmosfere terestre — deci, și țările din emisfera nordică vor avea de suportat urmările grave ale modificării condițiilor climatice. Distrugerea resurselor naturale din regiunile tropicale amenință, așadar, și țările industrializate. „Statele bogate — remarcă, în acest sens, săptămînalul «Der Spiegel» — nu au însă decît ce merită, deoarece, timp de peste o sută de ani, au practicat, ele însele, o politică economică, care nu urmărea decît înavuțirea, fără a ține cîtuși de puțin seama de probleme ecologice sau de altă natură. Ele au refuzat țărilor în curs de dezvoltare prețuri echitabile pentru materiile prime ; au determinat numeroase țări să contracteze o imensă datorie externă, ceea ce le-a obligat, apoi, pe acestea să forțeze exportul, în condiții dezavantajoase ; au încurajat, în aceste țări, un model de agricultură care nu a ținut cont de situația ecologică și socială, provocînd pauperizarea a milioane de familii de țărani. Toate acestea au pus bazele distrugerii rezervei verzi, ce asigură supraviețuirea planetei".

Regiune din Haiti transformată, în ultimul timp, într-un pustiu

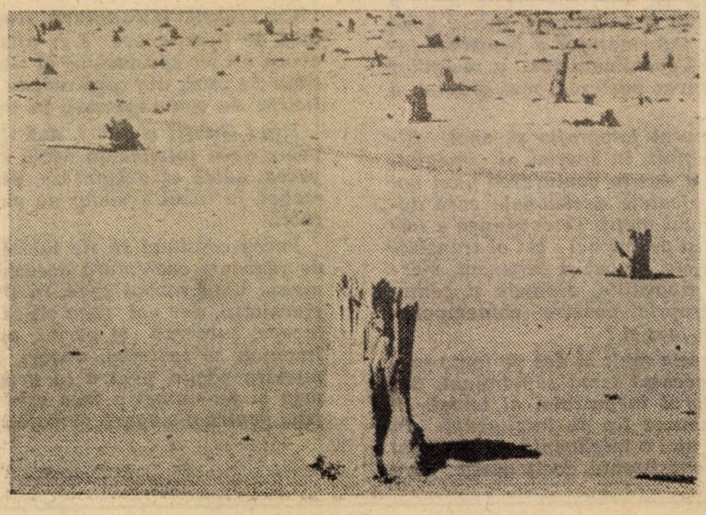

Oamenii au început să se revolte — „nu cu mitraliere sau arme atomice de fabricație proprie, ci cu topoare și fierăstraie", constată ecologistul american Henry R. Breck. Zgomotul copacilor care cad sau al celor ce ard ajunge pînă în cele mai înalte sfere politice — reprezentanții din Congresul S.U.A. au început să dezbată modul în care mai poate fi salvată pădurea ; Banca Mondială, cea mai mare și importantă instituție a țărilor industrializate, a devenit ținta criticilor pentru modul de acordare a creditelor, care stimulează exploatarea nemiloasă a resurselor. Cancelarul Helmut Kohl a fost acuzat în Bundestag (parlamentul vest-german) că preferă să susțină proiectele Băncii Mondiale, riscante din punct de vedere ecologic, numai pentru a sprijini interesele de export ale firmelor din R.F.G.

Uciderea pădurarului și ecologistului brazilian Chico Mendes — împușcat, la sfîrșitul anului trecut, probabil din ordinul marilor latifundari —, după ce a militat mai mult de zece ani pentru protejarea pădurilor tropicale, a fost ca o prevestire rea.

Corneliu Vlad

(Va urma)

L'Express

PARIS

YASSER ARAFAT: „DORIM O PACE REALĂ ŞI JUSTĂ"*)

— *ACTIVITATEA dv politică este, în prezent, diferită de cea precedentă ?*

— Nu. Negociez în alt mod, cu mai multă responsabilitate. Dar rămîn preşedintele Comitetului Executiv şi comandantul militar al OEP. Cu toate acestea, să nu aveţi nici un dubiu, noi dorim o pace reală şi justă pe acest pămînt al Palestinei. Îmi consacru eforturile în acest sens şi vreau să atrag, în această acţiune, prietenii din toată lumea, marile puteri, ţările nealiniate. Şi, bineînţeles, forţele paşnice şi democratice din Israel, care resping ideea continuării ocupaţiei şi condamnă crimele comise de militari împotriva soţiilor şi copiilor noştri. În sfîrşit, fac apel şi la comunităţile evreieşti din Europa şi America...

— *Cu ce rezultate ?*

— Ele sînt exprimate prin sondajele efectuate în Israel, care indicau 54 la sută, apoi, mai recent, 65,7 la sută din opinii favorabile deschiderii unui dialog cu OEP.

— *Dar la dv toţi palestinienii sînt de acord cu acest dialog ?*

— Absolut. Un dialog sub auspiciile O.N.U., o conferinţă internaţională, totul a fost acceptat de organele noastre de conducere. Aceasta nu este o linie tactică, este o linie strategică.

— *Şi la nivelul populaţiei refugiate ?*

— Toţi palestinienii, chiar cei care trăiesc în Israel, au acceptat acest program. Toţi, de pretutindeni !

— *Veţi cere oare ca „Intifada" (revolta palestiniană) să-şi reducă intensitatea în teritoriile ocupate ?*

— Ea a constituit cea mai importantă schimbare, o etapă esenţială în cursul căreia poporul nostru a făcut faţă, zi de zi, opresiunii, agresiunii. Val după val, ea va continua pînă la sfîrşitul ocupaţiei.

— *Totuşi, Statele Unite doresc un răgaz. Ce părere aveţi despre noua Administraţie Bush ?*

— Fără îndoială că există o evoluţie favorabilă şi noi apreciem deciziile noului preşedinte. La ultima întîlnire palestiniano-americană, noi am observat reacţii pozitive la procesul de pace. Căci Administraţia americană poartă o mare răspundere morală şi politică. În trecut, sprijinul ei permanent încuraja Israelul să continue ocupaţia.

— *Şi, în prezent, credeţi că ea are intenţii bune ?*

— Sper. Trebuie să aşteptăm ca să putem vedea. Dar, fără îndoială, există semne pozitive.

— *Doriţi, în continuare, să fiţi primit la Washington ?*

— În prezent, nu acesta este programul meu.

— *Statele Unite par să prevadă desfăşurarea conferinţei internaţionale cît mai tîrziu posibil...*

— Noi dorim ca ea să aibă loc foarte curînd. De aceea, Consiliul nostru central o pregăteşte deja. Dar, mai înainte, va trebui să aibă loc o întîlnire la nivel înalt arabă — în mai a.c., sper — pentru discutarea următoarelor trei puncte : aprobarea politicii palestiniene de dialog, situaţia din Liban şi reintegrarea Egiptului.

— *Credeţi oare că Siria va fi prezentă la această întîlnire ?*

— Sînt sigur.

— *Care sînt palestinienii care vor popula viitorul stat ? Cei de acolo sau toţi emigranţii, refugiaţii care beneficiază, astfel, de o „lege a reîntoarcerii" ?*

— Toţi vor avea dreptul şi posibilitatea să se reîntoarcă în Palestina.

— *Veţi cere oare israelienilor să renunţe la propria lor „lege a reintoarcerii", care se aplică tuturor evreilor din lume ?*

— Nu mă interesează acest subiect.

— *Ce capitală va avea statul dv ?*

— Ierusalim.

— *Tot oraşul ?*

— Vorbesc de Ierusalimul de Est.

— *Vor exista, atunci, două capitale ?*

— Eu vorbesc de propria mea capitală.

— *Şi cînd contaţi să aibă loc acest lucru ? Peste 10 ani ?*

— În curînd.

*) Din „L'Express" nr. 1972/1989.

„Orice acord de pace va trebui să fie definitiv"

NOTA REVISTEI :

Decanul baroului din Gaza, FAYEZ ABOU RAHMEH, este preşedintele Asociaţiei avocaţilor palestinieni din Gaza şi, mai ales, unul dintre conducătorii istorici ai Consiliului Naţional Palestinian. Anul trecut, Yasser Arafat l-a desemnat să participe, în cadrul unei delegaţii iordaniano-palestiniene, la eventuale convorbiri cu Israelul.

— În ce spaţiu teritorial vedeţi stabilindu-se viitorul stat palestinian ?

— *În principiu, în cel al planului de partaj definit de O.N.U. în 1947. În termeni mai realişti, ţinînd seama de schimbările intervenite de atunci, cred că statul palestinian se va limita la regiunile ocupate în prezent de Israel, adică fişia Gaza şi Cisiordania. Ierusalimul de Est va fi capitala.*

— Oraş din nou divizat ?

— *Nu, oraş unit, capitala celor două state, Palestina şi Israel.*

— Orice palestinian va avea dreptul la cetăţenia noului stat ?

— *Da. În acelaşi fel în care Israelul a acordat dreptul de reîntoarcere fiecărui evreu. Bineînţeles, nu toţi palestinienii vor reveni, după cum nu toţi evreii s-au instalat în Israel. Există, în prezent, 5 milioane de palestinieni în lume. Consider că 3—4 milioane vor veni să se stabilească în noul stat.*

— Cum propuneţi să menţineţi legăturile între fişia Gaza şi Cisiordania, deoarece aceste două teritorii vor fi separate din punct de vedere fizic ? Vă gîndiţi la un culoar special cu o autostradă, o cale ferată ?

— *De loc. Vor fi drumurile şi căile de comunicaţie care leagă, în prezent, fişia Gaza de Cisiordania. Stabilirea statului palestinian se va face, în mod necesar, printr-un acord comun cu Israelul. Accesul de la o provincie la alta va fi, deci, garantat de un acord şi, în acelaşi timp, de o bunăvoinţă reciprocă.*

— Acest lucru implică frontiere deschise între cele două state.

— *Fără nici o îndoială. Vor exista o cooperare în multiple domenii, schimburi economice, relaţii pe planul sănătăţii, educaţiei şi turismului. Un mare procent de locuitori din teritoriile ocupate lucrează, în prezent, în Israel. Un acord ar trebui să le permită să continue acest lucru. Căci, este evident că statul palestinian nu va putea să le asigure imediat un loc de muncă. Această colaborare va fi favorabilă ambelor părţi. Mai tîrziu, ne vom dezvolta economia. La ora actuală, resursele noastre provin, în esenţă, din exportul de citrice... şi de funcţionari spre lumea arabă. Ne-am putea specializa în industrii de vîrf şi prelucrătoare, cum sînt cei „patru dragoni" asiatici — Hong Kong, Singapore, Taiwan, Coreea de Sud. Cu sprijinul lumii arabe şi ajutorul comunităţii internaţionale.*

— Relaţiile dv cu Israelul nu riscă oare să fie, în realitate, la fel de limitate ca relaţiile statului evreiesc cu Egiptul ?

— *Relaţiile între Israel şi Egipt sînt altă problemă. Dacă problema palestiniană este rezolvată, pacea între Israel şi Egipt nu va mai fi o „pace rece", ci o pace adevărată. Vor exista mai multe contacte şi schimburi. Va fi creat un pod care va servi relaţiilor dintre Israel şi ansamblul ţărilor arabe.*

— Statul palestinian îşi va avea oare armata sa sau va fi demilitarizat ?

— *Israelul posedă a şasea armată din lume. Este o superputere în Orientul Mijlociu. Minusculul stat palestinian nu va constitui niciodată o ameninţare pentru uriaşul israelian. Temerile privind securitatea Israelului vor fi cu atît mai puţin fondate, cu cît acordurile vor prevedea, probabil, o demilitarizare, prezenţa forţelor Naţiunilor Unite în unele zone, totul sub garanţia celor cinci membri permanenţi ai Consiliului de Securitate. Să nu se uite că viitorul statului palestinian va depinde de bunele sale raporturi cu Israelul.*

— Şi dacă, după ce veţi recăpăta Cisiordania şi Gaza, veţi dori să recuperaţi restul Palestinei...

— *Orice acord de pace va trebui să fie definitiv. Nu vor mai exista conflicte, nici război, nici violenţă, nici tulburări.*

— Cînd credeţi că veţi asista la realizarea acestei situaţii ?

— *Depinde de cele două părţi, evident, şi de efortul internaţional. Va dura doi-trei ani. Mi-ar plăcea să vă pot spune cum se va desfăşura, concret, acest proces. Dar experienţa m-a învăţat că în politică nimic nu este previzibil.*

(din „L'Express")

Eho Planeti

MOSCOVA

NAMIBIA: „SE APROPIE CEASUL LIBERTĂȚII"*)

Interviu acordat de Sam Nujoma,

președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest – S.W.A.P.O.

— Ce părere aveți în legătură cu evenimentele din ultimele luni legate de Namibia ? Cum se integrează S.W.A.P.O. în procesul decolonizării și care va fi soarta luptătorilor aripii sale militare — Armata de Eliberare a Namibiei (P.L.A.N.) ?

— În numele S.W.A.P.O. și al întregului popor namibian, salut acordul semnat la 22 decembrie 1988, la New York, de către Angola, Cuba și R.S.A., referitor la transpunerea în viață a Rezoluției 435 a Consiliului de Securitate al O.N.U. pentru decolonizarea Namibiei. Ne exprimăm mulțumirea față de alte țări care și-au adus contribuția la încheierea cu succes a tratativelor.

S.W.A.P.O. este gata să participe la alegerile libere democratice organizate sub controlul O.N.U. În ceea ce privește P.L.A.N., ea a jucat un rol istoric grăbind realizarea independenței. Ne vom îndrepta atenția spre mobilizarea politică a poporului în ajunul alegerilor.

— Au trecut mai bine de 20 de ani de cînd Adunarea Generală a O.N.U. a declarat ilegală ocuparea de către R.S.A. a Namibiei și peste 10 ani de la adoptarea Rezoluției 435. De ce problema namibiană a rămas așa de mult timp nerezolvată ?

— De-a lungul multor ani, regimul R.S.A. a refuzat să colaboreze cu O.N.U., întrucît a realizat cîștiguri enorme din exploatarea resurselor naturale ale Namibiei — diamante, uraniu, aramă, vanadiu, bogății marine. Țara noastră a fost pentru R.S.A. și o sursă de forță de muncă ieftină. În afară de aceasta, rasiștii au folosit-o ca pe un cap de pod pentru actele de agresiune îndreptate împotriva statelor „din prima linie", în primul rînd Angola. Namibia a devenit principala bază de pregătire a rebelilor U.N.I.T.A. și altor grupări, care serveau rasiștilor drept instrument de destabilizare a țărilor independente vecine.

— Ce a determinat, după părerea dv, Pretoria să treacă la reglementare ?

— În urma intensificării luptei armatei de eliberare, Namibia a început să devină costisitoare pentru regimul de apartheid. Pierderile însemnate suferite de ocupanți au dus la creșterea nemulțumirii chiar și a afrikaanerilor albi din R.S.A. Mulți dintre ei au refuzat să se înroleze în armată, preferînd închisoarea în locul perspectivei de a muri în Namibia. Nu pe ultimul loc a fost presiunea comunității internaționale, inclusiv sancțiunile economice. Ele au fost aplicate de multe state, inclusiv S.U.A., deși măsurile aprobate de Congresul american au un caracter limitat. Danemarca a încetat complet relațiile cu Pretoria. Exemplul ei a fost urmat de Suedia, Finlanda, Norvegia, care au trecut deja prin parlamentele respective legile care interzic legăturile comerciale cu R.S.A.

— Deși focurile de armă au încetat, încordarea în Namibia mai persistă. Dacă se ține seama că, la o populație de un milion și jumătate, numărul albilor în țară nu depășește 75 000 de oameni, Pretoria se teme de venirea la putere a S.W.A.P.O. Primim informații că sînt întrerupte mitingurile preelectorale ale organizației. Autoritățile de ocupație măresc de la 18 la 21 ani limita de vîrstă electorală pentru participarea la alegerile din noiembrie, pentru a priva S.W.A.P.O. de aproape o treime din voturile tineretului care o susține. Se poate crede că R.S.A. este, într-adevăr, gata să respecte Rezoluția 435 ?

— Noi înțelegem bine că independența nu ne este oferită în dar de către Pretoria. Ea este obținută cu prețul unor jertfe enorme, aduse de popor de-a lungul a 23 de ani de rezistență armată. Aceasta este rezultatul unei puternice mișcări greviste, al acțiunilor tineretului studios. Iată un exemplu : din martie 1988, elevii namibieni au boicotat cursurile în semn de protest împotriva construirii unor noi baze militare sud-africane în apropierea școlilor și a altor obiective civile. Mii de oameni ai U.N.I.T.A. au primit buletine de identitate namibiene pentru a se putea înregistra la circumscripțiile electorale și vota împotriva S.W.A.P.O.

Există toate temeiurile pentru a presupune că rasiștii intenționează să folosească așa-numitele forțe teritoriale ale Africii de Sud-Vest, care acționează sub comanda lor, și formațiile de reprimare de tipul „Kufut", „Etango", „Kamu" pentru executarea unor acțiuni teroriste în timpul campaniei electorale. Nu este, de asemenea, exclus ca Pretoria să încerce să provoace ciocniri pe fond etnic. Scopul acestei campanii este de a impune poporului nostru un regim neocolonial marionetă. Această activitate a R.S.A. pune în pericol desfășurarea alegerilor în spirit democratic. Dar noi nu avem de gînd să cedăm.

— De ce dintre toate varietățile de grupări politice din Namibia numai S.W.A.P.O. a fost recunoscută de comunitatea internațională drept singurul reprezentant legitim al poporului acestei țări ?

— Mai întîi, S.W.A.P.O. a fost recunoscută în această calitate de însuși poporul namibian, care ne-a sprijinit în toată perioada războiului împotriva regimului colonial. Comunitatea internațională a susținut poziția pe care s-a situat poporul namibian.

— Se știe că ar exista două „aripi" ale S.W.A.P.O. : una în exterior, care duce o luptă armată, și una în interior, care luptă pentru independență prin mijloace pașnice. Cum sînt relațiile dintre ele ?

— S.W.A.P.O. este singura mișcare de eliberare națională formată în interiorul Namibiei în 1960. Actualmente, o parte din membrii organizației sînt nevoiți să acționeze în emigrație. În Namibia, activiștii S.W.A.P.O. au fost aruncați în închisoare, în lagăre de concentrare, au fost executați. Eu însumi și mulți tovarăși ai mei de luptă sîntem condamnați la moarte în contumacie.

Cineva a vrut să scindeze mișcarea de eliberare națională și să creeze impresia că există două organizații S.W.A.P.O., dar nu este așa. Scopurile celor care activează în interiorul țării și ale celor din afara ei sînt comune, iar posibilitățile sînt diferite. Membrii organizației, care trăiesc peste graniță, pot mobiliza opinia publică mondială să sprijine lupta noastră în Namibia, învață metodele de a se opune regimului de apartheid.

Revoluția noastră este populară. Regimul de ocupație numără mai bine de 100 000 de soldați, fără a socoti mercenarii din Europa occidentală și din America de Nord, și mai mult de 30 000 de recruți negri care intră în componența amintitelor forțe teritoriale. Dar, după cum se vede, această puternică mașină de război nu s-a dovedit capabilă să înfrîngă rezistența maselor populare.

— Cum vedeți dv Namibia independentă ?

— Viitorul stat namibian, dacă va veni la putere S.W.A.P.O., va duce o politică de nealiniere, de colaborare și de coexistență pașnică cu statele avînd sisteme sociale diferite. Namibia trebuie să intre în Conferința de Coordonare pentru Dezvoltarea Țărilor din Sudul Africii (S.A.D.C.C.), în Organizația Unității Africane (O.U.A.), să devină membru cu drepturi depline în O.N.U.

În domeniul economiei, viitorul guvern S.W.A.P.O. intenționează să creeze întreprinderi mixte, să lupte pentru creșterea producției agricole, pentru a satisface nevoile de produse alimentare ale populației. Noi ne pronunțăm pentru ca locuitorii albi să rămînă în Namibia, iar pe bază de drepturi egale să-și aducă contribuția la dezvoltarea ei economică. S.W.A.P.O. consideră că țara nu poate fi independentă din punct de vedere politic, dacă nu are independență economică.

* „Eho Planeti", nr. 15/1989

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

„DILEMA: ARME NOI ÎN LOCUL CELOR VECHI?"*)

ÎN CELE ce urmează ziarul britanic oferă ceea ce numește el „un ghid simplu, alcătuit din întrebări și răspunsuri" privind problematica, atît de controversată, a modernizării armelor nucleare în cadrul NATO. Redăm ample extrase din acest interviu imaginar.

— Ce presupune termenul de „modernizare" ?

— Ei bine, de aici pornesc toate confuziile. NATO poartă vina pentru denaturarea acestui cuvînt, care a fost folosit inițial, deoarece părea că nu va da naștere la controverse. El desemnează, în prezent, și armele noi, altele decît cele pe care NATO le-a amplasat deja în Europa. (Fiind, însă, vorba de arme perfecționate, s-ar putea ca numărul total al focoaselor să fie mai mic, deci termenul de „reducere" ar fi corect doar în acest sens).

Unii consideră că S.U.A. au făcut presiuni mult prea mari în direcția modernizării ; drept dovadă, evoluția rapidă a stării de spirit în R.F.G. Majoritatea armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune din arsenalul NATO sînt amplasate în această țară. Dacă aceste arme ar fi folosite vreodată, în ipoteza unui conflict Est-Vest, ele ar exploda în R.D.G. și R.F.G. De unde și ideea că, cu cît raza de acțiune este mai scurtă, cu atît mai multe victime vor fi printre germani.

Discuțiile cele mai intense le suscită înlocuirea rachetelor sol-sol de tip Lance. Acestea reprezintă principala categorie de arme nucleare, care vor rămîne după ce toate rachetele nucleare cu rază medie de acțiune tip Pershing și rachetele de croazieră amplasate în prezent în Europa vor fi retrase și eliminate, conform Tratatului americano-sovietic INF.

*) „The Financial Times", nr. 30 819/1989.